

ZAYMUS GYULA

ŐSÖK
ÉS
UNOKÁK

KORDA R. T. KIADÁSA

Ő S Ö K É S U N O K Á K

REGÉNY

IRTA:

ZAYMUS GYULA

BUDAPEST, 1946

K O R D A R. T. K I A D Á S A

Ő S Ö K É S U N O K Á K

REGÉNY

IRTA:
ZAYMUS GYULA

BUDAPEST, 1946
K O R D A R. T. K I A D Á S A

Nihil obstat. Dr. Stephanus Kosztolányi censor dioecesanus.
Nr. 6892/1944. Imprimatur. Strigoni, die 11. Sept. 1944.
Dr. Joannes Drahos vicarius generalis.

Nyomatott: Korda R. T. nyomdájában, Bpest, VIII., Csepregy-u. 2.

I.

Fráter Elizeus, a kolostor alamizsnása, kapkodó lélekzettel igyekezett fel a pincéből. Öreg volt már, a sietés nehezére esett. A toronyóra tizenegyet kongott, de a tomboló vihar elnyelte a hangját. Itéletidő volt. A villámok cikázó fénye nappali világossággal árasztotta el a földet és a magasból úgy zúdult a víz, mintha megnyíltak volna a végtelenség zsilipjei. A zuhogó eső utat tört magának az ablakréseken keresztül és többhelyütt kigyózva folyt be a kolostor folyosójára.

Fráter Elizeus sorba zörgette a cellák ajtaját és megszegve az éjtszakára előírt szilenciumot, rekedt hangon kiáltozta:

— A pincében a víz áttörte a csatorna falát, mentsük meg testvérek, ami menthető.

A cellák ajtajai egymás után nyíltak ki és a szerzetesek gyertyákkal, virrasztó mécsesekkel felszerelve iparkodtak a pince felé.

Loverini Alfonz régész, aki eddig nyitott szemmel feküdt ágyán, a szokatlan zajra ledobta magáról takaróját és néhány ruhadarabot kapva magára, a pince felé haladó páterek után iramodott.

A gyertyák, mécsesek lobogó fénye sötét árnyékokat rajzolt a falra.

A pincében már árasznnyira állt az áradat és a mélyebben fekvő kriptában hadesi tóként bugyborékolta a piszkos, zavaros víz.

Az atyák tanácstalanul néztek egymásra.

— Szivattyúkat, csöbröket hamar! — hallatszott a gvardián hangja. — Lássunk neki a munkának!

Az egyik fráter derékig ugrott a piszkos csatornavízbe és lábával kezdte keresni a nyílást, amelyen a víz a pincébe tört.

— Vigyázzon, testvér, — kiáltott rá a gvardián — mert könnyen belezuhanhat a csatornába.

Az atyák a kriptá szélén húzódó párkányzaton álltak s izgalmaikban lerugdosták a már évtizedek óta ott pihenő koponyákat és egyéb csontokat.

Közben megérkeztek a csöbrök. A páterek és fráterek felgyűrt ruhával adták kézről-kézre a csöbröket, vödröket, de a munka mindjárt az elején hasztalannak látszott. A víz szüntelenül emelkedett.

Fráter Elizeus imádkozott. Homlokáról babszem nagyságú verejtékcseppek hulltak alá.

Csakhamar látták, hogy hiábavaló minden fáradozásuk, a víz emelkedése nem szűnt, abba is hagyták a munkát.

— Meg kell várnunk a vihar végét — javasolta Loverini, aki dideregve állt az egyik kőkoporsó tetején.

A víz színén pehelykönnyű csontok és elfonnyadt koszorúk úszkáltak.

— A kihordott víz visszafolyik a csatornába — sóhajtott az egyik barát. — Igaza van a tanársegéd úrnak, nincs más hátra, mint nyugodtan megvárni a vihar végét.

A konyhás testvér csörgő hangja csattant fel ekkor a folyosó felől:

— Az eső alábbhagyott. Deo gratias!

A kriptában azonban tovább emelkedett az ár. A háztetőkről, csatornákból ömlő víz utat keresett magának a régi zárda málladozó kövei között.

Mindenki a bugyborékoló víz felületét leste. A gyertyák fénye kísértetiesen rezgett a levegőben. Ljéd patkányok szaladtak végig a kövek közt és soha nem látott rovarok menekültek biztonságosabb helyek felé.

A sarokban eddig nyugodtan álló csontváz hirtelen a vízbe omlott. A feje megakadt a párkányzat szélén és nyitott állkapcsával úgy tűnt fel, mintha nevetett volna.

Nyomban rá a jobboldali fal egyik burkoló lapja levált a helyéről és nagy loccsanással a vízre dőlt. A burkoló lap egy régi sírnak a fedőlapja volt.

A már-már megnyugodott atyákban a nemvárt esemény újabb izgalmat keltett.

A sírűregben a koporsó szűette falai mint könnyű kártyalapok hullottak szét.

A víz apadni kezdett, Loverini felhasználva az alkalmat jobblábával az egyik kiálló kőre lépett s gyertyájával bevilágított a sírűregbe. Nehéz, penészes szag áramlott belőle.

A szerzetesek egy része benézett a sírba, de miután abban semmi különöset nem láttak, sorra elhagyták a kriptát. Loverini kutatásaira ügyet sem vetve, nyugodtabb helyen gyülekeztek össze, hogy megbeszéljék a teendőket. Mi is lehetett volna abban a régi sírűregben érdekes? Egy szerzetes, aki életében szegény volt, mennyivel inkább az a halálban! Porlódó csont, egy-két ruhafoszlány, ha ugyan még meg nem eiték az évszázadokon át háborítatlanul dolgozó férgek.

Loverini, a kolostor vendége, az első pillanatban semmi különöset nem látott, csak később, ahogy közelebb hajolt, vette észre, hogy a sírűreg alján egy beülepedett csontváz körvonalai látszanak. Ráfűjt. A fűjás nyomában a por felszállt és a csontváznak hirtelen nyoma veszett.

A gyertya a sírűregben tovább vándorolt. Ott, ahol valamikor a halott feje nyugodhatott, a porréteg alatt egy lapos fémdoboz hevert. Loverini kezében megremegett a gyertya, amikor vigyázva kiemelte a dobozt a porréteg alól.

Egyedül volt.

A páterek közül néhányan a folyosón tanácskoztak. Csak halk beszélgetésük fátyolos nesze szűrődött le hozzá.

Loverini a köpenye alá rejtette a fémdobozt és mint a vadász, aki szerencsés zsákmánnyal tér haza a vadászatról, izgatottan sietett fel szobájába. Az ajtót magára zárta, aztán az éjjeliszekrény lámpájának fénye mellett körömrészelőjével felfeszítette a doboz tetejét és lassan, óvatosan kiemelt belőle egy füzetet.

A füzet lapjai zizegve váltak széjjel. Loverini

nyomban megállapította, hogy a szöveg nagyrészen tisztán olvasható. Az első oldalon valami nedvesség folyhatott végig, mert az írás olvashatatlan volt, az utolsó oldalon azonban tisztán ki lehetett böngészni az alábbi sorokat:

Hier endet die Geschichte
des Grafen Eduard von Marienheim.
Ave Maria.

Loverini sietve levetette ruháját és hogy nyugodtabban szentelhesse magát az olvasás gyönyörének, ágyba bújt.

A füzet előtte feküdt a takarón. Tekintete néhány pillanatig a mennyezetre meredt. Különös érzés szállta meg lelkét. Tudta, hogy a következő percekben olyan dolgokról szerez tudomást, amelyek eddig a sír homályában szunnyadtak és egy halott szerzetes örködtött fölöttük.

Kissé remegő kézzel nyúlt a füzet után és feleremelte.

A folyosóról egyszer-kétszer még behallatszott a siető barátok saruinak csattogása, aztán ráborult a kolostorra az éjszaka csendes nyugalma. Loverini lassan, figyelmesen belemélyedt az olvasásba.

Romuald szerzetes története.

Amikor fáradtan, kimerülve bezörgettem a kolostor kapuján, a krisztusi szeretet melege ölelt magához. Elrongyolódott köpenyemet, tollavesztett süvegemet elhajítottam, hogy soha többé ne is lássam, aztán magamra öltöttem e rend szent ruháját, hogy életem végéig benne járjak és hulló könnyeimmel áztassam darócát. De legyen áldott az Úr neve mindazért, amit velem tett. Szemeim már gyöngék, hogy e sorokat írom és a toll bizony sokszor megremeg kezemben. A múlt emlékei ránehezednek lelkemre és úgy érzem, hogy terhüktől csak a halálom után szabadulok meg. Hogy az Úr Istennek mi volt a szándéka velem, nem kutatom. Mi szegény emberek, nem vagyunk hivatva megoldani az élet rejtélyeit, az isteni bölcsesség min-

denhatóságának és kifürkészhetetlenségének dolga. Nevemet az idő hamarosan betemeti az emlékezetben, de az a nagy bűn, amely kiűzött az otthonomból, élni fog tovább és egyszer feltámad, hogy az eltiport igazságnak érvényt szerezzen. Én alázatos szívvel bele nyugszom a megváltozhatatlan isteni akaratba és hálával telik meg a szívem, hogy a sok átélt szenvedés után ide hozott és befogadott az övéi közé. A halál torkából menekültem és számos ellenség vette körül gyarló testemet. Felzaklatott lélekkel és földre sujtó fájdalommal vánszorogtam valamikor faluról-falura és az átélt borzalmaktól sokszor megfagyott bennem a vér. A sátán ülte diadalát a földön. De gyenge az én tollam ezeknek a borzalmaknak leírására, s szívem még most is vigasztalan szomorúsággal van tele. A mi Urunk Jézusunknak titokzatos teste, az Egyház aléltan fekszik és vér szivárogo minden tagjából. Az emberek egymást gyilkolják a helyett, hogy a rájuk zúduló nehézségeket közös erővel iparkodnának elhárítani.

Krisztus országa élt és virult, ha itt-ott küzdenie is kellett az igazságnak, a győzelem pálmája mégis csak az övé volt. A pogányok keresztvíz alá hajtogatták a fejüket és a templomok tetején aranyfényben ragyogtak a keresztek. Az emberek fenséges palotákat emeltek Istennek és a művészek végeláthatatlan sora küzdött a pálmáért. Festők, szobrászok, kovácsok, ötvösök műhelyükben Istent dicsérték, mert minden, ami körülvette őket, Isten jóságának volt a bizonyága. És most, édes Istenem, kinek neve legyen áldott, mi történik? A gyönyörűséges templomok mint lángok martalékai hullnak romokba és a sok drágalátos kincs latrok prédájává válik. Krisztus jóságos szeretete helyébe zsoldosok vad kegyetlensége lépett, akik durva kezükkel széttörik a szent edényeket és a kelyhekkkel, amelyekben az Úr vére pihent, most trágár dalokat énekelve lebujokban koccintgatnak. Amerre csak jártam, szétrombolva álltak a kolostorok üszkös falai és a szerzetesek holttesteai fákon himbálódzva ragadozó madarak táplálékául szolgáltak. Az útszéli korcsmák-

ban tivornyázó katonák levágott barátfülekéből készítették pecsenyét a kutyáiknak. A városok, falvak békéjét feldúlták és az egykor oly boldog otthonok lakatlanok. A búcsújáró helyek kincseit elrabolták és papjait vagy kivégezték vagy szétkergették őket. A templomok keresztjei a pöcegödrökbe kerültek és az a mondas járta — hogy átkozott legyen az, aki nem mártja törét vérbe.

Ilyesféle jelszavakkal van tele a levegő. A föld söpredéke kezébe ragadta a hatalmat, de nem tud vele mit kezdeni. Gyilkolásban és rablásban éli ki magát és aki nem fogad szót vagy nem tart velük, ellenségüknek tekintik és kardélre hányják. Rosszabb világ ez a tatárjárásnál is. A parasztok lázadoznak, jótevőiket és egykori kenyeres gazdáikat sorra agyonverik és kastélyaikat a tűz martalékául dobják oda. Még a temetőknél sem kegyelmeznek meg. A holtak kirabolva, dísztelenül fekszenek szanaszét. Kólera, pestis dühöng s aki megmenekül a lázadók kaszáitól, megemészti a kórság és betegség. Dies iste, dies irae, dies calamitatis et miseriae. Szomorú a lelkem mindhalálíg, csak az Uram és Istenem vigasztal majd meg a másvilágon.

Az emberek legtöbbje azt hitte, hogy egy boldogabb korra virrad és most átkozza saját magát, mert látja, hogy nincs többé menekvésük. Kapzsiságával, paráznságával önmaga hozta nyakára a halált.

Mikor elmondottam ezt Eusebius atyának, nyugodtan végighallgatott s így szólt:

— Az egyiptomiak felfogása szerint, édes fiam, az ember először oroszlánnak születik, aztán sárkány, párdúc, majd sertés lesz belőle, utána vízzé változik, végül magas fába megy át. Ezt a mondást alkalmazhatjuk az Egyháztól elszakadtak proteuszi természetére is. A tévtan először mint szimbolum jelentkezik a bátorság és bírás jegyében, iszonyatot kelt és sokszínűségével félrevezet, majd a szenvedélyek véres, fekete fátyolát teríti szét. Utána árvízként borít be mindent, hogy aztán toronymagasságra erőszakolja fel magát.

Sehol nem alkot, mindenütt a meglévőbe ül bele s tönkre teszi azt is. Tápláléka nem az éltető tej, amit Krisztus apostolai adtak az éhezőknek és szenvedőknek, hanem a tévelyek és az erőszakosságok mérge. Mi az eredmény? Az emberek a helyett, hogy imádásos szóval dicsérnék az Istent, káromló szóval illetik, civódnak, gyilkolják egymást és még azokat sem hagyják imádkozni, akik az oltár mellett teljesítenek szolgálatot.

Nem élet ez, édes fiam. A halál a legnagyobb isteni ajándék. Szent Ágoston írja, hogy ezek az újítók egymással is szüntelenül torzsalkodnak, de amikor rólunk van szó, egyesülten támadnak meg bennünket.

Igy beszélt a bölcs ember és én térdre hullva hallgattam igazságait. Ennek a nagy küzdelemnek voltam áldozata én is. Menekülnöm kellett saját otthonomból, hogy megmenthessem nyomorult életemet. A nevem Eduárd és még nemrégén a marienheimi grófság örököse voltam. Családunk híre messze kicsordult és kastélyainkban mindig védelmet talált a falvak üldözött népe. A 12. században már a császár nemesei voltak őseim és egy századdal később, mint az Egyház hű védői és támogatói, grófságot kaptunk a pápától, amit később maga a császár is megerősített. Így vált a családunk az uralkodóház vazallusává.

Megboldogult anyám, akinek neve áldott legyen az örökkévalóságban, szeretetének rajongásával nevelt fel, hordozva azt a nehéz keresztet, amit az isteni Gondviselés helyezett vállára.

Atyám abban az időben nagyon megváltozott. Sokat tartózkodott távol, ami édesanyámat nagy szomorúsággal töltötte el. Még kislány voltam és az eseményeket csak később értettem meg. Amikor öntudatra ébredt bennem a férfi és a kard kedvesebb volt előttem, mint a labda és tornajáték, nagy fordulat állt be nálunk. Atyám egy szörnyű napon megtagadta őseinek a hitét és Husz követője lett. Szegény jó anyám ájultan esett össze. Én kaptam el, hogy a durva köveken meg ne üsse magát. Ami azután következett, az a borzalmaknak

hosszú láncolata volt, amit csak szívbemártott véres tollal tudnék méltón megírni.

Messziről jött idegen emberek vertek szállást otthonunkban és nekünk kettőnknek bujdokolnunk kellett volna, ha nem akarjuk túrni durvaságukat. Atyám néha olyan volt, mintha megzavarodott volna vagy megszállta volna az ördög. Anyám könnyei haragra gyullasztották és káromló szavakat csiholtak szájából. Addig sohasem káromkodott, most egyik szitok a másik után hagyta el ajkát. Bárdolatlan parasztok jártak végig szobáinkon és nekünk még csak tiltakoznunk sem volt szabad. A cselédek közül egy-kettő maradt hű hozzánk, de azok is csak titokban, mert atyám azonnal kitette volna a szűrüket.

Anyámnak elfogytak a könnyei. Fásultan nézte a történeteket.

Papunkat elűzték a faluból. Éjjel kellett menekülnie álruhában, búcsúszó nélkül. A máskor oly békés nép napok alatt őrzöngő tömeggé változott. A pap nélkül maradt faluban nem volt mitől tartaniok és így szabad prédának tekintették a másét. Első dolguk volt, hogy felmásztak a torony tetejére és ledobták a keresztet. A nép ordított és rombolási dühétől üzetve berontott a templomba és ami elvihető volt, kicipelte és elvitte. A szép drága ruhák pillanatok alatt rongyokká szakadtak és a drága pénzen vett színes ablakok cserepekben hulltak a földre.

A sátán diadalát ülte. Senki sem gondolt arra hogy a megbántott Isten még számonkéri tőlük cselekedeteiket.

A felajzott szenvedélyeket nem lehetett féken tartani. A tömeg mint hullámszó árvíz közeledett kastélyunk felé. Atyám bezárta a kapukat és tárgyalni kezdett a gyülevész had vezérével. A csöcselék közben tüzet rakott az udvar közepén és leöldösve a malacokat nagy lakomához látott. A pincékben csapraverték a hordókat és amíg mi bent sírtunk, ők vad duhajkodással mulatoztak.

A lángoló üszkökre akkora fahasábokat dobtak, hogy a hőség még a szobákba is behatolt.

Amikor aztán a tömeg nagyrésze ittasan hevert sárban és piszokban, atyám kinyitotta az egyik kaput és a zsoldosok közül néhányat bebocsátott a házba. Szennyes csizmák gázoltak végig szobáinkon és nekünk anyámmal meg sem volt szabad moccannunk. Tűrnünk kellett, hogy viszik el féltve őrzött drágaságainkat. A bársonyos térdeplők, feszületek, szobrocskák egymásután tűntek el és a drága, művészi festményekből csak libegő rongydarabok maradtak.

Az összehordott holmit aztán az öldöklő lángokra vetették.

— Égnek a bálványok! — röhögte egy részeg paraszt. — Új vértanúk! — tette hozzá a másik és a kormos füst széthúzódott az udvarban.

Ami ott akkor lejátszódott, teljes egészében a sátán munkája volt. Ha most visszagondolok rá, a villával ugráló parasztok úgy tűnnek fel emlékezetemben, mint a testet öltött ördögök.

A falusiak egyrésze az udvar kerítése mögül bámult be az udvarba, össze-összemarkodva a ki-dobott csülkökön.

Közben újabb hordókat vertek csapra és köz-hírré tették, hogy a mulatságnak estére a nagykoksmában lesz folytatása. Bőjt és gyónás helyett táncos víg lakomával értek véget az események.

Anyám a kastélyba vezető kőlépcsőn ült és úgy nézett maga elé, mint aki megháborodott. Hiába szól-tam hozzá, nem válaszolt.

Az udvar közepén égő máglya közben egyre nőtt. Már-már attól lehetett tartani, hogy a pajták és gazdasági épületek is lángot fognak. Ekkor anyám hirtelen felugrott és kezét tördelve atyám elé borult.

Az egyik paraszt hatalmas Szűz Mária-képet cipelt a hátán a máglya felé.

— Nézd, Richárd, mit visz ott az az ember. Az égre kérlek, legalább ezt az egy képet mentsd meg nekem. Ne engedd, hogy elégessék. Ez a kép volt

kínjaim tanúja, amikor alatta fiadnak életet adtam. Richárd, Richárd, mentsd meg Máriámat.

Kezét kérőleg emelte az ég felé, de amikor látta, hogy minden hiába, képe a lángoknak esik martalékul, gőrcsős zokogással terült el a földön.

Az égen komor esőfelhők gyűltek, vihar volt készülöben.

Richárd gróf meg sem mozdult. Összeszorított ajakkal tűrte, hogy a parasztok örjöngve garázdálkodjanak.

Atyám egész életében külön ember volt, mindig másképp cselekedett, mint ahogy várták volna, de hogy így hagyja pusztulni atyai örökét, azt nem hittem volna. Kezem ökölbe szorult.

Ha atyám abban a pillanatban elordította volna magát, a szavak úgy törtek volna ki belőle, mint az ostromgépekből a kövek. Zúztak, törtek, temettek volna, de hallgatott és ez volt a legrémesebb.

Amikor a képet máglyára dobták, anyám nagynehezen feltápáskodott s odarohant a máglyához, nem törődve azzal, hogy lángot talál fogni a ruhája. Megfogta a képet és lerántotta a máglyáról. Az egyik paraszt ekkor durván félrelökte a marienheimi grófság asszonyát. Ezt az ocsmányságot azonban már nem bírtam el. Felkaptam egy tüzes fadarabot és úgy vágtam vele képen a szemtelen parasztot, hogy az veszett állat módjára felordított és félig sült pofával vágódott hanyatt.

Ebben a pillanatban nagy cseppekben esni kezdett az eső, melyet nyomban heves zivatar követett. Először porfelhő gomolygott végig a falun. A szél irama olyan erős volt, hogy lesodorta a zsúpfedeles házak tetejét és levágta a földre. A máglya tüzét ráhajtotta a pajtákra és rövid idő alatt lángtengerré változott körülöttünk minden. De ez sem volt elég. A tűz átcsapott a szomszéd házakra és mire az este eljött, a fél falu üszökben hevert.

Sajnos, én nem gyönyörködhettem a szörnyű

látványban. Atyám nyakon fogott s mivel egyik jobbágyát megvakítottam, bezárt az egyik üres pincébe.

Két teljes napig sínylődtem a dohos falak közt. Csak akkor engedtek szabadon, amikor anyám már halva feküdt a ravatalon.

Most, ahogy visszagondolok ezekre az eseményekre, érzem csak igazán, mily gyenge a tollam és mily kevés az erőm, hogy le tudjam írni akkori fájdalmamat. Kétségbeesve láttam, hogy nincsen már senkim, aki szeressen s szívére szorítson.

Agyongyötört teste egyszerű koporsóban a lovagteremben feküdt. Két gyertya égett feje fölött.

Egész nap nem mozdultam el mellőle. Éjjel is kisírt szemmel virrasztottam mellette. Csak Kristóf, anyám hű inasa nézett be hozzám s ennivalót hozott.

— Egyék, fiatal úr — mondogatta és hideg báránysültet tett elé. — Tele gyomorral jobban bírja az ember a szenvedést.

Leültem a terem sarkában és lassan falatozni kezdtem. Aztán elnyomott az álom. Hogy meddig aludhattam, nem tudom. De álmomban megjelent előttem anyám és az üdvözültek mosolyával homlokon csókolott. Éjfél felé járhatott az idő. Hirtelen felébredtem. Atyám állt előttem és szigorú tekintettel pillantott rám.

— Menj aludni, — szólalt meg rekedten — a halottvirrasztás nem a te dolgod. — Még mielőtt válaszolni tudtam volna, karon ragadott és bevitt a szobámba.

Nem volt szavunk egymáshoz. Mind a ketten éreztük, hogy végtelen szakadék tátong köztünk. Ledőltem az ágyra és a világ legszerencsétlenebb gyermekének éreztem magam. Atyám csizmáinak kopogása beleveszett a csendes éjszakába.

Kint mélységes csend honolt, csak a hold volt ébren és békességes fényt árasztott a falura. Nem tudtam többé elaludni, kimondhatatlan kín mardosta lelkemet. Legszívesebben visszamentem volna a lovag-

terembe, ahol édesanyám elhagyatva feküdt koporsójában.

— Adj Uram neki békességet, — mondogattam magamban százszor is — fogadd be őt otthonodba, a Te mosolygó, örökké fiatal, szent angyalaid közé.

Már meg is indultam a kijárat felé, de aztán nem mertem tovább menni. Féltem, hogy atyám újra a pincébe zár és én majd nem vehetek részt a temetésen. Atyámtól kitelt volna ez is.

Ablakom alatt hosszan vonított a kutya. Érezte a hű állat, hogy úrnője halva fekszik. Mi ketten voltunk tán ébren az egész házban.

Másnap pap nélkül temették el anyámat a családi kriptába. Szomorú temetés volt. Néhány öregasszony pityergett, senki más. Atyám mogorván nézett maga elé. Néha felemelte zavaros tekintetét. Mintha nem is tudta volna, mi történik körülötte. Azt hitte tán, hogy álmodik.

A temetés után halotti torra gyűltek össze az ismerősök. Ittak, ettek, a boros kupák gyorsan ürültek. A hallgatók ajkakat lassan megnyíltak és végül olyan zenebona támadt, mintha nem is halottat jöttek volna siratni, hanem lakodalmat ültek volna. Az egyik vendég mámoros fejjel énekelni kezdett, mire a másik is kinyitotta torka zsilipjét és elbődült. Én atyám mellett ültem, és hangosan sírni szerettem volna, de vissza kellett tartanom könnyeimet, hacsak újabb botránynak nem akartam forrása lenni.

A tor gyászos hangulata mulatozássá fajult. Mire a hajnal derengő fénye benézett az ablakon, az egész társaság a földön hevert.

Én az asztalra borulva aludtam el. Amikor magamhoz tértem, ágyamon feküdtem s Kristóf hajolt fölém.

— Megdöglött a szegény kutya — mondta s bárgyú tekintettel nézett maga elé. — A kutyában volt a legtöbb becsület. A temetés óta nem mozdult a kriptá bejáratától és ott is fejezte be az életét. Ügylátszik, megszakadt a szíve.

Ettől a naptól kezdve egészen új élet kezdődött otthonunkban. A régi meghitt szokásokat undok tivornyák váltották fel. Soha nem látott emberek vertek tanyát nálunk és olyan életet honosítottak meg, amit én egyáltalán nem ismertem.

Ha tettem, elbújtam. Nagy szomorúságomban nem szerettem a tivornyázók között tölteni időmet, de apám előkerített és megkívánta, hogy én is a többiekkel tartsak. Bár utáltam a bort, innom kellett, akár ízlett, akár nem.

Ólomköpenyként borította lelkemet valami nehéz érzés, amelytől nem tudtam szabadulni. Kimondhatatlan kínokat álltam ki. A vendégek össze-vissza járatták szájukat, s az egésznek csak annyi értelme volt, hogy újra meg újra nagyokat ittak. Apám azt szerette volna, ha én is hajtogatom a kupát és utána részegen terülök el a földön.

— Milyen férfi lesz belőled? — kérdezte és ónkupáját az enyémhez koccantotta.

— Nem tudok inni, — válaszoltam — nagyon rosszul érzem magam ilyen emberek között.

— Pedig ezeket meg kell szoknod, fiam, akár tetszenek neked, akár nem — mondotta s megrázta a vállamat.

Egyik este különös emberen akadt meg a szemem. Magas, szikár alakja volt és a szeméből különös tűz lövellt. Arca sápadt volt, foga sárga. Boros kupát tartott a kezében és épp apámat köszöntötte fel.

— Ki ez? — kérdeztem a mögöttem álló Kristóftól. A hű szolga a közelemben érezte magát a legjobban s éppúgy gyűlölte az idegeneket, mint jómagam. Hozzám hajolt és halkán mondta:

— Ez lesz az új pap. Viatoris Sidonius a neve. Az új hitet szolgálja.

— Menjünk aludni — szoltam és mialatt mindenki az új pap szavaira figyelt, mi ketten nesztelenül ki-osontunk a teremből.

Ami ezek után következett, a szenvedések hosszú láncolata volt. Új énekek, új szokások vertek gyökeret

a házban s atyám mindenben vezetett. Amíg anyám élt, csak nagy ünnepeken ment a templomba és most mindig ő haladt elől és mindnyájunktól megkövetelte, hogy vele tartsunk. Viatoris úr Prágából érkezett és hivatása az én nevelésem lett volna. Szót kellett neki fogadnom. De aligha telt bennem öröme, mert hallgatagabb deák nem volt nálam a földön. Tudta, hogy megvetem és csak azért vagyok vele, mert atyám szigorúan rám parancsolt, hogy a nap legnagyobb részét vele töltssem.

Lassan mégis megszoktuk egymást, de tanulásomban nem volt sok köszönet. Hacsak lehetett, megszöktem előle. Viatoris nem panaszkodott. Örült, ha nem látott.

A nagyobb baj azonban csak ezután következett. Atyám megnősült. Elvette azt a nőt, akinek még anyám életében tette a szépet. Kezet kellett neki csókolnom, pedig legszívesebben beleharaptam volna. Hűvös tekintetéből mostohám megérezte, hogy ellensége vagyok és sohasem fogom tudni szeretni. Ettől kezdve nem volt maradásom a házban. Mostohám Viatorisszal szövetkezett s minden lehetőit elkövetett, hogy kellemetlenné tegye életemet. De közben múlt az idő. Magas, izmos fiatalemberré serdültem. Mivel nem szerettem otthon tartózkodni, időm nagyrészt az erdőben töltöttem. Vadásztam és inkább kint fáztam az erdei kalibákban, semhogy otthon közös asztalnál üljek azokkal, akiket nem szerettem. Megakadt a falat a torkomon, ha olyan beszédet kellett végighallgatnom, amely ellen tiltakozott minden porcikám. Undor és megvetés forrt bennem.

Egy napon, amikor már sehogy sem tudtam ki-simítani lelkemben az ellentétes érzéseket, tudtára adtam apámnak, hogy elmegyek és anyai nagynéném magyarországi birtokára költözöm. Atyám egy pillanatra sem ellenkezett, sőt úgy vettem észre a viselkedésén, hogy örül. De hogy boldogságom ne legyen zavartalan, kijelentette, hogy Viatoris velem fog menni. Nem tiltakozhattam. Lenyeltem a keserűséget és atyámon kívül mástól el se búcsúzva nekivágtam az útnak.

Ki e sorokat olvasod, bocsáss meg nekem, szegény, egyszerű embernek, hogy nem írok oly folyékonyan, mint a tanult emberek, de én a tanulásra szánt időm helyett szomorúságomra vigaszt és vérző sebeimre gyógyírt kerestem. Mécsesem is halványan ég, no meg a lúdtollam sem akarja fogni rendesen a papírost.

Atyám néhány lovast adott mellém és megparancsolta, hogy vigyázzanak rám. Nálunk rekedt ravasz-képű husziták voltak, akik legszívesebben a patakba fullasztottak volna. Csak Kristófban bízhattam meg igazán, akit a saját akaratomból vettem magam mellé.

Távozásom napján mostohám fiúgyermeknek adott életet.

A határdombon megállítottam lovamat és leemelve süvegemet a temető irányába fordultam, amelynek a kriptájában édesanyám aludta örök álmát. Könnyet töröltem le szememről, aztán meglengetve süvegemet, búcsút intettem neki. Éreztem, hogy többé az életben nem térek ide vissza.

Köves, rossz úton szóltanul ügettünk.

Kristóf szolgám nem tágitott mellőlem. Erős, vastagcsontú férfi volt, amolyan igazi Landsknecht. Keze nagy, mint egy sonka s szíve lágy, mint az írósvaj. Látszólag a zsoldosokkal tartott, de csak azért, hogy bizalmukat bírva terveikről tájékoztathasson.

Az út eltartott vagy tíz napig. Sokat pihentünk, mert Viatoris még sohasem ült hosszabb ideig lovon és így az első napokban annyira kimerült, hogy az út nagyrésztét gyalogszerrel tette meg.

Az időjárás nagyon szép volt. A meleg nyárutó színes pompával várta a közelgő őszt.

Esténként tábortűzet gyújtottunk és köréje hevedtünk. Viatoris ilyenkor mellém telepedett és beszélt prágai élményeiről. Hanyattfekve néztem a csillagokat s gondoltam: beszéljen. Amikor meguntam a sok hiábavaló fecsegést, magamra húztam a takarómat s oldalamba dőlve elaludtam.

Még most sem tudom megérteni, hogy ez a huszita Viatoris miért gyűlölte annyira a pápákat. Hacsak

tehette, ócsárolta őket és olyan szörnyűségeket mondott róluk, mintha legalábbis gyilkosok és haramiák lettek volna. Kezdetben szembeszálltam vele, de hamarosan rájöttem, hogy az én tudásom kevés: belső hitemet és érzésemet megfogható érvel nem tudom alátámasztani. Így aztán inkább hallgattam és hagytam, hogy csak beszéljen, amíg meg nem unja.

Nagynéném birtoka és szép tágas udvarháza Óhegy vidékén volt. Megboldogult anyám sokat beszélt róla és én mindig szívesen hallgattam. Alig vártam, hogy egyszer már lássam is. Azt hittem, hogy ott majd letörik Viatoris úr szarvait, de sajnos csalódtam. Jobban tettem volna, ha otthon maradok.

Furcsa világot éltünk akkor. Amerre csak elhaladtunk, mindenfelé lázongott a nép. Az új hit felforgatta a békés falusiak csendes életét. Nem egy helyen parázs verekedések tanúi voltunk. Ilyenkor Viatoris atyáskodó hangon szólt hozzám, széles színészi mozdulattal mutatva a verekedőkre.

— Látja fiam, Eduárd, amerre csak elhaladtunk, mindenfelé az igazság győzelmével találkozunk. Majd meglátja, hogy új otthonunkban is milyen sikerrel fogjuk terjeszteni a nagy Husz és Ziska tanításait.

Tiltakozni szerettem volna, de inkább ajkamba haraptam és hallgattam. Tudtam, hogy békességem nem lesz olyan zavartalan, mint reméltem.

Megérkezésünk a kúriában nagy riadalmat keltett. A nevezetes esemény híre, mint száraz, szeles nyári napon a tűz, úgy terjedt el a faluban. A templomban meghúzták a harangot. Örömmel tapasztaltam, hogy a torony tetején még ott aranylik a keresztszék.

Viatoris és társai csalódtak. A faluban látszólag teljes béke volt.

Nagynéném leírhatatlan örömmel fogadott. Csak akkor ijedt meg, amikor elmondottam neki mindazt, ami édesanyámmal történt. Ráncos arca szederjes lett és szemébe ijedt félelem költözött.

— Neked, édes fiam, szívből örülök, — mondta

halkan — de mit kezdjek én ezzel a durva katonanéppel? Egy sem tetszik nekem közülük.

— Én majd segítek a gazdaságban, — válaszoltam — de hogy ezek a lókötők mihez fognak, arról fogalmam sincsen. A rájuk bízott feladatot elvégezték, most valószínűleg hazatérnek.

A katonák azonban másképp gondolkoztak. Eszüken sem volt szekerük rúdját hazafelé fordítani. Néném teheneit kihajtották az istállókból a fészerek alá és a saját lovaikat kötötték a helyükre.

Néném hiába tiltakozott, hiába mondta, hogy ez visszaélés a vendégjoggal. Szemébe nevettek és úgy viselkedtek, mintha a gazdaságban ők lettek volna az urak és mi a megtértek.

Három napig mást sem tettek a katonák, mint aludtak és ettek. Kipihenték fáradtságukat. Negyedik napon aztán, amikor már véglegesen otthon érezték magukat, Viatoris közös megbeszélésre hívta össze embereit. Sőt a faluból is összecsoárdította azokat, akiket céljaira alkalmasaknak tartott.

Lindendorf Vencel, a falu bírása, amikor megtudta, hogy a Zajtai-kúriára megérkeztek az új hitterjesztői, egyszeriben hátat fordított régi hitének és teljes súlyával beledőlt az árba. Ezzel aztán a község képe egyszeriben megváltozott.

A plébános gyenge, sokat háborúskodott öreg volt, aki elfáradt a sok küzdelemben és akkoriban már csak a jó halál kegyelméért imádkozott.

Értesülve a történetekről, bezárta a plébánia kapuját és még engem sem engedett magához. Csukott ajtón keresztül azt kiáltotta ki, hogy ő semmiféle jöttment népséggel nem áll szóba. Hiába kiabáltam vissza, nem hitt a szavamnak. A küzdelmet egyedül kell végigharcolnom.

A ház cselédei hamarosan összebarátkoztak a zsoldosokkal s azt tettek, amit akartak. Segítségért senkihez sem fordulhattunk. Nagynéném férje már nem élt s így én képviseltem a férfigazdát a házban, de

viszont nekem, az idegennek nem akart engedelmeskedni senki.

Nagynéném egy napon aztán maga elé hívatta Viatorist és megkérdezte, hogy tulajdonképpen mit akarnak a Zajtai-kúrián és meddig szándékoznak maradni.

— Engem a gróf úr rendelt ide, — válaszolta Viatoris — amit teszek, az ő nevében történik.

— A marienheimi gróf az én portámon nem parancsol — válaszolta haragosan nagynéném.

— Azt mondja meg a nemzetes asszony neki és ne nekem — arcátlankodott a jöttment.

Nagynéném ezekre a szavakra haragjában majdnem elájult. El kellett kapnom a derekát, hogy el ne terüljön a földön.

Viatoris néném tiltakozása ellenére összehívatta udvarunkba az első gyűlést. A fekvő betegeken kívül ott volt az egész falu.

Viatoris egy kecskelábú asztal tetejéről beszélt a néphez. Úgy ömlött belőle a szó, mint meglékeltsz hordóból a víz. Szidott mindent, amit eddig szentnek és jónak tartott a nép, de különösen a papokat és szerzeteseket támadta. A végén úgy belemelegedett, hogy szája valósággal habzott s a káromlások özöne áradt ki belőle.

A nép egy része bólogatott, akadtak, akik helyeselték, de voltak olyanok is, akiknek az új tanítás sehogy sem tetszett, sőt egy ember követ ragadott és úgy vágta hasba a szónokot, hogy az egyet nyekkenve lefordult a kecskelábú asztalról.

A gyűlés parázs verekezésbe fulladt. Sokan bevették koponyával tértek haza. Viatoris azonban elérte célját. Az ellenségeskedés megkezdődött a faluban. Jóbarátok meggyűlöltek egymást és a széthúzás szelleme megbontotta a családi békességet.

Ezen a napon ingott meg először a kereszt a torony tetején.

A legközelebbi vasárnapon azonban mégis megtelt a templomunk. Búsan szóltak a harangok, mintha

csak tudták volna, hogy nemsokára hazugság lesz a szavuk, amelyet idegen, ellenséges kezek vernek majd ki belőlük.

Amíg a hitűkhöz ragaszkodók bűnüket bánva hallgatták az öreg pap vigasztaló és buzdító szavait, Viatoris híveivel külön istentiszteletet tartott udvarunkban. Újból az asztal tetején állt és szónokolt.

— Ne féljetek, — mondotta — a segítség útban van, nemsokára erősebbek leszünk a pápistáknál. A gróf emberei már elindultak, sőt a szomszédos városok is felajánlották támogatásukat. Napok kérdése az egész.

Este a bíró házában gyűltek össze.

En nagy tehetetlenségemben otthon ültem és nem tudtam, hogy mihez kezdjek. Nem ismertem a faluban senkit. Egy-két emberen kívül még alig érintkeztem valakivel.

Este a falu utai elnéptelenedtek. Mindenki otthonába húzódott. Kinéztem az ablakon a holdvilágos útra: a főúton egy ember bandukolt.

Közben az idő haladt. A bíró házának kapuján egymást támogató, dülöngélő alakok botladoztak kifelé. Udvarunk nótaszóval telt meg. Viatoris úgy kurjongatott, mint aki elvesztette az esztét.

Kristóf megkopogtatta az ajtómat és besurrant. Hozta a legújabb híreket.

Gyertyát nem gyújtottunk és így az egész házban senki sem tudta, hogy kettesben fontos dolgokat beszélünk meg.

— Sok mindenfélét kifürkészttem ma — kezdte Kristóf csendesen, mintha csak attól félt volna, hogy valaki kihallgatja. — Viatoris kilátta lelkét. Azt állította, hogy rövid idő alatt hatalmába keríti az egész falut. A gyülekezetben ingyen osztogattak pálinkát, amit az egybegyűltek nagy helyesléssel fogadtak.

A pálinka aztán egyhamar megoldotta a nyelveket. Olyan zsisbvásár támadt, hogy Viatorisnak kellett helyreállítania a rendet.

— A komolyságot tartsuk meg, harcosok. Szent

célért küzdünk. FigyeljeteK ide! Elmondok nekteK a gróf úr tervét, amelynek a véghezvitelével engem bízott meg. Ennek a falunak és templomnak pátrónusa a Zajtai-család. A család utolsó női tagja már közel van a sírhoz s a kegyúri jogokat, anyja révén, a mi urunk, Eduárd gróf veszi át. Akkor pedig nyert ügyünk lesz. A gróf engedelmességgel tartozik nekem, mert ellenkező esetben katonai fedezettel vissza kell vinnem apjához. Ez pecsétés levélben van nálam megírva.

Egy részeg zsoldos közbevágott:

— Eduárd gróf nem a mi emberünk, azt csak a vak nem látja.

— Én nagyon jól tudom, hányadán állunk a fiatalúrral, — válaszolta Viatoris — de azt is tudom, hogy napról-napra kevesebben vannak azok, akik ki mernek tartani mellette.

— Nem olyan rózsás a helyzetünk, mint ahogy a prédikátor úr gondolja — válaszolta az előbbi hang. — Ha a gróf úr a sarkára állna és úgy beszélne, mint kegyelmed, akkor elmehetnénk sőt nyalni, mint a tehenek.

— Lassan a testtel! — hangzott fel Lindendorf bíró hangja. — Még mi is itt vagyunk. Eddig respektusa volt a szavamnak, azt szeretném látni, hogy ezek után is ki merne szembeszállni velem. Tiszta vizet öntök a pohárba. Ezennel kijelentem, hogy a prédikátor úr oldalán vagyok és minden igyekezetemmel azon leszek, hogy ügyünk akár vérünk árán is diadalra jusson. Azért is azt ajánlanám, hogy a templom földjét osszuk szét az igaz harcosok között.

Szavait harsogó éljenzés fogadta. Nem sokon múltott, hogy vállukra nem emelték.

— De ha mindenki nem kap, akkor torzsalkodás és öldöklés lesz belőle — kiáltotta közbe a prédikátor. — Annyi vagyona az Egyháznak nincs, hogy mindenkinek jusson belőle.

A bíró megköszörilte a torkát és folytatta. A prédikátor közbeszólását figyelembe se vette.

— Csak így biztosítsunk magunknak igaz híve-

ket, akik tűzön-vízen kitartanak mellettünk. Ha valaki földet kap, még a sátánnak is odaadja a lelkét, pedig attól legalább is annyira fél, mint a pápa az eretnekségtől.

Viatoris újból ingerülten kiáltott közbe. Sehogy sem tetszett neki, hogy a bíró olyan dolgokba ártja magát, amihez semmi köze.

— Ilyen ígérekkel felizgatni a népet nem tanácsos, bíró uram. Erre nekünk nincs szükségünk. Ehhez hasonló eset Münschhauban is megakasztotta a haladás munkáját. Az emberek úgy összekaptak, hogy alig akadt ház a városban, amelyben sebesült ne feküdt volna.

A bíró azonban sehogy se akarta megérteni Viatoris szándékát és tovább kiabált. De erre a prédikátorban is felforrt az epe és ő is hangosabbra fogta a szót.

— A bíró úr ne osztogassa azt, ami nem a bíró uré. Azoknak a földeknek a templom a gazdájuk, márpedig ha a templom gazdát cserél, az új gazdát illetik a földek is.

A nemvárt szavakra a bíró szemei úgy kimeredtek, mintha fuldokolni kezdett volna. Nyelt egyet, de többé nem nyitotta ki a száját.

A pálinka hatása alatt az egybegyűltek közül sokan elálmosodtak és bambán meredtek a szövétnek pisla fényébe.

Valaki közbekiáltott:

— Ezt az ügyet majd elintézzük mi, bízzák csak ránk. Van nekünk annyi eszünk, mint a papoknak.

Láttam, hogy ennek a vitának nincs sok értelme, azt javasoltam: — Menjünk haza aludni. Kár a pihe-nés idejét megkurtítani. A bíró kedvetlenül bólintott. Viatoris is fejére csapva háromsarkú süvegét, kiballagott az éjtszakába.

En is elbúcsúztam Kristóftól, de aludni nem tudtam. Olyan siri csend vett körül, aminő a vihar kitörése előtt szokott lenni. A szobámat szűknek találtam, ki kellett mennem a friss levegőre. Házunk előtt

remegtek a nyárfák s hullatták levelüket. Az égen ragyogtak a csillagok és hűvös őszi szél fújdogált a fák kopaszodó ágai között. Nagyon szerencsétlennek éreztem magam.

Töprengésem közben észre se vettem, hogy már a templom mögött, a temető közelében járok. A bokrok alatt mély árnyékok szunnyadoztak és fejem fölött egy fekete madár iramlott tova. Felfigyeltem. Valaki a közelemben járt. Önkénytelenül a töröm után nyúltam. Csak akkor vettem észre, hogy hálókabátban vagyok és lábamra bársony topán simul.

Az út, amelyen álltam, hirtelen kanyarulattal jobbra fordult egy kis cserjés mögé. A lombjavesztett fák között fehér ruhába öltözött alakot pillantottam meg.

Néhány lépéssel közelebb mentem hozzá. A következő pillanatban szembenálltunk egymással. Ijedt sikoly hallatszott és két remegő kar nyúlt felém.

— Gróf úr! — kiáltotta és egy lépést hátrált.

A lány szöke haja kibontva fedte a vállát és testét hosszú földigérő fehér köntös borította.

— Kicsoda kegyelmed — kérdeztem tőle — és mit keres ilyenkor a temető körül?

A leány mintha valamit rejtegetett volna a kezén, félve szorította rá a kezét.

— Léna a nevem, Lindendorf Léna vagyok, a bíró leánya — válaszolta halkán és a holdsugár megcsillogtatta könnyeit szemében.

Még életemben nem láttam olyan menyei szépségű leányt, mint ez volt. Azt hittem hirtelenében, hogy álmodom és csak elcsigázott lelkemnek lázas látomása jelenik meg előttem.

— Mit csinál ilyenkor itt kint az éjtszakában? — kérdeztem még egyszer, hogy zavaromat palástoljam.

— Sietek haza, engedjen utamra.

Közelebb léptem hozzá és megfogtam két remegő kezét.

— Mondja, Léna, maga is az összeesküvők pártján van?

A fejét rázta.

— Én nem tartok az összeesküvőkkel. Én katolikus vagyok. Menjen és engedjen utamra.

Szívemet lágy melegség hatotta át.

— De hiszen én is katolikus vagyok — szaladt ki a szó a számon.

A nő szeme még tágabbra nyílt, mikor válaszolt:

— Hát nem a gróf úr hozta a falunkba a pestist és otthonunkba a háborút?

— Nem én hoztam, — válaszoltam — csak velem jött. Rám varrták.

A nő arca ebben a pillanatban megváltozott és a félelem helyébe csodálatos erély költözött.

— Ha ön férfinak érzi magát és ez, ami itt történik, meggyőződése ellen van, miért tűri akkor? Kitől fél? Én gyenge nő vagyok, de szembezálok mindenkivel.

Igazsága úgy égette arcomat, mintha égő paraszat hajgált volna szemem közé.

— A bíró támogatja őket és segédelmet ad nekik — szoltam szinte hebegve, hogy csak mondjak valamit.

— De a kegyelmedék pénzével.

— Az az atyám pénze, nem az enyém — védekeztem én. — Nekem nincs beleszólásom. Amikor ide jöttem, azt hittem, hogy a falu jobb népe mellém áll és le tudom győzni az ellentéteket. Másképp történt. A bíró szembefordult az igazsággal és a falu követi. Magamra maradtam. De én katolikus voltam és az is maradok.

A leány közelebb lépett hozzám és a vállamra tette a kezét.

— Ha így áll a dolog, akkor megmondhatom, hogy hol jártam. A plébános urat voltam figyelmeztetni, hogy vigyázzon a házára, mert fel akarják gyújtani. Az esti gyűlés után határozták el.

Csendben álltunk egymással szemben. Én szólaltam meg.

— Mondja, Léna, ha kezembe venném a katólikusok védelmét, akadna ember, aki mellém állna?

A leány szomorúan hajtotta le fejét.

— A parasztokban felgyulladt a rablás ösztöne. Halászni akarnak a zavarosban. Erősnek kell lennünk és mindent meg kell próbálnunk. Az erősebb győz. Én ígérem, hogy magával harcolok, akár tetszik apámnak, akár nem.

Alig fejezte be szavait, amikor a plébánia padlásának ablakain egyszerre tüzlángok csaptak ki.

— Jézus, Mária! — kiáltott fel Léna és az égő házra mutatott. — Ég a plébánia. Siessünk, mentsük, ami még menthető.

Az alvó falu hirtelen felébredt. Ordítás, kiabálás, szitkozódás hallatszott mindenfelől. Az emberek alsóruhában, ingben, mezítláb szaladgáltak. Megkondult a toronyban a harang is.

A bíró az elsők között volt. Ruhája elárulta, hogy még le sem feküdt. Szava hangos volt s mintha öröm csengett volna benne.

— A plébánián már úgysem segíthetünk — kiáltotta a vödörrel rohanó parasztok felé. — Mentsétek csak a szomszéd házakat!

Hoffer János, a búcsúénekes éppen akkor ért teli vödörrel a bíró elé.

— Miért ne oltuk? — kérdezte kidülledt szemmel. — A pap házát csak nem hagyjuk leégni.

— Menj, ne avatkozz a dögomba — kiáltott rá a bíró.

Hoffer Jánosnak csak ez kellett. A vödör vizet, úgy ahogy volt, a bíró szeme közé loccsantotta.

Viatoris emberei ebben a pillanatban érkeztek a tűzhöz, de a helyett, hogy oltáshoz láttak volna, vitatkozni kezdtek s végül egymásnak estek. A plébánia égett és a nép verekedett.

— Vigyázzatok a templomra, — kiáltotta valaki — mert még azt is felgyújtják.

A lángok ezalatt mindíg magasabbra törtek. A

füst mint sötét kárpit borította be a csillagos mennyboltozatot.

Az egész falu talpon volt. Akik nem verekedtek, gúnyolódva bámulták az eseményeket. Én a kerítéshez támaszkodva álltam és azt kérdeztem magamtól, vajjon mit szól mindehhez Isten.

Ekkor egy csomó asszony élén Lénát pillantottam meg, amint vizes vödörrel, felkötött hajjal s feltűzött szoknyában az égő ház felé sietett. Nagy csodálkozásomra a plébánost nem láttam sehol. De Viatoris sem mutatkozott. A gyáva fickó nem mert kibújni vackából. Mint később megtudtam, madzagra kötözött kakasként ugrált otthon egyik ablaktól a másikig, majd fel a padlásra, hogy jobban lásson. Kimozdulni nem mert a házból. Félt, hogy a feldühödött katolikusok agyonverik.

A bíró meglátta oltogató leányát s elordította magát. Léna már a létrán állt. Hozzá ugrott és szoknyájánál fogva lerántotta a földre.

Nekem sem kellett több. Dühös fenevadként ugrottam a bíróhoz s megragadtam a nálam sokkalta erősebb embert. Fojtogatni kezdtem. A szeme még jobban kidagadt s levegő után kapkodott.

— Ha még egy ujjal hozzányúlsz a leányodhoz, megöllek, gazember — ordítottam. Aztán kikaptam a mellettem termő Kristóf kezéből a kardot és felemeltem.

— Aki hű marad régi hitéhez, álljon mellém — kiáltottam. — Isten velünk lesz. Mindenféle jöttment népség ne akarjon nekünk parancsolni. Nem vagyunk mi borjak, hogy megölni hagyjuk magunkat. Ha verekedni kell, hát majd verekszünk.

Minden vérem az arcomba szökött, de úgy éreztem, hogy szívemről nagy kő szakad le.

A hangulat egyszerre megváltozott. A zsoldosok úgy álltak helyükön, mintha gyökeret vert volna a lábuk.

A plébánián már nem lehetett segíteni. A tető nagy robajjal beomlott.

— Magát pedig figyelmeztetem, Lindendorf, — szóltam oda a bírónak — ha Lénát csak egy ujjal meri is bántani, velem gyűlik meg a baja.

Az égő házból nem maradt más, csak füstölő romhalmaz.

Hajnalodott, mire hazatértem. Ledőltem, de aludni már nem tudtam. Minden porcikám remegett az izgalomtól. A kockát elvetettem, — gondoltam magamban — most már állnom kell a harcot. Előreláttam a nagy küzdelmet. De nem volt se fegyverem, se pénzem hozzá, pedig e nélkül még egy falusi háborút is nehéz megnyerni. De azért bíztam. Biztos voltam benne, hogy a parasztok egyrésze mellém áll és résztvesz a küzdelemben.

Nagynéném betegen feküdt. A sok izgalom levette lábáról a szegény idős asszonyt. Bementem hozzá és megvigasztaltam, de szavaimnak nem volt foganatja. Ő már tapasztalatból tudta, hogy ennek a háborúskodásnak mi lesz a vége. Isten akaratában megnyugodva várta a véget.

Kint hűvös őszi eső szitált. Az emberek nagyrésze még aludt. Borogatták sebeiket.

A templom felé vettem utamat. Mintha valaki hívott volna, úgy éreztem. A plébánia üszkösödő gerendáiról párázva szállt fel a füst. Vajjon mi történhetett a pappal?

A templom nagy, vaspántos ajtaja nyitva volt. Beléptem. Seholy egy lélek. Az örökmécs szép piros lángocskája sem égett. De alig értem a templom hajójának közepére, amikor az oltár lépcsőjén egy fekvő alakot pillantottam meg.

Félelmes gondolat érlelődött meg bennem. Meggyorsítottam lépteimet. Megérzésemben azonban nem csalódtam. A lépcsőkön a plébános feküdt halva.

— Plébános úr — szóltam hozzá abban a hitben, hogy talán még van benne élet és megmozdul, de hiába volt minden fáradozásom. A jó pap halott volt.

Feje arccal lefelé feküdt a pokrócon. Hófehér

haja borzoltan fedte a vállát. Térdem megrogyott és önkénytelenül imádkozni kezdtem.

Az oltárról Veronika asszony nézett le rám és Krisztus szomorú arcát mutatta felém.

Hogy meddig voltam imámba merülve, nem tudom. Arra riadtam fel, hogy valaki megérinti vállamat.

Léna állt előttem, de alig ismertem rá, olyan fáradt és kimerült volt tekintete. Vértelen ajka összeszorult.

A halott papot nézte.

— Meghalt — mondtam.

— Nyugodjék békében — sóhajtott és keresztet vetett. — Tudtam, hogy a jó öregnek előbb-utóbb ez lesz a vége. El kellett tenniök láb alól, hogy szabadban garázdálkodhassanak. A szentség hol van? — kérdezte aztán alig hallhatóan. — A tabernákulum nyitva van. — Majd, mint aki otthon érzi magát, bement a sekrestyébe. A rejtékhelyről elővette a kulcsokat és kinyitott egy nagy diófaszekrényt. De a szekrény is üres volt.

— Az öregúr, úgylátszik, a halála előtt mindent elrejtett — mondta Léna. — Nem akarta, hogy csak valami is az eretnekek birtokába jusson. Inkább senkié se legyen, mint azoké.

— Én inkább azt hiszem, hogy valaki ellopta az értékeket és a kulcsokat visszatette a helyére — jegyeztem meg én.

— Az is lehetséges — bólintott rá Léna, aztán hirtelen végigsietett a templomon és az egyik oldal-kápolnában tűnt el.

Egyedül maradtam a halott pappal. Hideg borzongás futkosott rajtam végig.

Léna nemsokára visszatért. Köténye arany- és ezüstszerszerekkel volt tele.

— Itt vannak a kápolna kegyképének ékszerei — mondotta és megcsörgette a drágaságokat. — Valahová el kell ezeket rejtenuünk, nehogy Viatoriszék vagy apám kezébe kerüljenek.

A fehérnemű fiókból elővett egy vászondarabot

és az ékszereket sietve belekötözte. Ahogy elkészült, a kis batyut felém nyújtotta.

— Tegye el, magánál jó helyen lesznek.

Ekkor követtem el életem egyik legnagyobb hibáját. Nem fogadtam el az ékszereket, Nem akartam bizalmatlannak látszani. De Isten látja lelkemet, nem tudtam, mi lesz elhatározásom következménye.

— Akkor nekem kell elrejtennem őket — mondotta minden ellenkezés nélkül Léna. Sietős lépésekkel hagyta el a templomot. Gyors járású volt, mintha csak érezte volna, hogy rövid lesz élete és sietnie kell, ha eredményes munkáról akar számotadni az Úrnak.

Ismét magamra maradtam. Szerettem volna a halottat illendőbb helyzetben látni, de egyedül nem mertem hozzá nyúlni.

Valakit segítségül hívok — gondoltam és máris indultam az ajtó felé, amikor hirtelen Viatoris kérészalakja jelent meg előttem.

— Mit akar itt, ember? — kérdeztem tőle haragosan. — Ez katolikus templom.

— Csak volt, gróf úr. A mai naptól kezdve a mi ügyünket szolgálja.

— Ez katolikus templom volt s az is marad — tört ki belőlem a szó.

Viatoris gúnyosan ingatta fejét.

— Téved, gróf úr. A plébános meghalt és a falu népe engem választott a helyére. A nép nem maradhat pásztor nélkül és így maga az isteni Gondviselés kényszerít arra, hogy gondozásba vegyem a magámaradtt népet.

— Ne hivatkozzék maga Istenre — tiltakoztam én. — A mi püspökünk majd küld ide új papot.

A prédikátor arca hamuszürke lett. Homlokát ezer ráncba szedte és tekintete haragos nyilakat lövellt felém.

— Majd meglátjuk, kinek lesz igaza — válaszolta és remegett az izgalomtól.

A halott papra mutatott.

— Segítsen inkább ezt a szegény vértanút elvinni innét.

Viatoris szó nélkül megragadta a halott lábait, mire közös erővel bevittük a szegény jó embert a sekrestyébe és lefektettük arra az asztalra, amelyről reggelenként, mise előtt az Úr kelyhét szokta felemelni.

Ekkor kezdődött életem nagy keresztútjának második fordulója, amelynek végén a Golgota sziklái vártak, sírgödre színes álmaimnak, temetője minden vágyamnak és törekvésemnek.

A megboldogult plébános temetésén újra lángkapott az ellenségeskedés. A hívek nagy része ugyan a régi hithez ragaszkodott, de az újhítek erőszakosabbak voltak. A részeges vargák, szatócsok, vásári tilinkósok, nyergesek, a dologkerülők és zavarosban halászók hamarosan az ellenfélhez pártoltak át.

Katolikus papot nem hívtak a temetésre, ennél fogva a harangozó és Hoffer János, az előénekes imádkozott a koporsójánál és dalolta el a búcsúztatót.

— A sánták éneke soká ér fel az égbe! — csúfolódott egy inas az eperfa tetején, a harangozó santa lábára célozva.

Néhányan elnevelték magukat, mire az inas bátorságra kapva tovább ingerkedett.

— Hallgatsz el, te ebfajzatja! — rikoltott rá mérgesen az ének kellős közepén a sekrestyés.

— Ebfajzat az apád meg te magad, rongyos pápista, — hallatszott a sír másik oldaláról — majd adok én neked ebfajzatnak nevezni a fiamat.

A sekrestyés szeme, mint két üveggolyó, düllelt ki gödreiből.

— Te Huszka hurka, még te mered kinyitni azt a mocskos szádat? — Két hatalmas göröngy röpült át a sír fölött és a Huszka hurka orrából kibuggyant a vér.

Csak ez hiányzott. Fokosok, botok emelkedtek a levegőbe s olyan püfölködés támadt, hogy a koporsót úgy, ahogy volt, ledöntötték a sírba.

Csúnya verekedés volt. Sokan véres képpel támo-

lyogtak haza s volt olyan is, aki úgy köpködte a fogait, mintha kavicsok lettek volna.

Én magam is lekentem néhány ütleget, de kaptam is olyan ütést a hátamra, hogy jóidőre elállt a lélekzetem.

A verekedés után a falu egyidőre elcsendesedett. Viatoris is hallgatott. Tudtam, hogy készül valamire, de nem tudtam, hogy mire. Titkát senkinek sem árulta el.

Lénával esténként a temetőben találkoztam. Ilyenkor egy futó órára minden gondomról és szomorúságomról elfeledkeztem. Léna közelsége minden bajomért és szenvedésemért kárpótolt. A falu népe már aludt, a közeli hegyekre, völgyekre végtelen finom, mozdulatlan csend ereszkedett. Vaksötét éjtszaka volt. Szótlatlanul ültünk egymás mellett és hallgattuk szívünk dobogását. Néha világosabb volt az éjtszaka. Ilyenkor elnézegettem Léna finomvonalú arcát, felcsillanó szemét vagy szoknyája alól kikandikáló fehér harisnyát.

Egyik este így szólt:

— Tegnap nálunk járt a prédikátor és késő órákig tárgyalt az apámmal. Hallgatództam, de olyan csendesen beszélgettek, hogy egy szót sem tudtam kivenni. Nyugtalan vagyok. Álmomban sokszor úgy felriadok, mintha valaki megrázott volna, aztán reggelig le sem húnyom a szememet.

Mintha nagyon messziről, álmomban hallottam volna szavait. A fehér sírkövek, a száraz lombbal benőtt keresztfák mozdulatlanul figyelték a csillagok járását és amikor Léna fázva közelebb símult hozzám, úgy éreztem, hogy lágy szőke hajának olyan az illata, mint a hervadó őszi kerteké.

Amikor a válás ideje elérkezett, egymást karonfogva térdeltünk le a viharvert keresztfa alá és elimádkoztuk esti imánkat.

Az idő közben téliesre fordult. A fák megcsupaszodtak, a bokrok is lehullatták utolsó levelüket. A szabadban többé nem találkozhattunk. Esett az eső és lucskos sár borított be mindent.

Meghívtam hát őt magamhoz és otthon, ahol senki sem zavart, folytattuk csendes esti beszélgetésünket.

Egyik este aztán így szóltam hozzá:

— Legyen a feleségem, Léna. Úgy érzem, hogy maga nélkül nem tudok élni.

A leány nézése olyan volt, mint a haldokló őzé.

— Szívesen lennék a felesége, gróf úr, de az idő most nem alkalmas arra, hogy ezt az ügyet megbeszéljük. Meg kell várnunk, amíg a vihar elmúlik.

A lánynak igaza volt, többé nem erőltettem a dolgot.

Aznap este, mint máskor is, hazáig kísértem. Útközben lovasokkal találkoztunk. A piactéren tanyáztak. Kéknadrágos, nyakbahajló süvegű, görbe kardú, marcona legények abrakoltatták lovaikat. Mire hazáérttem, udvarunkban is zsoldosokat találtam. Tüzet raktak és helyet készítettek maguknak az istállókban.

— Kik ezek és mit keresnek itt? — kérdeztem és vérem a szívemre húzódott.

Viatoris mosolyogva nyújtotta atyám levelét.

Egyszerre mindent megértettem, de nem adtam fel a harcot.

— Ki engedte meg ezeknek a zsoldosoknak, hogy az én engedelmem nélkül tanyát verjenek itt?

Viatoris zsebretett kézzel válaszolt:

— Az öreg gróf úr parancsára jöttek ide.

— Az én apám otthon parancsol, nem itt! — vágtam vissza. — Parancsolom, hogy a Zajtai-kúriát azonnal hagyják el!

— Nem engedelmeskedünk — hangzott a válasz.

— Majd akkor magasabb helyről hozok parancsot. Jelentést teszek a császárnak.

Viatoris vihogva, csúf rikácsoló hangon válaszolt:

— Bécs városa messze van ide, gróf úr. Mire a segítség megjön, addigra már mi leszünk itt az urak. Csapataink megszállták a falut, nincs mitől félnünk.

Nagy tehetetlenségem és helyzetem reménytelensége felkorbácsolta végső elszántságomat. Hirtelené-

ben úgy ütöttem arcul a gőgös semmirekellőt, hogy kétrét hajlott, mint a nád.

A léhűtő zsoldosok nem mertek hozzám nyúlni. Tátott szájjal, ostobán néztek utánam, mialatt én a házba siettem.

A levél mint tüzes üszök parázslott zsebemben. Még gyertyát sem gyújtottam. Elegendő világosságot adott az udvarról beáramló tüzek fénye.

Remegő kézzel bontottam fel a lepecsételt levelet és olvasni kezdtem:

Hallom és megbotráncozásomra szolgál, hogy elveimmal és parancsaimmal szembe mersz helyezkedni. Ellenségeim ügyét támogatod. Utoljára figyelmeztetlek, hogy hagyj fel éretlen játékkal, mert különben embereim úgy tekintenek rád, mint lázadóra és hozzád nem illő módon ítélőszékem elé fognak állítani.

Anyád módfelett neheztel rád, ami nagyon is érthető.

Atyád, Richárd.

Mintha pestises ember írta volna, úgy hajítottam el magamtól a levelet. Szegény atyám, mi lett belőle! Ebben a pillanatban ki szerettem volna tépni emléket szívemből, mert tisztelettel és szeretettel már nem tudtam gondolni rá. Hová jutott az az egykori oly jó és hűséges ember. Szegény anyám korai pusztulásának is ő volt az oka. Lassan csúsztotta beléje a kést, amíg a szívéig nem ért, hogy aztán egyszerre véget vessen elviselhetetlen kínjainak. És ennek mind az az asszony volt az oka, aki most ott ül anyám helyén és romlásba taszítja apámat.

A zsoldosok lovai ablakaim alatt nyerítettek, lábuk csattogott a köveken. Fogolynak éreztem magam saját otthonomban. Viatoris már nem oktatóm volt, hanem parancsnokom.

Másnap aztán egész délelőtt nem mozdultam ki a házból. Csak ebéd után óvakodtam ki rövid sétára a közeli fenyvesbe.

A faluban látszólag békesség honolt. A kocsmá

előtt, fákhoz kötözve zsoldos lovak abrakoltak és az ivóból részeg legények kurjongatása hallatszott.

Lénával szerettem volna találkozni, hogy elmondjam neki a történeteket, de hiába mentem el kétszer is a házuk előtt, nem mutatkozott. Rossz sejtelmek gyötörtek.

Amikor hazaértem, Kristóf a pitvarban ült és szakadt nadrágját foltozgatta.

— Gyere be, — vetettem oda neki — mondani szeretnék valamit.

Lomhán felállt, szöggre akasztotta nadrágját és utánam jött a szobába.

Gyertyát gyújtottam és terítővel takartam le az ablakot, hogy senki be ne lásson.

Hellyel kínáltam meg a hűséges szolgát és magam is lócára ültem. A gyertya táncoló fénye megvilágította Kristóf viharvert arcát és mély árnyékot vetett orra két cimpája mentén az állára.

— Tennünk kell már valamit — szóltam és rákönyököltem az asztalra. — Ezek a jöttmentek napról-napra vakmerőbbek. Előbb-utóbb kiteszik a szűrünket, vagy ha nem fogadunk szót nekik, mint foglyokat szállítanak haza. Ezekről minden kitelik.

Az öreg nagyokat bólongatott, de okos szó nem buggyant ki ajkán.

— Segítséget kellene kérnünk a császártól és jelentést kell küldenünk az érsek úrnak is. Nem ismernél valakit, aki elvinné leveleimet?

— Erre a munkára két ember kellene — szólalt meg Kristóf.

— Ha kettőt tudnál, annál jobb. Nénémtől annyi pénzt kapunk, amennyire szükségünk van.

Kristóf egyideig gondolkozott, aztán súlyos öklét lassan az asztalra tette.

— Volna két emberem. Mire a gróf úr megírja a leveleket, itt is lesznek.

Úgyis volt, mire a levelekkel végeztem, a két ember útrakészen állt előttem.

— Megbízható emberek ezek, Kristóf? — kérdeztem.

— Nyugodtan rájuk bízhatja titkait, uram — hangzott a válasz. — A multkori verekedésnél a mi oldalunkon álltak. A viteldíj felét azonban most kell átadni nekik, a másik felét meg majd akkor, ha elvégezték feladatukat.

Éjfél után indultak el. Úgy éreztem magam, mintha nagy kő esett volna le szívemről.

Másnap reggel prémes zuzmara fehérlett a fákön.

Fejem kábult volt. Szívemben az éjtszakai biza-kodó öröm helyére lehangoltság költözött.

A piactér felé lépegettem, ahol csoportokba kezdtek verődni az emberek.

A falu kútja körül zsoldosok álltak, odébb meg úgy bújtak össze az emberek, mintha vártak volna valamire.

Egyszerre megszólalt a dob és rá nyomban futva jött a falu népe. Egyiknél furkósbot volt, a másikonál kapa, de üres kézzel senki sem mert megjelenni. Tudták, mi szokott lenni az ilyen gyülekezet vége.

Földigérő fekete köpenyben, néhány zsoldostól kísérve, lassú lépésekkel közeledett a téren keresztül Viatoris. A parasztok utat nyitottak neki. A prédikátor végighaladt közöttük s a kút mellé ágyazott nagy kőre lépett.

Az emberek arcán palástolhatatlan kíváncsiság ült.

Viatoris egyideig magába merülten állt a helyén, aztán kezével olyan mozdulatot tett, mintha az egymás mellett szorongó népet a keblére akarta volna ölelni.

Tekintete felsiklott a felhős égre, aztán kissé sipító hangon megszólalt:

— Híveim az Úrban! — itt elhallgatott, körül nézett s meggyőződve róla, hogy a tátott szájak

mind feléje irányulnak, folytatta: — Nagyrabecsült gyülekezet!

Hangja fátyolos lett és úgy bugyborékol, mintha a torka valami sűrű anyaggal lett volna bevonva.

— Az isteni Gondviselés nyilvánvalóvá tette akaratát. Megnyitotta az igaz hit számára az utat és egyik napról a másikra ledöntötte Béliál-bálvány oltárait.

A tömeg mozgolódni kezdett, de szólni senki sem mert. A zsoldosok lábhoz állított fegyverükre támaszkodtak.

Közvetlenül a szónok mellett állt a bíró, mellette a korcsmáros és a két mészáros közül az egyik. A mészáros kezében hosszú furkósbot volt és fején magas bárányszerű süveg.

— Az igaz hit elfoglalta megillető helyét — folytatta Viatoris — s ebből a községből többé nem is távozik. Mert nem azért születünk, hogy rabok legyünk, hogy Róma igáját cipeljük, mi szabad tagjai akarunk lenni a nagy gyülekezetnek. Vagyunk mi olyan okosak, hogy el tudjuk igazgatni életünk folyását, nem kellenek nekünk sem kenőcsök, sem füstölők, sem megszentelt vizek. Elegendő a mi tiszta, becsületes szívünk, józan értelmünk, amelyben maga a felséges Úr lakozik. Ezentúl, ha ketten-hárman összejöttek, én köztetek leszek, — mondja az Úr — tehát ne csüggedjetek. Ha pedig ezek után valaki újra be merné hozni falunkba a pápista maszlagot, azt mint kútmérgezést hallgattatjuk majd el.

A szónok előtt álló kis csoport tüntetőleg tapsolt.

A szónok rántott egyet fekete köpenyén s újból kezdte.

— Mivel azonban a sátán nem alszik és mint éhes oroszlán jár körül, keresvén, akit elnyeljen, ébren kell lennünk. A szentektől már nem félünk, mert jól tudjuk, nincs olyan földigérő hosszú fülük, hogy meghallanák a pápisták jajongását. Ezentúl a betegeket nem a papok kengetik, hanem az orvosi tudományokban jártas Magnus doktor és a kengetéshez értő öreg-

asszonyok. A saját lelkéről pedig mindenki gondoskodják maga.

Ebben a pillanatban megszólalt a harang. Az öreg sekrestyés húzta meg, de hogy miért, senki sem tudta. A szónok megakadt. Ez a harangozás nem volt a programmban — gondolta és egy piros kendőbe törölte orrát.

Sokan lekapták a süvegüket és keresztet vetettek.

Viatoris azonban tüstént átlátott a szitán. Köszökölt egyet a torkán, aztán két kezét kitárva túlkiáltotta a harang szavát.

— Most pedig gyerünk mindnyájan a templomba és adjunk hálát Istennek.

Viatoris leugrott a kőről és a bíróval, mészáros-sal meg a korcsmárossal megindult a tömeg élén a szentegyház felé.

Magam is a tömeggel együtt lépegettem, mert tudtam, hogy nemsokára ismét verekedésre kerül a sor. Sokan kérdőn néztek rám s várták utasításaimat. Éreztem, hogy az egybegyűltek nagyrésze mögöttem áll.

A templom nem volt messze, hamarosan odaértünk.

A templom ajtajában azonban nagy meglepetés várt ránk. Léna, a bíró lánya, kibomlott hajjal állt a kapuban és szeméből ömlöttek a könnyek.

Viatoris kérdőn nézett a bíróra, mintegy kérdezve, hogy mit jelent a dolog.

— Ez katolikus templom, — kiáltotta Léna — huszita eretnekeknek semmi keresnivalójuk benne. Ha templomot akarnak, építsenek maguknak.

A bíró rákvörösén nézett a lányára.

— Takarodsz innen, te kehes átok — kiáltotta oda és megragadva a lány kezét, elrántotta az ajtóból. Még tovább is szidalmazta volna, de akkor már odaugrottam én és hátulról megragadva a bíró nyakát, úgy megszorítottam, hogy elengedve lánya kezét levegő után kezdett kapkodni.

— Áruló te, — kiáltottam — hacsak egy ujjal

is hozzá mersz nyúlni ehhez a lánykához, a halál fia vagy. — Aztán nagyot lódítottam rajta és harsány hangon így kiáltottam az egybegyültek felé.

— Hitvány, tolvaj népség vagytok. Igaza van Lénának, ha templomra van szükségtek, építsetek magatoknak. Ennek a templomnak az ura én vagyok. Az én nagyapám építtette és tartotta fenn. További sorsáról majd gondoskodom én. Isten büntető keze utoléri majd azokat, akik szentségtelen kézzel mernek hozzányúlni.

Egyesek helyeseltek, mások szitkozódni kezdtek, de csak Viatoris hangja volt értelmes.

— Mindent a marienheimi gróf megbízásából cselekszünk.

— Hallgass! — kiáltottam rá ellentmondást nem tűrő hangon. — Megmondtam, hogy atyám otthon parancsol, de nem itt. Ez a falu az én örökségem és jaj annak, aki szembe mer velem szállni. Hogy nagyobb legyen az örömtők, tudtotokra adom, hogy a császár és az esztergomi érsek emberei nemsokára itt lesznek és majd igazságot szolgáltatnak.

A császár és az érsek nevének említése egyszerűen lelohasztotta a kedélyeket. A gyáva népség és a zsoldért dolgozó hadfiak csak ott mertek hősödni, ahol nem állt szemben velük kemény ellenfél.

— Hozzátok fordulok most, — folytattam — Krisztus igaz Egyházához hű hívek. Álljatok mellém, fenjétek ki kaszátoikat, kerítsétek elő a régi rozsdás kardokat és verjétek ki innen e betolakodott idegen népséget. Semmit sem hoztak ezek magukkal, csak azt akarják elrabolni, ami a mienk.

A torony tetejéről ekkor hatalmas terméskő zuhant le épp az egyik zsoldos fejére. Nyomban követte egy második, majd a harmadik, mire az egybegyültek úgy szétfutottak, hogy pillanatok alatt csak a három sebesült maradt a téren és néhány emberével Viatoris.

Egyesek behatoltak a templomba. Prnduljak, a bolond csavargó, piros rongyot kötött egy fűzfaveszszőre s táncolni kezdett a kapu előtt.

A katonák a templomtól tisztos távolságra újból összesereglettek és Viatorist körülvéve a bíró háza felé indultak el.

A templomot az én embereim tartották megszállva. Feléjük fordultam, de egyik kezemmel Léna kendőjének szélét fogtam.

— Most menjetek békességben haza. Legyetek készen, mert ellenségeink biztosan támadnak még.

A parasztok egyenkint léptek ki a templomból és végül én maradtam Lénával egyedül.

Szegény leány alig állt a lábán. Szeme karikás volt az izgalomtól s gyönyörűséges arca beesett.

— Gróf úr, — szólalt meg halkán, alig hallhatóan, odatámaszkodva az egyik padhoz — a küzdelem most már életre-halálra megy. Érzem, hogy egyik áldozata én leszek. Ezért elárulom, hová rejtettem a Szent Szűz ékszereit. Ha meghalnék, gondoskodják róluk. A kis hídtól az erdő felé vezető gyalogösvényen tegyen ötven lépést. Ott egy öreg tölgyfát talál majd, a kincset annak a tövében ástam el.

— Isten áldja meg, gróf úr — mondotta aztán és sírva tette a kezét az enyémbé. Nem tudva ellenállni viharzó érzelmeimnek, ott a templomban magamhoz öleltem a szegény lányt és megcsókoltam.

Elváltunk.

Mire hazaértem, udvarházunk néptelen volt, csak a tömérdek szemét és piszok jelezte, hogy hazátlan zsoldosok tanyáznak benne.

Amikor néném megtudta, hogy otthon vagyok, szobájába hivatott. Tudtomra adta, hogy bizalmas emberei mindenről értesítették. Aztán szívemre kötötte egyik titkát.

— Úgy látom, a helyzet napról-napra rosszabb — folytatta. — Nagyon megnyugodnék, ha téged biztos helyen tudnálak. Te vagy családunk egyedüli ága, amelyen még bimbókba fakadhat az élet. Fenn a tursteigi erdőkben van egy szállásházunk. Boldoggá tennél, ha addig, amíg a veszedelem elmúlik a fejünk fölül, odaköltöznél. Én a magam gyengeségében nem

bírnám ki az ottani életet. Itt maradok és védem azt, ami a tiéd. Mert minden a tiéd, amit itt látsz. Nekem rajtad kívül nincs senkim.

Szóltanul hallgattam néném szavait. Vártam, hadd öntse ki szívét.

Egyideig csendesen maga elé nézett, aztán tovább beszélt.

— Az a szállásház nem kényelmes. Csak arra jó, hogy szükség esetén nyugalmat és biztonságot találjon benne az ember. Valamikor száz év előtt a szépapám építtette és ott is fejezte be az életét. Gonosz, rossz idők jártak akkoriban is. Azért mondom ezt el, mert meggyőződtem róla, hogy méltó vagy megismerni családunk titkait.

Hallgatagon ültem vele szemben. Nem tudtam megérteni, hogy mi ebben a titok. Nemsokára azt is megtudtam.

— Amit most hallasz, jól jegyezd meg. Őseink sok évnek előtte töméntelen kincset rejtettek a föld mélyébe. A kincs még most is ott van. Rád vár a feladat, hogy megkeresd és hasznosítsd. Írásunk is van arról, amit az elrejtett kincsről tudnod kell. Én már nem tudom elolvasni, gyöngék a szemeim, de te biztosan megérted elsárgult sorait. Ez a pergament megmutatja azt a helyet, ahol a kincset megtalálod. Én nem jártam ott soha, engem kincs és vagyon nem érdekelt. A másvilágra úgysem vihetem magammal. A kincset megtalálni férfinak való munka. Amióta megszülettél, mindig eszemben jártál. Rád vár tehát a feladat. Atyád örökére nem vagy rászorulva, adja oda a gyerekének vagy vegyen magának drágakövekkel kirakott koporsót és temesse belé elherdált boldogságát. Mert hogy a boldogsága örökre elveszett, arról olyan bizonyos vagyok, mint a halálról. Neked azt ajánlom, hogy még a nevedet is változtasd meg. Hord az anyádét, az szeplőtelen.

Aztán nagynehezen leszállt az ágyról és a szomszédos szobából egy sokpecsétes borítékot hozott.

— Itt van, fogd, aztán menj a szobádba és ol-

vasd el. De titkát őrizd meg úgy, ahogy én megőriztem. Mert inkább pusztuljon el az egész, de eretnekek kezébe ne jusson.

Visszafeküdt az ágyába és úgy elhalványodott, mintha elszállt volna belőle az élet. Én a borítékkal elbúcsúztam tőle s a szobámba tértem.

Egyideig félő szorongással tartottam a borítékot a kezemben. Úgy éreztem magam, mintha valaki mögöttem állt volna és figyelte volna minden mozdulatomat. Remegtek az ujjaim, amikor feltörtem az évszázados pecsétet.

A sárga pergament ropogva vált szét. A különös írás láttára azt hittem, hogy egy sort sem tudok kisilabizálni belőle, de aztán összeszedtem minden tudásomat és az írás tartalma egyszerre csak megvilágosodott előttem. Mindent megértettem. Egy reszkető kézzel rajzolt térképet is találtam a sorok közt. A szövegben előforduló nevek közül azonban egyet sem ismertem. Az utak, dülők azóta más nevet kaptak és így rögtön tisztában voltam vele, hogy a kincs helyét, az adott nyomok alapján, fel kell kutatnom.

Annyira belemélyedtem az olvasásba, hogy teljesen megfeledkeztem a vacsoráról. Kristóf háromszor is beszólt, amíg megértettem, mit akar.

A vacsora után kimentem a temető felé. Lénával szerettem volna beszélni és megtudni, hogy mi történt vele, de hiába gyúrtam az ősz nedves avarját. Lénát nem találtam sehol. Az alvó, világtalan házak előtt elgondolkodva lépkedtem előre. Csak a bíró házának ablakán szűrődött ki némi világosság.

Másnap reggel néném riasztott fel.

— Eduárd, — szólt a maga kissé éneklő hangján — kelj fel s menj ki a piactérre, ott valami különös dolog történik. Nagyon csúnya híreket hallok.

Hamarjában magamra kapkodtam a ruhámat és a piactérre siettem.

Már messziről kiáltozás és láрма fogadott. Az emberek a kút körül csoportosultak és becsmérő szavakkal illették valakit.

Utat törtem magamnak és elszörnyűködve láttam, hogy a kút egyik vaskarikájához Léna van oda-kötözve.

— Mi történik itt? — kiáltottam. — Ki merte Lénát idekötözni?

— Ellopta a templom kincseit — kiabálták össze-vissza. — Addig így kell maradnia, amíg vissza nem adja. A bíró parancsára történt.

Szegény Léna kezeit kötél fonta át. Olyan szorosan volt odakötözve a vaskarikához, hogy mozdulni is alig tudott.

Veszett kutya módjára ugrottam hozzá s löttem félre a bámészkodókat. Azt hittem, gyilkolni fogok.

Az őrizetére kirendelt zsoldosok fegyverei megzörrentek. A pillanatnyi csendben Prnduljak hideg, görcsös nevetése hallatszott.

— Ki merte ezt az alaptalan vádat emelni el-lene? — kérdeztem fuldokolva.

— Az apja, a bíró.

Viatoris hangja volt. Ráismertem, még mielőtt láttam volna. A tömegben állt és onnan kiáltott felém. Arcán kemény gúny ült és dülledt homlokán kidagadtak az erek.

Léna hangosan felsírt és egy haldokló madár nézésével tekintett rám.

A zsoldosok puskájukra támaszkodva nevettek. A csöcselék piszkos szavakat hajigált kettőnk felé.

— Hol a bíró? — kérdeztem és tekintetem végigsiklott a tömegen.

— Nincs itt — kiáltották kórusban. — Kitagadta Lénát.

— Ellopta a templom kincseit — ordította össze-vissza.

— Hazudtok valamennyien — tört ki belőlem az elkeseredés.

— Viatoris a saját szemével látta, amikor köté-nyében vitte el valahová — kiáltott egy sivitó női hang.

— A kincseket még életében a megboldogult

plébános rejtette el — folytattam. — Mi is kerestük őket, de nem találtuk. A plébánosnak több esze volt, mint nektek. Az Egyház kincseit nem szokás az ebek harmincadjára adni. Hogy pedig egyes dolgokat mi is elrejtettünk, ahhoz semmi közötök. A templom kegyura én vagyok és az új papnak majd átadom azokat, ha megjelenik közöttünk.

— Nekünk már van papunk — nyelveskedett az előbbi női hang.

— Hóhérotok van, azt is érdemlíték — harsogtam és úgy mellbe vágtam az egyik elém tolakodó éretlen kamaszt, hogy hanyatt vágódott. — Hogy hol az elrejtett kincs, arról kérdezzétek meg halott papotokat, de engem tetteimért felelősségre nem vonhat senki. Ez a leányzó ártatlan, azonnal szabadon is engedem.

Kirántottam hüvelyéből a törömet és elvágтам a Léna kezét szorító köteleket. Aztán rádobtam a köpenyemet és két karomra emelve magammal vittem. Senki sem állta utamat.

Életem egyik legboldogabb pillanata volt.

De alig értünk haza, Viatoris atyám egyik írásával rontott be szobámba. Az írás remegett a kezében.

— Utoljára figyelmeztetem, gróf úr, hogy ha nem hagy fel ellenséges viselkedésével, elfogatom és mint foglyot, összekötözve vitetem atyja ura elé. A gróf úr ebben az írásában feljogosít rá.

Kikaptam az írást a kezéből és darabokra téptem, aztán leakasztottam a kardomat a falról, de mire sujtani tudtam volna vele, a prédikátor kimenekült a szobából.

Léna a sarokban ült és sírdogált.

Visszaakasztottam kardomat a szögre, amikor újra nyílt az ajtó és hálóköntösben néném lépett be rajta. Egyik kezével a falnak támaszkodott, hogy el ne szédüljön.

— Holnap elkezdem a harcot — mondtam elkeseredve. — Ahány kasza, kapa van a kamrákban,

mind előszedetem. Legyen egyszer vége ennek az állatlan állapotnak.

Néném leült az ágyam szélére és ide-oda ingatta fejét.

— Ne tedd azt, fiam, — mondogatta — gyenge vagy még te az effélére. A prédikátornak katonái vannak, a faluból is sokan melléje álltak. Ha egy időre le is győznéd őket, atyád újabb embereket küld a segítségükre. Inkább azt tanácsolnám, hogy hagyj itt csapat-papot és tűnj el. Vissza majd csak akkor gyere, ha a császár segítséget küld és visszaállítja falunkban a rendet.

Léna nagy szemeket meresztve hallgatta néném szavait.

— Gyávának hinnének azok, — válaszoltam — akik eddig kitartottak mellettem.

— A futás ilyenkor nem szégyen, édes fiam. Az életet úgy kell megvédenünk, ahogy tudjuk. Ha életben maradsz, még hasznodat veheti az Egyház, de ha meghalsz, semmit sem tehetsz érdekében.

Néném helyesen beszélt. Elgondolkodva néztem magam elé, aztán Léna könyörgő tekintetén akadt meg a szemem.

— Ha elmennék is, nem mennék egyedül — válaszoltam.

— Én nem mehetek veled — szakította félbe néném. — Én itt maradok halálomig. Kristófot azonban elviheted magaddal, az jó és hűséges embered.

— Lénát akarom magammal vinni.

Néném tekintetével megsimogatta a leányzó arcát.

— Hallotta, lányom, mit mondott Eduárd?

Léna néném elé térdelt és ölébe rejtette az arcát.

— Nos, elmegy vele?

Én is melléje térdeltem és átkaroltam mindkettejüket.

— Legyetek boldogok, kedveseim — mondotta — és vezéreljen benneteket a magasságbeli Úristen.

— Mikor induljunk? — kérdeztem nénémet.

— Azt ajánlanám, hogy még ma éjjel, mert

amint láttam, Viatoris a végsőre határozta el magát. Jobb egy nappal előbb menni, mint egy órával később.

Mikor látta, hogy az ajánlata nagyon készületlenül ér, vigasztalón mondta:

— Ne búsulj, fiam. Most az élet fontos, semmi más. A szükséges holmit majd elküldöm nektek és gondoskodom arról is, hogy semmiben ne szenvedjetelek hiányt.

Lénára néztem és nyomban sírnivaló kedvem támadt. — Kibírja-e Léna ezt az utat? — kérdeztem nénémet. — Nézzen csak rá szegényre. Annyira ki van merülve, hogy szinte reszket.

Néném nem vette tragikusan a dolgot. Legyintett.

— Estig kialussza magát. Az a tudat, hogy vele vagy, megtízszerezi majd az erejét. A szerelem hegyeket mozdít el.

Léna nyomban lefeküdt, én pedig nekiálltam a csomagolásnak. A legszükségesebb holmit beleraktam egy zsákba és hogy útközben rám ne ismerjenek, parasztruhát öltöttem magamra. Kristóf is halinát szerzett és olyan süveget, aminőt a hegyipásztorok viselnek. Lénának azonban a rajta levő ruhán kívül nem volt semmije. Néném adott neki fehérneműt, két ruhát és egy meleg kendőt, hogy legyen mit magára teríteni a farkasordító hidegben.

Estig rakosgattunk, aztán a sötétség beálltával hátunkra vettük a zsákokat és elbúcsúzva a nénitől, kiléptünk a kapun.

De alig tettünk néhány lépést, a vaksötétben hargagos kiáltás riasztott meg, amelyet nyomban fájdalommas nyögés követett.

A kapu mellett az árokban Prnduljak egy embert fojtotgatott.

— Gazember, áruló, majd adok én neked leselkedni tisztességes emberek ablaka alatt — morogta és csak nem akarta elengedni a rúgkapálódzó alak torkát.

Hagytuk, hadd mulassanak. Nem szerettem volna, ha valaki megtudja, hogy titokban elhagytuk a szülői házat.

Három pihent ló várt ránk a kertek alján. Lassú ügetéssel indultunk neki a vak sötétségnek, a lovak ösztönére bízva magunkat. Olyan sötétség vett körül, mintha alagútban haladtunk volna. Amint kiértünk a faluból és a hegynek vezető szűk ösvényen poroszkáltak lovaink, Kristóf fáklyát gyújtott, mert nem sok értelme lett volna menekülésünknek, ha eltévesztettük volna utunkat.

Léna bóbiskolva ülte a lovat. Nagyon fáradt volt. A sok átélt izgalom és álmatlan éjszaka mázsás súllyal nehezedett rá.

Hajnal felé, amint a nap megszürkítette az éjszaka sötétjét, leszálltunk és egy barlangszerű mélyedésben földre heveredtünk. Éhesek, fáradtak voltunk mind a hárman. Szegény Léna nagy fáradtságában enni se tudott. Mindene fájt, először lovagolt életében. Vállamra hajtotta a fejét és kimerültségében sírni kezdett. Valahányszor egy-egy száraz ág zörögve a földre hullott, rémülten nyitotta ki a szemét. Azt hitte, hogy üldözőink már a nyomunkban vannak.

Az ég felhős volt, a völgyekbe ködszönyegek ereszkedtek és a fák közt haragos szél zsörtölődött. Hajtotta a ködöt, amely nyúlt, nyúlt és újabb területeket borított be fátyolával. A fákat vastag zuzmara borította. Néhány varjú telepedett rájuk, a fehér dara porozva szitált az avarra.

Kristóf tüzet rakott, hogy a lobogó lángok mellett kissé átmelegítsük dermedt tagjainkat.

— Itt a tél — állapítottam meg szomorúan és a ránk váró nehézségektől előre megborzongtam.

Kristóf volt a legjobb kedvű közöttünk. Őt nem bántotta a bizonytalan jövő. Elő-elővette a butykost és megkínált vele.

— Ilyenkor egy korty mézpalinka aranyat ér — mondogatta és nem nyugodott addig, amíg mi is nem ittunk belőle. — Ha pedig a kisasszonyka nem bírja a lovat, akkor majd a karomban viszem tovább.

— A szállásházban jól kipihenjük magunkat — bá-

torítottam a kislányt. — Csak el ne tévedjünk, mert akkor nem lesz kitől tanácsot kérnünk.

— Jó úton haladunk? — nézett rám Kristóf jóízűen falva kenyerét.

— Hű szolgálám, bíz' magam sem tudom — válaszoltam és már húztam is ki tarsolyomból a titokzatos iratot. — Léna majd biztosan eligazodik rajta.

Léna elnyújtózva szundikált a földre terített halinán.

A pergament kiterített lapja előttem feküdt, de akárhogy forgattam, sehogy sem tudtam eligazodni rajta. A nap elbújt a felhők mögé és majdnem mindent beborított a köd.

Léna felébredt. A rövid pihenés kissé felfrissítette erejét.

— Miről beszéltek? — kérdezte bágyadtan.

— Azon tanakodunk, hogy tulajdonképen hol vagyunk. Egyikünk sem járt még errefelé, könnyen megtörténhetett, hogy rossz útra tértünk.

Léna felállt és körülnézett, már amennyire a köd engedte. Aztán kezével mutatta az irányt.

— Errefelé nyúlnak a rengetegbe a tursteigi erdők, a völgy alattunk a Szélfordító. Jelenleg a Tatárhalmon járunk.

— Akkor jó úton haladunk — jelentettem ki a pergament egyes pontjaira mutatva. — Ha jól kilépünk, délre a szállásházban leszünk.

Kristóf elővezette a lovakat és mi nyeregbe szállva most már gyorsabb ütemben indultunk célunk felé.

A köd oszladozni kezdett. Bozótlepte, sűrű ösvényeken haladtunk tova. A sűrűség néha olyan nagy volt, hogy a lóról leszállva kellett utat törnünk.

Kristóf megállt és beleneszelt a némaságba.

— Mintha sírna valaki — mondta és balra mutatott.

— A Síróasszony sziklája lesz az — jegyezte meg Léna.

— Megtapasztalom, hogy az-e — jelentette ki a

szolga. — Addig heveredjenek le a gyepre. A kisaszonyka úgyis megint pihenésre szorul.

Magunkra maradtunk. A temetői hangulatok csendje árasztotta el lelkemet. Leheveredtünk az avarra s Léna fáradt fejét magamhoz vontam. Senki sem volt közelünkben, csak fölülről a jóságos Isten tekintett le ránk.

Léna átölelte a nyakamat és ajkunk találkozott. Bágyasztó boldogság töltötte be szívemet. Léna közelsége mindenért kárpótolt. Földönfutó lettem, de szívemben büszkén vittem szárnyaló terhemet, a szeretetet.

Kristóf vidám nevetése térített magunkhoz. Az ő nyers humora tartotta bennünk a reménységet és a vigaszt.

Lábait szokása szerint szétterpesztve jelentette, hogy mehetünk.

Egy órai lovaglás után újból leszálltunk és elhátaroztuk, hogy tüzet rakunk.

Kristóf megabakoltatta a lovakat, én a tüzet őriztem, Léna meg egy fazékban vizet hozott valahonnan.

Amíg a víz felforrt és a parázsra rakott húsdarabok megsültek, egy magas fáról körülnéztem a vidéken. A keresett helynek már a közelünkben kellett lennie. Nem is csalódtam. A fák között egy kis tisztáson megpillantottam a házat. Nyers kőből épült széles épület volt, amely nem annyira lakóháznak, mint inkább várnak vagy erődítménynek látszott.

Sietve küsztem le a fáról és amíg ők falatoztak, felfedező útra indultam.

A házat övező kőhalmazt megkerülve a másik oldalra értem. Sűrű bozót borította körös-körül, kardal kellett utat vágni magamnak. A pántos ajtóból kiszögellő vasdarab azonban rántásomra meg sem mozdult. Évek alatt úgy beroszdásodott, mintha oda-nőtt volna. Nem is próbálkoztam soká, úgyis tudtam, hogy minden fáradságom hiábavaló.

Visszamentem a tábortűz mellé.

— A házat megtaláltam, csak azt nem tudom, hogy juthatunk falai közé. Az ajtó úgy berozsdásodott, hogy ember legyen, aki kinyitja.

Léna azonnal talpon volt. Kristóf fogott egy szekercét és utánunk jött. A nap ekkor bújt ki a felhők közül és meleg sugarakkal borította be az erdőt.

A még előbb oly komornak látszó épület a nap sugaraiban egyszerre megváltozott. Az őszi hervadás fakó színei élni kezdtek. A vékony szárán hervadozó kakukkfű és a büszkén hivalkodó királygyertya fonnyadt virágai szeretettel üdvözöltek.

Hány év múlt el azóta, hogy emberek laktak itt! — gondoltam magamban — és különös áhítat lepte el a szívemet. Az emberek meghaltak, de a virágok éltek tovább és akárhogy is dühöngött körülöttük a vihar, megőrizték életüket.

— Ime ez lesz a hajlékunk, — szóltam — amíg elvonult a fejünk fölül a vihar és reszkető kezemet a szívemre szorítottam.

Egyideig mind a hárman magunk elé néztünk, mintha imádkoztunk volna, aztán újra rángatni kezdtük a vaspántos ajtót. De hiába volt minden erőlködésünk.

Kristóf elgondolkozva vakargatta a fejét, aztán hirtelen a homlokára ütött.

— Megvan. Felmászom a ház tetejére és lecsúszom a kéménykürtön.

Ledobva magáról a zekéjét, néhány ügyes fogással fenn termett a tetőn és eltűnt a kémény kürtőjében. Rá nemsokára megszólalt belül a szekerce és nyomban rá nagy nyikorgással kitérült az ajtó.

— A várat elfoglaltam — jelentette nevetve Kristóf. — A kulcsot íme átadom. — Rozsdától porlódó vaskampót nyújtott felém.

A dohos pincék áporodott szaga fogadott bennünket.

Léna nem mert belépni. A halvány fény, amely a homályos kis ablakokon beszűrődött, barátságatlan helyiségeket sejtetett.

Az ablakokat szúette deszkalapok borították. Kristóf azonnal munkához látott és szétfeszítette az ablakokat borító deszkákat. A helyiség képe azonnal megváltozott.

A mennyezetet hatalmas gerendák alkották, a szürke, poros falak mentén rogyadozó bútorok álltak. Az egykor rájuk húzott posztó foszlottan lógott le róluk. Az idő vasfoga megrágta őket.

A ház három szobából és két kamrából állott.

Ahogy jobban körülnéztünk, jóleső érzéssel alapítottuk meg, hogy a legszükségesebb holmi kezünk ügyében van.

Kristóf azonnal munkához látott. Ingujra vetkőzött és valahonnan seprűt kerítve a rengeteg port és piszkot söpörni kezdte. Alig telt el egy óra és az egyik szobát mintha kicserélték volna.

Léna közben a konyhában szorgoskodott. Konyhaedény, cserép, tál volt elég. Nagy örömről az egyik ládában faggyúgyertyát, tűzkövet találtunk.

Mire a második helyiséggel elkészültünk, az ebéd elkészült.

Ebéd után aztán a fáradtságtól kimerülve leheveredtünk mind a hárman és csakhamar elaludtunk.

Ez volt az első esténk és ezt követte a hosszú téli napok egész sora.

Kristóf másnap visszavitte a lovakat és mindenféle élelemmel megrakodva érkezett vissza.

Léna közben a feleségem lett és így a boldogság megszépítette szegénységünket.

Távozásunk után nagynéném nemsokára meghalt és vagyona ebgazdaságra jutott. Viatoris azonnal elfoglalta az egész házat és javainkra rátette a kezét. Egy lélek sem volt, aki ellent mert volna neki mondani.

Kristóf időnkint bejárta a falvakat és hozta haza a híreket. Híreinek jobban örültünk, mint a zsákjaiból előszedett ennivalóknak.

Az első hetek nagy munkája alatt néném utolsó szavairól egészen megfeledeztem. Tetőt kellett javi-

tani, fát vágni, a kecskénknek ennivalót szerezni és vizet hordani a forrásról, ami bizony sok munkába került. Hogy néha friss húsunk is legyen, vadásztunk, mert vad annyi volt, hogy alig győztük pusztítani.

Mikor aztán egy nap Kristóf megint útra kelt és tudtuk, hogy egy hétnél hamarább nem keveredik haza, elővettem az írást a ládafiából és böngészni kezdtem.

Léna nem hitt az elsárgult pergamentnek.

— Ha ott valóban kincs lenne, ahogy mondod, akkor azt már régen elvitték volna őseid. Elgondolni se lehet, hogy valaki tudva a kincsekről, azokat fel ne kutassa. Képzeld el, hogy száz-kétszáz év alatt hány ember kezét megjárhatta ez az írás és hányan igyekeztek a kincset megszerezni. Erős a gyanúm, hogy a kincsekből csak ez az írás maradt meg, semmi más.

Fejemet ráztam. Szentül meg voltam győződve, hogy a kincs ott van, ahová őseim rejtették.

— Lehet, hogy keresték, de az is lehetséges, hogy nem találták meg. Aztán elmúltak évtizedek a nélkül, hogy valaki is érdeklődött volna. Az örökös háborúk sok dologra fátyolt borítottak. Én eltökéltem, hogy végére járok a dolognak. Ha éjjelenként nem tudok aludni, megboldogult édesanyám szavai jutottak az eszembe. Kiskoromban sokat beszélt a szaracénok kincséről. Elmondta, hogy őseink sok aranyat és drágakövet hoztak magukkal a háborúkból és úgy elrejtették, hogy azóta se akadt nyomukra senki. A kincs állítólag el van átkozva és romlást hoz arra, aki megtalálja. Anyám egyik őse kincskeresés közben eltűnt és sohasem került többé elő.

— Ha így áll a dolog, akkor azt mondom, kedves, jó férjemuram — szólt Léna — ne keressük mi sem, hátha ránk is szerencsétlenséget hoz.

De engem nem lehetett szándékomtól eltéríteni. Egy belső hang szüntelenül azt súgta, hogy kutatásomat siker koronázza.

Újra elővettem az írást és a hátán lévő feljegyzéseket kezdtem böngészni.

— Az út a hátsó kamrából vezet a mélybe — olvastam. — A hátsó kamrában mindenféle lim-lom hevert halomban. Nem bántam. Szekercével nekiláttam a munkának. Végigkopogtattam a falat, de a nyers kő mindenütt egyforma kemény, tömör hangot adott. Végül a padlót kezdtem vizsgálgatni. Félrehordtam a tömérdek szemetet. A szekerce az egyik helyen kongó hangot adott.

— Jó helyen járunk — szóltam vidáman s jobban szemügyre vettem a kongó pontot. Lábam alatt az egyik deszka mozogni kezdett.

Intettem Lénának és közös erővel emelni kezdtük a deszkát.

Nem volt nehéz munka. A korhadt deszka engedett s a gyertya fényében nemsokára egy mélybe vezető lépcsősor tűnt fel.

— A pincelejárt megvan — ujjongtam. — Most csak a csörgedező vizet kell megtalálnunk. A kincs a mögött van.

— Leme gyünk? — kérdezte Léna, szinte remegve az izgalomtól. Megvallom, én is félve bámultam a titokzatos mélybe. Nem csodálkoztam volna, ha egyszerre valami szörnyeteg rontott volna ki belőle s kérdőre von, hogy mi jögon merjük zavarni évszázados nyugalját. De hála Istennek, ilyesmiről szó se volt, csak gyenge fehér pára csapódott felénk.

Mivel a nagy sötétségben egy szál gyertya kevés fényt adott, szurokfáklyát hoztam és annak szikrázó lángcsóvája mellett ereszkedtünk a mélybe.

Sziklába véselt lépcsők vezettek lefelé. Vigyázva kellett lépegetnünk, mert a lépcső olyan sikos volt, hogy egy elhamarkodott mozdulat végzetes lehetett volna.

Ahogy lassan lépésről-lépésre előre haladtunk, hirtelen riadtan álltam meg. Vagy két méterre vaskerítés látszott és közvetlenül lábam előtt feneketlen mélység tátongott.

Lénát hirtelen hátratoltam és én lehajolva tanulmányozni kezdtem a helyzetet. Az alagút ezen a részen

kiszélesedett, kétfelé ágazott és a vaskerítésnél ért össze.

Egyedül nem mertem folytatni az utat, férfisegítségre volt itt szükség.

Kristóf harmadnapra jött haza. A negyedik napon újra leereszkedtünk. Most már nagyobb bizalommal láttam munkához.

A kiszélesedő résznél jó arasznyi párkány állt ki a falból, amelyen egy ember vigyázva végig tudott menni. Biztonság kedvéért azonban Kristóf kötelet kötött a derekamra, csak úgy engedett el a veszedelmes útra.

A vaskerítés kétoldalt úgy feszült a falhoz, hogy alsó és felső része szabadon állt. De mást is észrevettem. A kerítés alsó részén vaslemez függött, amelynek rendeltetésével nem voltam mindjárt tisztában. Csak hosszas gondolkodás után jöttem rá, hogy az csapda, amelynek hivatása törbe csalni az ellenséget.

A lógó vaslemezt úgy oda lehet erősíteni a szakadék szélére, hogy hidat képezett a mélység felett. Szükség esetén azonban a lemezt tartó pöcköt ki lehetett rántani, mire a vaslemez lebillent és aki rajta áll, a feneketlen mélységbe zuhant. Hátamon végigborsózott a hideg.

Helyére tettük a vaslemezt és aznapra be is fejeztük a munkát. Vártam, hogy Kristóf elmenjen. Nem akartam előtte felfedni titkunkat.

Amikor néhány nap múlva Kristóf ismét nyakába vette tarisznáját, Lénával lementem a barlangba, hogy folytassam a munkát.

A vaskerítésen átmászva kutattuk tovább a mélység titkait. Alattunk rohanó hegyipatak moraja hallatszott és dermesztő hideg szél zúgott felénk. Az alagútnak valahol lenn kijárata lehetett. A mennyezetről állandóan csöpögött a víz. Fáklyánk dühösen sercegett.

A vaskerítésnél gyertyát szúrtunk a földbe, hogy a megtett távolságot mérlegelni tudjuk.

A mélybe rohanó patak zúgása erősödött. Állan-

dóan lefelé haladtunk. Hirtelen kénes források gőze csapott felénk.

Visszanéztünk, de hátrahagyott gyertyánk fényét már nem láttuk. Utunk irányt változtatott.

Pokoli kép volt. A fekete víz zúgva rohant el alattunk és tűnt el az ismeretlen sötétségben.

A sziklamenti út hirtelen megszakadt és a magasból egy arasnyi szélességű vízszögár hullott alá.

— Ez lesz az a hely, — mondtam — amelyikről a leírás beszél.

A sziklában két kivájt lépcső volt. Odaálltam s közelebből kezdtem tanulmányozni a helyzetet. Első pillanatban észrevettem, hogy egy kővel meg lehet változtatni a vízfolyás irányát. Megtettem. Zöld, mossa- szattal belepett, síma kőlap tűnt fel előttem, amelyen semmiféle jelzés nem volt.

Léna remegve fogta mögöttem a fáklyát, én meg vésővel, kalapáccsal láttam neki a munkának. Nem volt nagy mesterség. A lap könnyen engedett.

Roppant izgalom vett rajtam erőt. Úgy éreztem, mintha valamelyik ősem hajolt volna fölem és figyelte volna munkámat. Homlokomról nagy cseppekben patkzott a veríték. A kőlapot lassan felemeltem. A fáklya sziporkázó fénye egy rozsdás vasládára esett.

A vasládát azonban nem tudtam megmozdítani. Olyan szilárdan állt, mintha a sziklához lett volna nőve. Vésőmmel kaparni kezdtem a vastag rozsdaréteget és munkámat csakhamar siker koronázta. Vésőmet benyomtam a láda szélén nyíló résbe és csekély erőfeszítéssel felemeltem a tetejét.

A csalódásunk azonban nagy volt. Első pillanatban láttuk, hogy valaki megelőzött bennünket. Hogy ki lehetett és mikor, vajon ki tudta volna megmondani? De nem vitt el mindent. Amikor a foszladozó rongyok között keresgél- ni kezdtem, kezem egy zacskón akadt meg. Bőrzacskó volt és amint később kitűnt, száz darab arany volt benne. Azonkívül két vert arany karperec, egy különleges nyaklánc és egy fél fülbevaló. Más értéket nem találtunk. Lelkesedésünk lelohadt.

Nagy szegénységünkben annak is örültünk, amit találtunk.

A láda fedelét visszaeresztettük s mint akik jól végeztek munkánkat, hazatértünk.

Az aranyak abban az időben nagyon nagy értéke volt és így jobb napokra virradtunk. A gond sötét felhője elúszott fölöttünk. Kristóf mindennel ellátta háztartásunkat, amire szükségünk volt.

Közben tavasz lett és a tavaszból nyár. A jó Isten egy szép kis fiúgyermekkel áldotta meg házasságunkat. Boldogságunk határtalan volt.

Az ősz és a telet azonban már nem akartuk a szállásházban tölteni. Már nyáron elmentünk volna, de Léna gyenge volt és a kisgyermekkel nem mert nagyobb útnak nekivágni. Kért, hogy maradjunk egy ideig. Szót fogadtam, de bár ne tettem volna, most nem kellene ezt a szomorú kalandot leírnom.

Egy nyárvégi napon Kristóf fáradtan s leverten tért haza bevásárlásáról.

— Mi bánt, öreg szolgám? — kérdeztem.

— Felismertek — válaszolta. — Az egyik parasztta vedlett zsoldos akaszkodott belém. Először farkasszemet néztünk, aztán a szamár kiabálni kezdett, hogy ihol ni, a szökevény Kristóf. De csak egyszer mondhatta, a szekerce felemelkedett és többé meg sem mukkant. Erre nem tehettem egyebet, nyakamba szedtem a lábamat és futásnak eredtem. Alig értem a határba, amikor hallom, hogy üldözőbe vettek. Szénakazalba bújtam és ott szorongtam, amíg csak be nem sötétedett. Ha kedves az életem, most már nem mutakozhatom többet a faluban.

Kértem Lénát, hogy hagyjuk el a házat és költözzünk biztosabb vidékre. Bele is egyezett. Már úgy volt, hogy valamelyik napon útrakelünk, amikor éjszaka ránk törték a gonoszok.

Durva dörömbölésre ébredtünk fel. Kint olyan világosság volt, mintha lángot vetett volna az erdő. Fáklyák égtek s fegyverek csillogása fénylett be az ablakokon.

Kiugrottunk az ágyból. A kis Antalt kikaptuk a bölcsőből és a legszükségesebb holmit összekapkodva a pince felé iparkodtunk, amikor lövés dördült be az ablakon. A szoba tele lett füsttel, s Léna hangtalanul esett össze. Kikaptam kezéből a gyermeket s Kristófnak nyújtottam. Aztán felkaptam az asszonyt és bevitettem a másik szobába, de már nem volt benne élet.

A rablók közben bezúzták a kaput és már a szoba ajtaját feszegették.

Még egyszer megcsókoltam a halottat, aztán előkaptam a kardomat és támadásra készültem. De Kristóf megragadta karomat.

— Édes uram, mi lesz a gyermekkel, ha meghalunk? — könyörgött. — Meneküljünk, amíg lehet.

— Akkor legalább pusztuljanak — nyögtem és elhajítva a kardot, lekaptam puskámat és kilőttem az ablakon. Aztán puskaaporosládánkba égő kanócot dugtam és futva elhagytuk a szobát.

Míg én a kanóccal bajlódtam, Kristóf felemelte a pincébe vezető ajtót. Lebotorkáltunk, fáklyafény mellett futottunk, míg végre elértük a vaskerítést.

Bent felfeszítették az ajtót és betódultak a szobánkba. Egy részük nyomban leereszkedett a pincébe.

Ekkor szörnyű dörrenés hallatszott. Felrobbant a puskaaporos láda. Pár pillanatra csend lett, aztán Viatoris hangját hallottam.

— Előre, aki élve elfogja, száz aranyat kap tőlem.

Vagy tízen lehettek, akik nagy vigyázva leereszkedtek a mélybe vezető úton.

Közben már átmásztunk a vaskerítésen és elhelyezkedtünk a fal mellett. Kezem görcsösen fogta a vaslemez póckének láncát.

Kristóf a kisgyerekekkel mögöttem guggolt.

Már csak egy-két lépés választotta el őket a kerítéstől, amikor Viatoris felkiáltott.

— Vigyázzatok, akadályt látok. — Jóformán be sem fejezte szavait, amikor kihúztam a pócköt és Viatoris társaival együtt a mélységbe zuhant. Kövek,

sziklák sodródtak le velük, a fáklyás emberek is egymásután tűntek el a mélyben. Csak akkor láttuk, hogy milyen mély volt a szakadék. Az utolsókat lobbanó fáklyák világították meg.

Halálos csend vett körül bennünket. Alulról fádalmas kiáltások hallatszottak, de nem volt, aki segíthetett volna rajtuk.

Egyideig vártunk, aztán látva, hogy senki sem jön utánunk, lassan visszamentünk elhagyott házunkba.

Nagynehezen tudtunk csak kivergődni az égő épületből. Tiszta láng volt az egész. Lénát meg sem tudtuk keresni. Keresztet vetettem a lángokra, aztán a kisfiammal megindultam egy új élet felé.

Fiamnak az anyja családi nevét adtam magyarra fordítva és egy pap gondjaira bízva, nagynéném elárvult házába küldtem, én pedig még egyszer karjaim közé vettem fiamat, a kis Hársfalvi Antalt, megcsókoltam, majd szememre húzva süvegemet belevesztem a nagyvilágba.

Egy franciskánus kolostor kapuja nyílt meg előttem és azóta hűséges szolgálója vagyok a mi Urunknak Jézus Krisztusnak.

Életemből már nincs sok hátra. Azért írtam le mindezeket, hogy könnyítsek lelkemen és nyugodtan alhassam örök álmomat.

•

Loverini Alfonz kezéből kicsúszott a foszladozó sárga papírcsomó. Az álom lecsukta fáradt szemét.

Hajnalodott.

A harangszó ébresztő szava besurrant a cellákba. Mozgolódás támadt. De Loverini nem hallott semmit. Mély, egészséges lélekezete elárulta, hogy kimerülten alszik.

Délfelé járt már az idő, amikor felébredt. A takarító fráter ugyan már többször rányitotta a cella ajtaját és benézett, de látva, hogy a tanár úr alszik, nem háborgatta. Hagyta, hadd aludja ki magát.

Loverini álmában újra átélte az eseményeket. Láta Eduárdot, Lénát, majd Viatoris fuldokló arcát.

Velük menekült az erdőbe és úgy érezte, hogy ő is halálos veszedelemben forog.

A köteg írás a földön hevert, amikor felébredt. A széthullt feljegyzéseket gyorsan összeszedte, aztán felöltözködött. Egy kérdés izgatta. Él-e vajjon valaki az utódok közül? Nyomban elhatározta, hogy szabadságának két hónapját az ügy felderítésére szenteli.

Megebédelt, aztán bevette magát a zárda könyvtárszobájába és tanulmányozni kezdte az évkönyveket, hátha rábukkan olyan adatra, amely más oldalról világítaná meg az esetet. De hiába fáradozott estig, semmit sem talált.

Kíváncsian várta az elkövetkezendő napokat. Nem is volt tovább maradása a zárdában. Elbúcsúzott a páterektől, kölcsönkérte tőlük a különös leletet és nekilátott a nyomozásnak.

Kutatott a hivatalos levéltárakban, de a Zajtai-család nyomát nem lelte sehol. A marienheimi grófok nevével azonban találkozott, sőt azt is megtudta, hogy Ausztriában van egy Marienheim nevű község. Ez volt az első szál, amelyen elindult.

II.

Gróf Marienheim kastélya nagy, de eléggé elhanyagolt park közepén állt. Vakolata többhelyütt hiányos volt s falait salétromos foltok éktelenítették. A széles utakat felverte a gyom és a burjánzó bokrokon meglátszott, hogy kertész ollója rég nem ért hozzájuk.

Loverini Alfonz turistának öltözve lépte át a park kapuját és körülnézett, hogy nem látna-e valakit, akivel szóba állhatna.

A kastély ablakai zárva voltak és az elhagyatottság szomorú illata terjengett körülötte.

A kihalt parkon végighaladva megállt a kastély kapuja előtt. Kissé bátortalanul nyomta le kilincset. Az ajtó engedett és Loverini levett kalappal belépett a kastélyba.

Egy öreg inas portörölővel a kezében jött vele szemben.

Loverini bemutatkozott és a gróf úr után érdeklődött.

— A gróf úr nincs itthon — hangzott a válasz. — Az év nagy részét Olaszországban tölti. Néhanapján hazajön, körülnéz a gazdaságban, aztán újból távozik.

Hellyel kínálta meg Loverinit és maga is leült. Látszott rajta, hogy örül a vendégnek.

— Akkor hiába fáradtam ide, — ingatta a fejét Loverini — pedig messziről jöttem.

— Tán üzleti ügyben óhajtana vele beszélni? — kíváncsiskodott az inas.

— Nem üzleti ügy hozott ide. A családjára vonatkozólag szeretnék néhány adatot szerezni.

— Sajnos, ebben nem lehetek segítségére — csóválta fejét az inas. — De ha parancsolja, szívesen

megmutatom a kastély belsejét. Hárman vagyunk az egész épületben és így nem kell félnünk, hogy valaki megzavar bennünket.

Öregesen nevetett.

— Szívesen venném, — mondotta Loverini — ha körülvezetne ebben az öreg épületben. Mindig rajongója voltam az öreg váraknak és kastélyoknak.

— Sok mindenfélét mutathatok. Tele van a padlás meg a pince régiségekkel, de hogy egy idegent engedjek kutatni, ahhoz mégis csak a gróf úrék engedélye kellene. Igaz, hogy nekem már többet szabad, mint másnak. A magamfajta öreg bútor szinte a családhoz tartozik.

A ház belsejéből kiáltás hallatszott.

— Gáspár, gyere már reggelizni.

— Az asszony kiabál — intett a hang irányába az inas. — Nem szereti, ha elmulasztom a reggeli idejét. Jöjjön az úr, tartson velem. A mi házunkban a vándorok és utasok mindig szerető gondoskodásban részesülnek. Fáradt utasok szállást kapnak és a szomjúhozóknak italt adunk, ahogy az Irás azt megírja.

Loverini nem kérte magát. Megindult az inas oldalán a konyha felé.

— A tanár úr a gróf úrhoz jött látogatóba — magyarázta feleségének az inas. — Teríts hamarosan a szobában és adj az úrnak is reggelit.

Nemsokára illatos kávé gőzölgött az asztalon és mellette vaj meg finom házikolbász, úgy, ahogy a kémenyből hozták.

— Tessék csak nekilátni — biztatta a vendéget az inas. Hogy jópéldával járjon elől, maga is teletöltötte bögréjét s vágott magának a kolbászból.

Bejött a szobába az asszony is és leült az asztal mellé.

Loverini hálálkodott.

— Meglep ez a szívélyes fogadtatás — mondta. — Manapság olyan kevés helyen találkozik az ember ilyesfével.

— Mi az Írás szavát nemcsak olvassuk, hanem be is tartjuk. Én már különben gyermekkorom óta vagyok itt, hozzátartozom a házhoz. Tetszik tudni, valamikor a méltóságos asszony játszótársa voltam. Már az apám is itt szolgált s én is itt születtem. Nagyon megbíznak bennünk, tudják, hogy nem károsítjuk meg őket egy fillérrel sem.

— Gyermekek nincsenek a házban? — kérdezte Loverini.

— Nekünk sajnos nem adott az Isten, — válaszolta az asszony — de a gróf úréknak van egy szép fiúk. Nincs sok örömük benne. Nem tudják egymást megérteni. Nagyon fáj nekik, hogy Albert úr nem hajlik a szavukra.

Loverini lassan iszogatta a kávéját és hagyta az asszonyt beszélni.

— Nő van a dologban, kérem. A fiú olyan lányt szeretne elvenni, akit a szülők nem akarnak menyüknek. De a fiú éppen olyan kemény fából van faragva, mint az apja. Egyikük sem enged. A nyakaság már benne van a famíliában. Ezek a Marienheimiak inkább törnek, de nem hajolnak.

— Aztán mi kifogásuk van a szülőknek a lány ellen?

Az asszony néhány kenyérmorzsát lesöpört az asztalról s csak azután válaszolt.

— Nem akarják, hogy a menyük katolikus legyen. Ők ugyanis hithű luteránusok és mindent ezen a szemüvegen át néznek. A gróf úr egyik elkeseredett pillanatában azt mondta a fiának, hogy inkább kiterítve lássa, semhogy megtagadja a hitét. Nem tréfából mondta. Mérget vennék rá, hogy nem bánná, ha szava valóra válnék. A méltóságos grófné már gyengébb fajta. Ő megegyeznék a fiával, de nem tehet semmit, ha a gróf úr más véleményen van. Szomorú dolog ez, kérem. A kastéllyal és a birtokkal nem törődik senki. A cselédek azt csinálják, amit akarnak.

Kis időre elhallgatott és elgondolkozva nézte a fehér damasztabroszt.

— Én szoktam vigasztalni a méltóságos asszonyt. Felolvasok neki a Szentírásból, az rendesen megnyugtatta kissé. Mert ha elkapja a sírás, akkor kisírja a szemét.

Reggeli után Gáspár megtörölte a száját és hogy a sok beszédnek véget vessen, kijelentette, hogy kedves vendégüknek megmutatja a kastélyt.

Loverini megköszönte a szíves vendéglátást és felállt.

— Ma kétszer reggeliztem, — mondta nevetve — de nem mondanék igazat, ha azt mondanám, hogy nem esett jól. Itt a hegyek között megjön az ember étvágya.

— Tessék csak máskor is eljönni hozzánk, mindig szívesen látjuk — kedveskedett az asszony.

Néma csend ülte meg a lépcsőházat, amelyen végighaladtak. A szobákban a függönyök és szőnyegek a helyükön voltak, mégis valami hiányzott. Talán a virág a vázákban vagy a cigarettavégek a hamutartókban. Később jött rá a tudós, hogy a lélek hiányzott a nagy épületből.

Gáspár fontoskodva magyarázta az egyes tárgyakhoz fűződő eseményeket s örült, valahányszor a vendég arcán a csodálkozás vagy elismerés jelét vette észre.

Az egyik teremnek is beillő szobában az ősök képei sorakoztak a falon.

— Ez a szigorú tekintetű úr volt a családnak első nevezetes alakja — mutatott a tollseprűjének fordított végével a magasba Gáspár. — Ennek köszönheti a család hírét és gazdagságát. Akik utánuk jönnek itt, azokról keveset tudunk, de erről megemlékezik a történelem is. Ez volt az, aki szakított a család régi hagyományával és megtagadva hitét, az újítók közé állott. Cseh lányt vett el feleségül és ezzel megtörte a folytonosságot. Itt mellette látható a cseh nő. Szép asszony lehetett, mert még a képen is igen kíváncsú.

Huncutul nevetett és fogatlan szájából látszott az ínye. Ha ez a nő nincs, akkor a Marienheimi grófok

tán még ma is katolikusok s most nem dúlna a családban áldatlan viszály. De hát ki lát be az Úristen csodálatos útvesztőibe?

Loverini hosszan elnézte a képet, előbb a férfiét, aztán a nőét.

— A mi urunk sokban hasonlíthat rá. Ha néha rajta felejttem a tekintetemet, úgy látom, hogy csak a ruhában különböznek egymástól. Ez az első Richárd éppen olyan nyakas és kíméletlen lehetett, mint a mostani. Pedig ha valaki jobban belelát, el kell ismernie, hogy nemes szíve van. A pénzét sem dugja véka alá. Ahol nyomor és szenvedés van, oda elmegy és letörli a sírók könnyeit.

— Hát a fia milyen? — kérdezte Loverini.

Az inas vállatvont.

— A fiatal gróf úr sokban különbözik az apjától. Azt állítják róla, hogy bohém. Én ugyan nem tudom, kit neveznek bohémnek, de azt hiszem, hogy az olyan hóbortos embereket, akik kártyázni, énekelni és festeni szoktak.

— Albert gróf festeget?

— A hozzáértők azt állítják róla, hogy művész. Régebben, amikor még jóban volt a szüleivel, mindenféle cigánynépséget hozott ide fel a kastélyba és lefestette őket. Öreg pásztorokat, vándorlegényeket, de szép lányokat is.

A fejére bökött s megindult az egyik szoba felé.

— Jöjjön csak utánam. Ez a szoba a műterme. Itt szokott festegetni. Ennek van a legjobb világítása az egész épületben.

A helyiség nagyablakú, valóban világos és kényelmes műterem volt. Puha szőnyegekkel letakart kerekvetek, karosszékek, hatalmas vázák és szobrok álltak benne könnyed vonalú olajfestmények között.

Gáspár az egyik állványon lévő képről levette a selyemkendőt és rámutatott.

Szőkehajú nőt ábrázolt a kép, nagy pipacscsokorral a kezében. A fején széles karimájú florentínkalap s mellette egy rövidszőrű vizsla.

— Kit ábrázol a kép? — kérdezte Loverini.

— Ez volna az a bizonyos lány, kérem, aki miatt a viszály kitört. Albert gróf úr szerint rokon lenne. Mikor Albert gróf úr a család történetét tanulmányozta, jött rá, hogy a lány rokon. Homályos az eset, az öreg gróf hallani sem akar róla. Bolondságnak nevezi. De Albert gróf úr szerint a rokonság bizonyos.

— Közelebbit nem tudna mondani erről a hölgyről? — szívárgott ki a szó Loveriniből.

— Annyit tudok róla, hogy nem grófnő. Allítólag postáskisasszony valahol Magyarországon. Hársfalvi Ilonkának hívják.

— Hársfalvi Ilonkának? — kiáltott fel csodálkozva Loverini. — Hát ez aztán igazán érdekes.

Most az inason volt a csodálkozás sora.

— Tán ismeri az úr?

— Még nem, de azon leszek, hogy minél hamarabb megismerjem. Nagyon kezd érdekelni a dolog.

Ebben a pillanatban belépett a műterembe Albert gróf.

Gáspár annyira meglepődött, hogy majdnem kiejtette kezéből a portörölt.

Loverini engedelmet kért az alkalmatlankodásért és bemutatkozott. Rövid néhány szóval elmondta, hogy mi járatban van.

Albert gróf sápadt arcába az elbeszélés alatt új élet költözött.

— Nagyon örülök látogatásának — mondotta — és szívesen bocsátom rendelkezésére tudásomat. Hol szállt meg?

— A vasútról egyenesen ide jöttem — válaszolta Loverini.

— Akkor szívesen látom szüleim házában. Érezze jól magát, Gáspár majd gondoskodni fog mindenről. Én, sajnos, csak rövid ideig maradhatok, — arcán erőltetett mosoly bújkált — csak éppen addig, amíg a szükséges holmimat összeszedem.

Majd Gáspárhoz fordult.

— Vezesse a tanár urat a vendégszobába és áll-

jon szolgálatára. Kissé rendbehozom magam, — fordult Loverini felé — egész éjjel utaztam. Nagyon fogok örülni, ha azután elbeszélgethetünk.

A terített asztalnál találkoztak újra. Albert gróf keveset evett, de annál figyelmesebben hallgatta Loverini elbeszélését. Néha letette evőeszközeit és szeme felragyogott.

Az ebéd már véget ért, de Loverini még mindig beszélt. Elmondotta Romuald szerzetes naplójának egész tartalmát.

Amikor a végére ért, elhallgatott. Egyideig csendben ültek mind a ketten. Aztán Albert gróf kezdett beszélni:

— Nagyon szerettem volna, ha mindezt atyám is hallotta volna. Talán megváltoznék rólam való fel fogása.

— Szívesen vállalnám az összekötő kapocs szerepét — mondotta Loverini. — Remélem, hogy még lehet a bajon segíteni.

Albert gróf fáradtan legyintett.

— Én már mindent elkövettem, amit lehetett, de hiába. Önt is végighallgatná, aztán maradna minden a régiben. De folytassuk inkább a történetet. Ez mindennél jobban érdekel.

— Az a bizonyos pap, akihez Eduárd elvitte gyermekét, — folytatta a gróf — sok mindent feljegyzett. Írás szól arról, hogy a pap érintkezésbe lépett Eduárd apjával és tudtára adta, hogy unokája van. Richárd gróf választát nem jegyezte fel a krónika. És hogy Eduárd fiával mi lett, arról sem találtam semmiféle adatot.

— De annyi most már bizonyos, hogy Hársfalvi Antal volt az első tagja annak a családnak, amely a miénkből kivált. Hogy Eduárdból szerzetes lett, most hallom először. Nagyon hálás vagyok, tanár úr, hogy idefáradt és mindezt elmondotta.

Szivarra gyújtott s folytatta:

— Ha krónikáinkat átolvassa, sok érdekes dolgot talál majd bennük. A többek között említés történik

egy szomorú tekintetű asszonyról, aki családjunk egy-egy tagja előtt igen különös körülmények közt szokott megjelenni. Rendesen akkor tűnik fel, ha valami nagy esemény adódik elő. Egyesek szerint ez lenne Richárd gróf első feleségének a szelleme, Eduárd anyjáié, aki férjének nagy bűne miatt nem tud sírjában nyugodni. Én nem vagyok híve az okkult tudománynak, de ezeknek a feljegyzéseknek hitelt adok. Magam még nem találkoztam vele. Nem lehetetlen, hogy ezekben a nehéz napokban jelt ad magáról. Leginkább álomban jelentkezik, de vannak olyan feljegyzések is, amelyek mint szemmel látható valóságról beszélnek róla.

Loverini lassan szíttá pipáját. Most rajta volt a hallgatás sora.

— Érdekelne, gróf úr, hogy akadt rá Hársfalvi Ilonkára.

Albert gróf leverte szivarjáról a hamut és hátra-dőlt.

— Atyám olvasott a krónikákban arról az elrejtett kincsről, amelyet Eduárd abban az alagútban talált. Ha én ezt korábban tudom, sohasem mentem volna Poprádkérre, hogy kutassak a kincs után és így valószínűleg sohasem is találkoztam volna Hársfalvi Ilonkával. De a sors tervei kifürkészhetetlenek. Atyám engem bízott meg, hogy próbáljak valamit, hátha szerencse kíséri fáradságomat. El is mentem és Poprádkérben ismerkedtem meg rokonunkkal. Postáskisasszony és a legeszményibb nő a világon. Halálosan szerelmes lettem belé. De amikor atyámnak elmondtam, hogy Ilonkát szeretném feleségül venni, megtiltotta, hogy annak még csak a gondolatával is foglalkozzam. Ilonka ugyanis katolikus, atyám pedig hithű luteránus. Hiába magyaráztam neki, hogy ez közöttünk nem lehet akadály, atyám szigorúan elzárkózott és megtiltotta, hogy Ilonkának csak a nevét is említsem előtte. Választanom kellett tehát az apám és a lány között és én a lány mellé álltam.

Igen ám, de nem számoltam azzal, hogy mit szól hozzá Ilonka.

Házasságról még nem beszéltem vele. Szerettem a társaságában lenni és úgy vettem észre, hogy ő is szívesen tölti idejét velem. De a viselkedésében volt valami olyan hűvösség, amely miatt sohasem tudtam egészen átmelegedni közelében. Rangom és nevem nem tett rá nagy hatást. A dolog oka nem lehetett más, mint a közöttünk lévő valláskülönbség. Erre akkor jöttem rá, amikor egy vasárnap templomba ment. Hívott, hogy tartsak vele. Én kitértem a meghívás elől.

— Maga nem katolikus, gróf úr? — kérdezte.

— Nyíltan megmondtam, hogy luteránus vagyok. Erre rám mosolygott, kezét nyujtott és belépett a templomba. Amikor újra találkoztunk, már nem volt olyan, mint máskor. Szívesen fogadott, figyelmes volt, de egy láthatatlan fátyol libegett közöttünk. Később jöttem rá, hogy a kedves lányka mindent a hit szemüvegén át néz. Ekkor elgondolkoztam és összehasonlítást tettem kettőnk között. Mennyivel különb az ő gondolkozása az enyémnél! Nála a lelkeség dominál, nálam a látszat. Az ő hite egy nárdussal telt kristályedény, amelyen átsüt a nap. Az enyém egy cserépfazék. Az ő kincseihez képest milyen semmiség az, amit én tudnék neki adni. Az ő lelke áhítatlan nőtt fel. Én áhítatos nem voltam soha. Nálunk, odahaza az áhítat ismeretlen fogalom volt. Ő szeret a színes virágokkal megrakott oltárhoz símulni, a szentek átszellemült arcáról ihletet meríteni és imáját a szállongó tömjénfüsttel bocsátja útjára. Ő szent akar lenni, mint minden tisztalelkű lány. Ezért húzódik tőlem önkénytelenül. Pedig hány hozzám illő lány kapna két kézzel utánam. De Ilonka úgy néz rajtam keresztül, mintha üvegből lennék. És ez az, ami nekem akaratlanul is tetszik.

— Ha így áll a helyzet, — szólalt meg Loverini — hogyan képzeled az ügy befejezését?

— Még egyszer elmegyek a falujába és majd meglátom, mi hogy lesz. Talán meg tudunk egyezni. Valamit majd engedünk mind a ketten. Én hajlandó vagyok

tárgyalni, remélem, ő is. A szüleimet már kikapcsoltam a továbbiakból. Atyám felfogása egészen más, mint az enyém. Én meg tudok hajolni, de atyám nem. Török, mint a jég. Különben is nagykorú vagyok, elég érett ahhoz, hogy cselekedeteimről és elhatározásaimról számot adjak. Ha pedig atyám utamba áll és gátolni próbálja elhatározásomat, olyan útra lépek, amelyik homlokegyenest ellenkezője lesz az övének. Szeretem szüleimet, tisztelem is őket, de legszentebb egyéni jogomba beleszólni nem engedek senkit. A feleségét a férfi választja ki magának, ne a szülők kössék a nyakába. A férfi elhagyja atyját és anyját, hogy feleségével éljen együtt.

Én nem akarok vallási villongást. Elég volt belőle. Gyűlölöm a rávaló gondolatot is. Ha apám nem engedi meg vagy a körülmények úgy alakulnak, hogy Ilonka nem lehet a feleségem, akkor sohasem nősülök meg. Én vagyok a család utolsó sarja és bennem, a satnya unokában, szűnik meg az ősök sora.

Atyám ismeri elveimet. Tudja, hogy nem szoktam szavaimmal játszani, ennélfogva most is rettentő lelki tusát vív magával. Nincs nyugta, saját maga elől menekül. Többet van külföldön, mint idehaza. A gazdasággal nem törődik és soványra emésztí magát. Azt azonban meg kell állapítanom, hogy atyám gerinces ember.

A nagy beszélgetés közben észre se vettük, hogy az idő mennyire előrehaladt.

Ebéd után nagy sétát tettek a parkban. Többször körüljárták a kastélyt és Albert gróf sok érdekeset mondott el róla. Többek között, hogy az épület még Richárd korában teljesen leégett és azóta kétszer átépítették. De a főfalak nagyrésze még abból a korból való. A gazdasági épületek idővel elkerültek a kastély mellől. A lóistállók helyére garázst építettek és a cselédlakásokat kitelepítették a tanyákra.

— Ha Romuald szerzetes most megjelennék itt, vajjon mit szólna mindezekhez? — kérdezte elgondolkozva Loverini. — Eltévedne a szobákban. Az

eredeti tervrajzok nincsenek meg? — kérdezte és a grófra nézett.

— Van egy rajzfélénk, de abból nehezen igazodik ki az ember. Elmúlt időről beszél, amikor még a nyílt tűzhely divatozott s nemigen ismerték az emberek a kényelmet. Őszintén megvallva, nem szerettem volna abban a korban élni.

Korán megvacsoráztak és mivel Albert az utazástól fáradtnak érezte magát, hamarosan el is búcsúztak egymástól.

Loverini szobája a gróf hálójával volt szomszédos.

— A monda szerint ez a szoba lett volna Richárd gróf első feleségének szobája — magyarázta Gáspár, miközben egy korsó friss vizet tett az asztalra.

— Zajtai Elviráé?

— Nem tudom én, hogy hogy hívták azt a grófnőt, — mentegetődzött az inas — csak annyit tudunk róla, hogy állítólag magyar nő volt. Tetszik tudni, erről mondják, hogy kísértetni szokott. Nem tudom, hogy igazat mondanak-e róla, de az öreg gróf úr megesküszik rá. Állítólag a saját szemével látta. De az is igaz, hogy a gróf úr egy idő óta betegeskedik és sokszor mond olyanokat, hogy az embernek tátva marad a szája. Álmában is össze-vissza beszél. Ha nappal valakivel összevesz, álmában folytatja. Néha elkezd sírni. Hogy miért, senki se tudja. Az orvos azt mondta a méltóságos grófnőnek, hogy a méltóságos úrnak a szervezete egészséges, de a lelkével van valami baj. Az orvos persze nem ismeri a gróf úr és fia között dúló harcot.

Az inas jó éjt kívánt Loverininek és csendesén behúzta maga mögött az ajtót.

Csend borult a szobára. A mennyezetről kovacsolt vasból vert csillár szórta a fényt és megvilágította a nehéz, tömör fából készített sötét bútorokat. A padlót vastag perzsaszőnyeg borította, a falról megbarnult képek aranykeretei csillogtak feléje. Lélekbagyasztó levegője volt a szobának. Idegennek érezte magát benne. Mintha múzeumban kellene aludnia,

ahol minden darab meg van számozva. Szívesebben aludt volna a nagyvendéglő meszelt, petróleumszagú szobájában, amelyben nincs titokzatosság és a szomszédos szobában lókupeczek kártyáznak, öklükkel verve az asztalt.

A sarokban álló faragott óra mély kongással kilencet ütött.

Loverininek nem akaródzott lefeküdni. Mit csináljon kilenckor az ágyban, amikor rendes körülmények között éjfélkor szokta eloltani a lámpát?

Félrehúzta a függönyt és kinézett a holdvilágos parkra. Mélységes nyugalom pihent a tájon. Hirtelesen az a gondolata támadt, hogy kimegy, sétál egyet, de aztán kedvetlenül húzta vissza a függönyt és cigarettára gyújtott. Gáspárék is biztosan lefeküdtek, nem akarta őket zavarni.

Kinézett a folyosóra, de nem látott semmit. Olvasnivalót kellett volna kérnie, hogy elüsse vele valahogy az időt.

Cigarettája végét belenyomkodta az éjjeliszekrényen álló hamutartóba. Ekkor a szekrényke nyílt fiókjában egy könyvet pillantott meg.

Sietve kivette. Nem bánta, akármí, csak könyv legyen, amit olvasni lehet.

Der Spuk — olvasta a könyv címlapján és elmosolyodott. Ennél érdekesebb könyv nem is kerülhetett volna a kezébe. Leült az ágy szélére és lapozgatni kezdett benne. A könyv tartalma érdekesnek ígérkezett. — *A második arc és a közelgő halál megérzése. Haldoklók és holtak megjelenései. Kísértőhelyek. Vajjon élnek-e a holtak? Állat-kísértetek* — és ezekhez hasonló fejezetek sorakoztak a könyvben.

Sietve levetkőzött és az éjjeliszekrény lámpáját könyvére igazítva olvasni kezdett.

Első pillanatban látta, hogy nem kitalált eseményekről van szó, hanem igaz történetekről, amelyeket ujságokból és magánértesülések alapján gyűjtött össze valaki.

Annyira belemélyedt az olvasásba, hogy alig

vette észre az idő múlását. Az ingaóra egymásután verte a félórát, de Loverini nem vette le tekintetét a könyv lapjairól.

Éjfél is elmúlt, amikor hirtelen úgy hallotta, mintha valaki aprókat lépegetve közelednék a szobája felé. Önkénytelenül megborzongott. Vajjon ki van még ébren a házban? — kérdezte magában és fáradt szemével az ajtót figyelte. Fázni kezdett. Jobban magára húzta a takarót.

Ajtaja előtt a lépések elhalkultak. Feszülve várta, mi történik. Egyik perc falta a másikat, az ajtó azonban nem nyílt ki. — Ha már itt áll az ajtó előtt valaki, miért nem jön be? — kérdezte magában és le nem vette tekintetét az ajtóról. — Fel akart kelni, de amikor ledobta magáról a takarót, foga vacogni kezdett. Jégveremben érezte magát. Arcát kiverte a veriték. Sajnálni kezdte, hogy ilyen ostoba könyv olvasásába fogott. Sietve letette a könyvet és eloltotta a lámpát. — Hallucinálok, — gondolta — a sok kísértethistória egészen megzavart.

Behúnyta a szemét, aludni próbált. Valahol egy kutya vonított, a mélységes csendben tisztán hallotta. Aztán mintha a kandallóban motoszkálni kezdett volna valaki. Kinyitotta szemét és ekkor tisztán látta, hogy a kandalló előtt egy ködruhás, áttetsző fehér női alak áll.

Loverini a szívéhez kapott. Kiáltani szeretett volna, de csak nyöszörögni tudott.

A ködruhás asszony mozdulatlanul állt és arcáról halálos komolyság tükröződött.

Loverini újból kiáltani próbált, ám ismét csak értelmetlen szavak hagyták el ajkát. Hogy véget vessen a kínos jelenetnek, megnyomta a lámpa gombját. Világos lett és abban a pillanatban eltűnt a fehér jelenség is.

A szomszédos szoba ajtaja ekkor kinyílt és hálókabátban Albert gróf jelent meg.

— Mi történt? Tán rosszul van, uram? Mintha kiáltott volna.

Loverini mosolyt erőltetett arcára.

— Hát ilyen még nem történt velem életemben — mondotta és felült. — Kísértethistóriákat olvastam és annyira beleéltem magam a különös történetekbe, hogy egyszerre magam is kísértetet láttam. Egy ködruhás fehér nő jelent meg előttem és hosszan rám nézett. Nem szégyelem bevallani, de egész testemet kiverte a veríték. Ilyen szuggesztív erővel képzetek még sohasem hatottak rám. Meg mernék rá esküdni, hogy valóban láttam.

A gróf nem lepődött meg. Nyugodtan válaszolta:

— Ezt a fehér hölgyet már mások is látták. Nem újság. Atyám főleg ezért nem szeret itt lakni, mert őneki már többször megjelent. Nem kell tőle félni. Jóakarátú szellem, aki mindig olyankor jelenik meg, ha valami fontos esemény játszódik le a családban. Aludjék, tanár úr, nyugodtan, ne törődjék vele. Gondoljon rá úgy, mintha valóban álom lett volna.

Loverini borzongva bújt vissza az ágyába és másra igyekezett terelni gondolatait, de a fehér, ködszerű alak nem akart eltűnni szeme elől. A fal felé fordult, de akkor meg úgy érezte, hogy hátulról valaki figyeli.

Hajnal felé aludt el. Amikor felébredt, szobájába besütött a nap és az asztalon jóillatú kávé párolgott.

Az ingaóra tizet jelzett.

Gáspár kopogtatott és benézett.

— Jó reggelt, tanár úr. Amint látom, jól tetszett aludni. Meleg víz várja a fürdőszobában.

— Hol a fürdőszoba? — kérdeztem.

— A gróf úr szobáján keresztül lehet bemenni.

— Nem akarom a gróf urat zavarni.

Gáspár rázta a fejét.

— A gróf úr szíves üdvözlét küldi és bocsánatot kér, hogy nem búcsúzott el, de ő még hajnalban elutazott. — Ilyen a mi gazdánk, kérem — bólogatott az inas. — Apjára üt. Este, ha lefekszünk, sohase tudjuk, mire ébredünk. No, de nem tesz semmit. Ha a szoba nem tetszenék, tessék másikat választani. Van itt szoba annyi, hogy száz vendég is elférne bennük.

— Nem maradok itt, öregem — rázza a fejét a tanársegéd. — Éjjel azt hittem, hogy elvesztettem az eszemet. Itt volt a szobában Zajtai Elvira s annyira megrémített, hogy majd megütött a guta.

Az öreg mosolyogva rázza a fejét.

— Itt lakom már több mint harminc éve, kérem, de én még sohasem láttam. Biztosan azt a könyvet tetszett olvasni, amelyik az éjjeliszekrény fiókjában volt. Attól szoktak a vendégek rosszat álmodni.

Loverini mérges pillantást vetett az éjjeliszekrényen heverő könyvre.

— Szent igaz, hogy majd a felét elolvastam a könyvnek, de az is igaz, hogy Zajtai Elvira megjelent előttem. Először a lépéseit hallottam a folyosón, aztán ki se nyílt az ajtó, egyszerre benn fehérlett a szobában. Ott állt, ahol most maga. Attetsző alakja meg se mozdult. Csak két szeme figyelt, de nem szólalt meg. Amikor meggyújtottam a lámpát, eltűnt.

— Ha mondani tetszik, elhiszem, hogy így volt — bólogatott az inas. — De ezért csak nem tetszik elmenni? Állítólag mások is látták már, de még nem bántott senkit. Majd át tetszik költözni egy másik szobába és minden rendbe jön. Ezt a könyvet persze nem vesszük át. A rossz szellemek ebben a könyvben tanyáznak és nyugtalanítják az embert. Ha az enyém volna, mindjárt eltűzném.

— Köszönöm szíves marasztalását, Gáspár, de én már megtudtam, amire kíváncsi voltam, nincs hát értelme, hogy tovább is itt vesztegessem az időmet. A nyáron még nagyon sok feladatot kell megoldanom. Szeretném megismerni a gróf urat. Azt hiszem, nem olyan emberevő, ahogy mondják. Úgy hallottam, hogy jelenleg Abbáziában van. Egy hétre lerándulok oda és keresni fogom az ismeretségét.

Loverini a legközelebbi vonattal el is utazott.

III.

Esteledett, amikor Albert gróf kis táskájával a kezében leszállt a poprádkéri állomáson.

Körülnézett, hogy nem lát-e ismerős arcot, de hiába futott végig tekintete a néhány nyaralón, aki a gyorsvonat elé jött ki az állomásra, ismerőst nem talált.

A vonat dohogva haladt tova. Albert gróf kissé kedveszegetten indult a falu fürdőtelepe felé. Rossz előérzet bántotta. Mintha valaki azt sugdosta volna a fülébe, hogy úgylis hiába minden.

Ezidőtájt Albert gróf sokszor beszélgetett magában. Másoknak hiába mondta el a panaszát, senki sem tudta megvigasztalni. Magának mondogatta el, mi fájt és esett neki rosszul.

— Hát érdemes egy nőért ennyi kellemetlenséget venni a nyakamra? — kérdezte és egy pillanatra megállt, hogy elkeseredését kifújja magából.

Mintha megbabonázta volna valaki. Nem találta sehol a helyét és semmi, de semmi sem érdekelt a világon. Felejteti akarta a lányt, de minél jobban menekült előle, annál inkább rabja lett.

Emlékezetből megfestette a képét s festés közben elbeszélgetett vele. Sok mindenféléről esett ilyenkor szó és a festmény arcának vonásai lelkének hangulatai szerint változtak. Egyszer komoly volt, máskor kacér, végül titokzatos. Sejtelmes mosoly ült rajta, amely éppen úgy lehetett gúnyos kifejezés, mint az áhítat különös kifejezése. Szája csukva volt, de nem lett volna meglepő, ha egyszerre csak kinyílik és megszólal.

Egy napon aztán fáradtan, unottan tette le az ecsetet és elhatározta, hogy többé nem nyúl a képhez. Becsomagolt és elutazott.

Atyjával az utóbbi időben már alig érintkezett. Az öregúr olyan ingerlékeny volt, hogy minden beszélgetésük civakodással végződött.

— Azt hittem egykor, hogy leveszed vállamról a gondok terhét és életem hátralevő részét nyugodtan unokáim társaságában tölthetem. Ime, mit kell megérnem? A fiam szélmalmok ellen harcoló lovag lett és árulója a régi hagyományoknak.

A grófnő ilyenkor nagyokat sóhajtott s aggódva hol férjére, hol meg fiára pillantott. Szüntelenül attól félt, hogy Albert egyszerre majd felugrik és a vitakozásnak botrány lesz a vége.

De Albert fékezte magát. Elfehéredett arccal hallgatta atyját, majd amikor felzaklatott és véréig sértett önérzetének nem tudott már parancsolni, engedelmet kért és távozott.

A gróf ilyenkor gúnyos nevetést küldött utána.

A grófné a kezét tördelte.

— Richárd, Richárd, áldjon meg az Isten, térj az eszedre és hagyd békén ezt a fiút. Még kárt tesz magában. Mi lesz akkor velünk? Nem lesz értelme, célja életünknek. Akkor majd mi is szépen utána mehetünk. Fiunk romlásáért minket tesznek felelőssé az emberek.

— Nem mi leszünk a felelősek, — dörrent fel az öreg — hanem ő, a te drágalátos fiad, aki azt hiszi magáról, hogy neki mindent szabad, apja kívánsága és parancsa levegő. Én pedig nem engedek, én a fiamtól megkövetelem, hogy amíg élek, engedelmeskedjék. Ha pedig nem hajlandó rá, akkor pusztuljon és boldoguljon a maga erejéből. Nem adok neki egy fillért sem, sőt ha megharagít, még a végrendeletemből is kizárom.

— Richárd, — sírt fel az asszony — ne légy ilyen kegyetlen. Beteg a mi fiunk, gyógykezelésre szorul. Beszélj vele nyugodtan, beszélj a lelkére, meglásd, hogy többre mész, mintha örökösen veszekszel vele. Öleld magadhoz és panaszkodj neki.

— No persze, majd én fogok megalázkodni előtte

és keresni a kegyét. Nem, ez nem az én természetem. Te mint asszony megteheted, de én mint férfi soha.

— Akkor azt ajánlanám, — folytatta az asszony — utazz el Poprádkérre és nézd meg azt a leányt. Hátha megtetszik és megszereted. Ne ítéljünk meg ismeretlenül senkit. Ki tudná megmondani, mik az Isten szándékai — mondogatta az asszony.

De az öreggel nem lehetett beszélni. A legvilágosabb és legragyogóbb érv is semmivé foszlott acélos elhatározásán.

— Én nem vagyok arra a nőre kíváncsi.

— Ha a mi hitűnkre térne át, akkor sem?

A gróf egyideig hallgatott, aztán lassan szótagolva mondta:

— De az a lány nem tér át a mi hitűnkre. Épp olyan nyakas, mint mi vagyunk.

— Szavaidból azt veszem ki, — kísérletezett az asszony — hogy ha áttérne, beleegyeznél.

— Erre majd akkor felelek, ha áttér. De okosabban tennéd, ha nem avatkoznál ebbe a dologba — tette hozzá a gróf. — Csak még jobban elrontasz mindent.

Egyideig csendben ültek. Villamossággal volt körülöttük tele a levegő. Aztán újra kibuggyant a szó az öregből:

— Hogy a te fiad ilyen, annak nagyrészből a te túlzott szereteted az oka. Mindent megengedtél neki. Meghaltál volna, ha valami kívánsága nem teljesül. Most aztán edd meg, amit főztél. Fiad olyant követel, amit nem teljesíthetünk.

— Az anyának sohasem lehet felróni, — mentegetődzött az asszony — ha szereti gyermekét. Albert sohasem kért tőlem olyat, amit nyugodt szívvel meg ne engedhettem volna neki. Jól tudod, hogy eddig sohasem adott okot panaszra és soha, de sohasem tett olyant, amit később megbánt volna.

— Most, úgylátszik, pótolni akarja, amit mulasztott — nevetett a gróf és felugrott az asztal mellől. — Olyat akar elkövetni, amit jóvátenni nem lehet soha.

Asszony, érts meg, nem lennék képes szeretettel ránézni az unokáimra, ha azt tudnám róluk, hogy más hiten vannak. Hiába öröklödsz. Itt nem fogjuk egymást megérteni soha.

Az asszony kifáradva elhallgatott.

Ő volt a gyengébb, nem bírta a harcot ezzel a furcsa emberrel, aki néha olyan volt, mint a bárány, de néha olyan, mint az éhes ordas.

— Richárd, a jellemek és sajátosságok öröklődnek a családban. Te hasonmása vagy annak a Richárd ösödnek, aki elsőnek hagyta el hitét — szólalt meg újból az asszony, zsebkendőjébe törölve szemét. — Ugyan mi történnék, ha a fiad elvenné azt a leányt. Legfeljebb a mérleg billenne vissza a régi helyére.

— Asszonybeszéd — tiltakozott kézzel-lábbal az öreg. — Ha ez igaz volna, akkor azt se vehetném rossznéven, ha az a lány zsidó, pogány vagy tudom is én, miféle barbár volna. Senkinek az ősei nem voltak született katolikusok. Ahogy ő katolikus lett, mi protestánsok lettünk. Ez az én felfogásom és e mellett ki is tartok. Aki pedig más véleményen van, azzal nem tárgyalok. Senki előtt sem zárom be a kapumat, ha távozni akar.

A grófné lassan felállt és szinte lábujjhegyen elhagyta a szobát. A gróf szivarra gyújtott, de ellefejtette szívni. Maga elé meredt s ezer belső kín vetülete rajzott az arcán. Aztán ledobta a kialudt szivart a hamutartóba és rágyújtott egy újra.

Albert gróf újból átélve ezeket a kínos jelenségeket, táskával a kezében lépkedett a fürdőtelep porlepte utain.

A Casino-étteremben már megkezdődött a vacsora. A cigányok hangolták a hangszereiket.

— Zarándokúton járok — sóhajtotta és szabadjára engedte széles mederben áramló gondolatait. — Luzernben, Davosban lehetnék most vagy akárhol más hol a világon és te idejössz, ebbe a felvidéki kis faluba, hogy esténként elbeszélgezz postazárás után egy leány-

nyal, aki sokrojtos selyemkendővel a vállán sétára indul.

Elgondolkozva ért a „Fehér bárány”-penzió elé. A fogadós né az ajtóban fogadta.

— Ne vegye rossznéven, gróf úr, hogy az állomáson nem várta senki, de nem tudtuk, melyik vonattal érkezik. A szoba már két nap óta rendelkezésére áll. Közelharcot kellett érte vívnunk, mindenáron ki akarták venni, — lelkendezett Méria asszony — de nem adtam volna oda semmi pénzért. Nekem a gróf úr mindenkinél előbbre való. Csak ezt a kis táskát hozta magával? — kérdezte és körülnézett, hogy azok a gyönyörű, kékszínű bőröndök nincsenek-e valahol.

— Kedves Méria asszony, szomorú szívvel tudatom, hogy nem maradok soká — válaszolta a gróf. — El kell utaznom. A bőröndjeim Pesten maradtak. Ha pedig nem utaznék el, akkor csak egy sürgönyömbekerül és már itt is vannak.

— Ó, de kár, — sóhajtott fel az asszony — pedig ezidén olyan nyarunk van, aminő régen nem volt. Az esték mesébevalók. Az idő igazán alkalmas a pihenésre. A társaságunk is különösen finom. Az igaz is, hogy nagy gonddal is rostálom meg a beérkező ajánlatokat. Vigyázunk, hogy a penzióban megforduló vendégek jól érezzék magukat és ne legyen köztük olyan, aki ellen valakinek kifogása lehetne. Válogatott, finom közönség az én gyengém. Arisztokraták, miniszteriális urak, földbirtokosok és ilyesfélék, kérem. Remélem, a gróf úr nagyon jól érzi majd magát? Az ebédlőben a régi helyét tartottam fenn, az ablak mellett. Viola lesz mindig asztalánál. Tudom, az a kedves virága.

Albert gróf nem vágott az asszony szavába. Ismerte már és úgy vette, ahogy van. Megmosta a kezét, Méria asszony tartotta neki a törülközőt. Aztán megfésülködött és végül egy pohár sör és egy cigaretta között megkérdezte, mi újság a telepen.

Méria az egész idő alatt szüntelenül beszélt.

— Újság? Ó, kérem, ilyenkor minden napnak megvan a maga újságja. Ahol ennyi idegen ember

verődik össze, sok mindenféle történik. Ha pedig nem történik, gondoskodnak róla az emberek, hogy történjék. Végső esetben kitalálnak valamit. Pletyka kell a reggeli kávéhoz, a délutáni uzsonnához. Ez érdekli az embereket, nemcsak a haboskávét.

— Ma este különben a kaszinóban nagy műsoros est lesz, — beszélte tovább — jótékony célra világvárosi programmal. A vigalmi bizottság igazán kitett magáért. Egy mérnök bűvészmutatványokkal fogja szórakoztatni a közönséget, egy sebész operaáriákat énekel, a postáskisasszony hárfázik. Csókos Ferke, a hegedűfenomén Paganini-darabokat ad elő. Egy jegyet mindenestre fenntartok a gróf úrnak.

— Nagyon lekötelez, asszonyom — válaszolta a gróf és nyugodtan várta a beszéd folytatását. Mert ha egyszer Méria asszony belemelegedett a beszédbe, nem egykönnyen lehetett megállítani. De most máshová szólíthatta a hivatása, mert az ajtó felé indult.

— Az előadás kilenckor kezdődik, gróf úr, most nyolc óra. Addig kényelmesen megvacsorázhat. A jegy borítékban a tányérja mellett lesz.

Méria asszony mögött az ajtó becsukódott. Albert gróf arra gondolt, hogy még ma este látni fogja Ilonkát. Csókos Ferke meg az éneklő sebész nem érdekelté, de Ilonkáért elment volna akár a szomszéd faluba is gyalog.

Nyugodtan megvacsorázott, elszívott egy szivart, aztán körülnézett a telepen. Ismerte már, de jól esett végigjárni azokat a helyeket, ahol Ilonkával megfordult. Őt kereste mindenütt, pedig tudta, hogy nem találkozhat vele, mert most biztosan egyéb dolga van.

A Casino nagytermében már gyülekeztek az emberek.

Az alkalmi színpadot piros függöny takarta el. A rendezők fehér virággal a gomblyukukban már nagyban sürgölődtek.

Albert megállt az ajtóban és benézett a lampionos, kissé porszagú hodályba, amelynek mennyezetéről

még a multkori bálról ittfelejtett papírszalagok és szerpentin-láncok lengtek a szélben.

Albert állt, állt és nem volt kedve beljebb menni. Füst és por úszott a levegőben. Mintha egy aquarium mélyéről nézte volna az egészet. Egy lelket sem ismert. Amióta itt járt, kicserélődtek az emberek. Nem szerette volna, ha valaki karon ragadja és azt kérdezi, hogy vagy? Válaszolnia kellene és még udvariasan mosolyognia is, ahhoz meg semmi kedve sem volt.

Egyik rendező elvette a jegyét s helyére vezette.

— Parancsoljon helyet foglalni, uram — szavalta és fehérkesztyűs kezével az egyik szék felé kaszált. Úgy mondta, mintha mondókája nagyon fontos lenne, pedig Albert az egészből egy szót sem értett. A rendező ugyanis magyarul beszélt.

Mosolyogva megköszönte a rendező fáradozását és helyet foglalt. A közönség lassan gyülekezett. Senki nem volt sietős az ügy. Tereferéltek, kiáltoztak és végül, úgy féltíz körül, megkezdődött az előadás.

A bemondó a függöny elé állt és megrázott egy csengőt.

— Mélyen tisztelt közönség! — kiáltotta mókásan — az előadás kezdetét veszi.

A zaj elcsitult, a bemondó zsebre vágta a csengétyűt. Aztán tudtára adta a nagyérdemű közönségnek, hogy olyan élményben lesz része, aminő csak nagy varietékben adódik elő, ott is tíz évben egyszer. A sors különös játéka, hogy ilyen kiváló tehetségeket sikerült megnyerni az előadás megtartására. Corleoni, a bűvész, aki európai körútját megszakítva jött ide e kies fürdőhelyünkre pihenni, felkérésünkre vállalkozott, hogy néhány kis számmal hozzájárul az árvagyerekek nyaraltatási akciójához. Részben azért, hogy ki ne jöjjön a gyakorlatból, részben pedig azért, hogy a nagyérdemű közönségnek alkalma legyen megismerni kiváló hazánkfiát, Kukurka Jánost, aki Corleoni néven széghámoskodja tele a világot.

A bemondót nagy derűltséggel megtapsolták.

— A nagy művész, — folytatta beszámolóját a be-

mondó — mert a bűvészet a szent művészetnek egyik közkedvelt ága, elérte azokat a magaslatokat, amelyek már az érthetelenséggel határosak. A mágia története visszanyúlik az ó-egyiptomiak korába. Azóta nem volt a világ történetében korszak, hogy valahol ne fejlesztették, ne gyakorolták volna. Az igazi bűvészet, hölgyeim és uraim, nem cirkuszi mutatvány, nem bohózat, nem bújócska, hanem szuggesztív erővel ható ügyesség, amit egy laikusnak megoldani a lehetetlenséggel egyenlő. Corleoni igazi művész. Amit előad, legyen bár az a legegyszerűbb trükk, olyan precizitással és könnyedséggel végzi, hogy minden hozzáértőt és nemértőt ámulatba ejt.

Albert figyelte az előadót, de sajnálatára egy szót sem értett az egészből. Legszívesebben lesöpörte volna az előadót kezének egy mozdulatával a függönyök elől.

Corleoni vöröshajú, savanyúarcú emberke volt, abból a fajtából, akiket előbb meg kell szokni, hogy elfogadhatók legyenek. Merev mosoly fagyoskodott együgyű arcán és a nélkül, hogy megszólalt volna, felgyűrte kabátujjait, majd kitért tenyerét a közönség felé fordítva megmutatta, hogy ujjai közt nincs semmi.

Aztán egyszerre a levegőbe kapott és egy ragyogó gyűszű jelent meg mutatóujján. Újból a levegőbe kapott, mire három gyűszű tűnt fel ujjain. A háromból öt, az ötből tíz lett, aztán a gyűszűk egyenkint eltűntek és a bűvész keze üresen lengett a levegőben.

A közönség tapsolt, Corleoni mosolygott s ismét megmutatta, hogy ujjai között nincsen semmi.

Aztán kalapot kért a közönségtől, zsebkendőt, gyűrűt és folytatta mutatványait. Albert lecsukott szemmel ült a helyén. Nem érdekelte semmi a világon.

Nagy tapsorkánra riadt fel. Corleoni a függöny előtt hajlongott és kezével olyan mozdulatot tett, mint ha maga sem értene, amit kezei műveltek.

A bűvész számai után az éneklő sebész következett. Hatalmas bikanyakú, kövér ember volt. Bodros, fekete haját nagy gonddal hátrasímította, fontoskodó

arcát előre szegezte s jobbjának alig észrevehető lendületével jelezte a zongora mellett ülő szemüveges hölgynek, hogy kezdheti. A hölgyről mindenki tudta, hogy a koporsókereskedő leánya.

A zongora megborzongott, mintha nem tetszett volna neki valami. Aztán hosszan felnyögött, végül belenyugodva a változhatatlanba, hirtelen egy szokatlanul vékony hangot kapott szárnyaira és fellendítette egészen a mennyezetig. Mintha a sebész belemetszett volna egy daganatba, amelynek tulajdonosa felébredt narkotikus álmából és felvisít, úgy tört utat magának a különös vékony hang.

Már nemcsak a zongora borzongott, hanem Albert is. Legszívesebben elhagyta volna a termet, hogy kinn a friss levegőn várja be a szám végét, de nem akart feltűnést kelteni. Újra lehúnyta szemét és gyötrődött tovább.

Tele volt szorongással. Folyton attól félt, hogy a vékony hang hirtelen darabokra törik és a szilánkok még kiverik valakinek a szemét.

— Miért kell ennek az embernek énekelnie? — töprengett magában — amikor nincsen hangja. Miért nem mondják ezt meg neki azok, akik szeretik vagy akik nem szeretik. Egy orvos, aki beteggé teszi az egészségeseket.

A tapsvihar újból felharsant. Rossini dalnoka úgy állt a színpadon, mintha vérzett volna az orra. Ismét előrehajolt és mintegy bocsánatot kért, hogy nagy teljesítményével fárasztotta a közönséget.

A függöny kisebb forgalmi akadályok után összecsapódott és a konferáló megjelent a nagyérdemű közönség előtt.

— Következő számunk a mindnyájunk által szeretett és nagyra becsült Hársfalvi Ilonka kisasszony, hárfaművésznő lesz. Szótáramban nem találok eléggé díszes szavakat, hogy méltó módon feldíszítsem a kisasszonyt — szavalta a bemondó s annyira előrehajolt, hogy majd lebukott a zongorára. — De majd ő beszél helyettem, az ő finom kis ujjai, amelyek villámgyorsan

siklanak végig a hárfa húrjain. Ezt a beszédet mindenki meg fogja érteni, még a vak is. Első szám: A vak-leány panasza a napsugárhoz.

A függöny szétlibbent. Az éneklő sebész helyén egy aranyozott hárfa állt és mellette egy aranykeretes Biedermeier-szék.

Albert agyából pillanatok alatt elszállt az unalom.

Ilonka halvány rózsaszínű ruhában, ragyogóan szőke hajjal, mélytűzű zöld szemével megjelent a színpadon. Túlvilági lényhez volt hasonló, aki néhány pillanatra látogatóba jött a földre, az emberek közé. Most az emelvény szélére lépett s kissé, nagyon kissé meghajolva üdvözölte a közönséget.

Albert feszülten a lányra szegezte szemét. Szerette volna, ha Ilonka is észreveszi őt. Egy röpke pillanatilag találkozott tekintetük. A leány aztán leült hangszere mellé és végigsimította rajta ujjait.

A vakleány panasza a napsugárhoz, — beszélték az ujjak és mint lombjukat vesztő őszi fák közt a szél, úgy sírt fel a húrokról a hang.

Néha felcsillant a nap és lágymeleggé formálódtak az érzések. A vakleány halkán zokogott a távolban. Tisztán ki lehetett venni sírását.

Albert már máskor is hallotta Ilonkát játszani, de így még soha. Mintha a búcsúzó thulei hattyú énekelte volna. Úgy érezte, hogy csak neki játszik.

A két alabástrom simaságú kar már pihent, de a levegőben még mindig lehetett hallani a dallamok hullámlását.

A postáskisasszony felállt és meghajolt. Az ifjúság tombolt. Ilonkának újráznia kellett.

Nagysokára összehúzódott a függöny és a konferáló tudtára adta a jórészt már megvacsorázott közönségnek, hogy frissítők és különféle ingyencsokorok fogyasztathatók a szegény árvák felsegélyezésére.

Albert beszélni szeretett volna a lánnyal, de nem találta sehol. Bekukkantott a függöny mögé, ott sem látta. Azzal nyugtatta meg magát, hogy biztosan átöltözködik. Nem is csalódott.

Albert a Casino előtt találkozott vele. A rózsaszínű ruha Ilonka karján lógott.

— Nagyon szépen játszott, Ilonka — mondta lelkesedve. — Ilyen elragadóan még nem hallottam játszani.

— Láttam, hogy maga is a nézőtérén van, hát minden tudásomat és érzésemet összeszedtem. De most hazaviszem a ruhámat. Kéthavi fizetésembe került. Mi történt, hogy ily váratlanul Poprádkériben termett?

— Magával szeretnék beszélni. Sok mondanivalóm lenne. Szeretném, ha alkalmat adna rá, hogy elmondhassam, ami a szívemet nyomja. Atyámmal kiélesedett a helyzet. A teljes szakítás már csak egy hajszálon függ. Ügylátszik, hogy magam erejéből kell majd megkeresnem a kenyeremet.

— Mi akar lenni?

— Talán festő. Ahhoz volna a legtöbb kedvem. Vagy munkát vállalok egy nagyobb cégnél. Ebben atyám nem gátolhat meg. Szabad ember lennék.

Ilonka bevitte a ruháját lakásába. Csakhamar újra megjelent.

— Visszamegy a Casinóba? — kérdezte Albert.

— Majd később. Most van soron a Csókos Ferke vagy minek hívják és én nem nagyon rajongok a csodagyerekekért. Ülünk le inkább erre a padra és beszélgessünk. Szeretem magát hallgatni.

Leültek. A közeli vendéglőből halk cigánymuzsikát hozott a szellő.

— Hogy utazott? Meddig marad nálunk?

Albert beleszántott a hajába, másik karját pedig a pad karfájára tette.

— Az utazásban nem találtam semmi örömet. Mindig maga járt az eszemben. Most, hogy végre itt vagyok, tudni szeretném, remélhetnék-e, ha megkérném a kezét. Ezért jöttem. Nem is hoztam magammal, csak egy kézitáskát. Ha azt mondja, hogy igen, akkor magammal viszem és azonnal megtartjuk az esküvőt.

— Istenem, Albert, hiszen tudja, hogy ebben a kérdésben mi a véleményem — válaszolt a leány és

elhalványodott. — Én nagyon szívesen lennék a maga felesége, Albert, de csak az említett feltételek mellett.

Albert újból végigsimított homlokán. Pillanatok alatt fáradtság és kimerültség jelent meg arcán.

— Engedjen az elveiből valamit, Ilonka, én is engedek. Nem kívánom, hogy az én hitemre térjen, de annyit csak elvárhatok, hogy fiaim az én hitemet kövessék. Így talán sikerülne megmagyarázni apámnak eljárásomat és minden rendbe jönne. Tiszteletreméltó, régi nevet adnék magának és remélem, boldog asszony lenne mellettem.

Ilonka hallgatott. Hatalmas küzdelem viharzott át lelkén. Szívből szerette a jószándékú és szép fiatal férfit, de erre a végtelenül komoly lépésre nem tudta rászánni magát.

A pad fölött lámpa égett és a lámpa körül fehérszárnyú, apró pillék röpködtek.

— Ha nem lesz az enyém, belehalok — mondotta halkan Albert. — Nem bírom ki. Maga el sem tudja képzelni, hogy amióta megismertem, milyen szörnyű kínokon és küzdelmeken estem keresztül. Ha valaki ilyen kínokról beszélt volna nekem, el sem hittem volna. Kezdetben még voltam győződve, hogy céloamat minden nehézség nélkül elérem és íme, kiderült, hogy bevehetetlen várat ostromlok szép szavakkal. Piros reménységem mindinkább halvány szemfedővé válik és én halottnak érzem magamat alatta.

Ilonka még mindig hallgatott. Úgy érezte, hogy az ő szíve is kis híja meg nem szakad.

— Eleinte olyan volt a boldogságom, mint egy égő madár, amelyet a kelő nap sugarai gyujtanak meg. Aztán nagy vitorlájú fehér hajó lett, szelte álmaim tengerét és én énekeltem. Örömöm nem ismert határt. Maga volt Ilonka minden dalom vezérlő szólama.

Lehajtotta fejét és úgy nézett maga elé.

— Nem is tudom, hogy illik-e férfinak ilyen hangon beszélni. Megtettem mindent, hogy elfelejtsem magát. Szórakoztam, más nők társaságát kerestem, de minden csak komédia volt. Senki társaságában sem

éreztem jól magamat. Nyelvem nem mozgott, agyam megállt, fajankó lettem. Menekültek tőlem az emberek. Apám egész marék bankót dobott elém, hogy utazzam. Zsebetettem a pénzt és nekivágtam a világnak. De amikor a forró nap sugaraiban bíborszínre pirosult bor érzésvilágom trónjára ültette volna Eros szellemét, akkor a maga ijedt tekintete jelent meg előttem és én pillanatok alatt olyan csendes lettem, mint az aludttej. Hiába volt minden fáradozásom, betege lettem magának.

Elhallgatott. A cigány a Herkules-fürdői emléket játszotta. A sétány másik oldaláról egy víg társaság hahotája tört feléjük.

Ilonka fátyolos hangja alig hallatszott, amikor megszólalt:

— Albert, kedves Albert, higgye el, hogy nincs még egy lény a világon, aki jobban szeretné magát, mint én, de sajnos, most nemcsak a szív szavára kell hallgatnunk, hanem az észre is. Így tanultam ezt az iskolában még kiskoromban. Anyám halálos ágyán is erre figyelmeztetett. Azt mondta, hogy inkább a halált válasszam, semhogy szembekerüljek az isteni parancssal. Azóta mindent ezen a szemüvegen át nézek. Grófné lehetnék és gazdag asszony, de vajjon pótolná-e ez lelki nyugalmasomat? Színesnek látszó írgyelt életem lenne, de belül, a lelkemben gyászba borulna egész világom.

Az én egyházam ebben a pontban nem ismer meg-egyeztést. Vagy elfogadom parancsolatait és azok szerint élek vagy kizár közösségéből és eltilt a szentségektől. Más választás nincs. Tudja, Albert, grófnénak lenni nagy szó, de kitagadottnak lenni még nagyobb. Isten szeretetéből kiesni a legnagyobb szerencsétlenség a világon. Én nem tudnék így élni. Nem lenne bennem semmi öröme. Ha eljönne a vasárnap és nem mehetnék templomba, megrepedne a szívem.

— De ki gátolná meg abban, hogy templomba menjem? — kérdezte a gróf.

— Én magam. Semmi keresnivalóm nem lehetne

ott, ha fiaim nem jöhetnének velem és a papnak joga volna onnan kitanácsolni engem, mint aki rossz példát adok a többieknek.

— De Ilonka, ezek az érvek éppen úgy vonatkoznak rám, mint magára — válaszolta különös nyomatékot adva szavainak Albert.

Ilonka arcára halvány mosoly szökkent.

— Tartsa hát meg maga is a törvényeit. Így legalább mind a ketten lelkiismeretben nyugodtak leszünk.

— Engem nem bánt a lelkiismeretem.

— Akkor biztosan alszik. Ha pedig alszik, ébreszse fel. Az alvó lelkiismeret bajba sodorhatja az embert.

— Rossz hallgatni magát, Ilonka. Hát egyetlen meleg, vigasztaló szava sincs hozzám? Azért jöttem ide, hogy prédikációt tartson nekem? Otthon szidnak, maga meg hitoktatónak csap fel és meg akar téríteni.

— Én éppenséggel nem azért beszélek, hogy megterítsem magát. Én csak álláspontomat védem. Magát senki sem zárhatja ki egyházából, de engem igen. Magától senki sem tilthatja el az Úrvacsorát, de én gyónás nélkül nem mehetnék áldozni, olyan pap meg nem akadna kerek e világon, aki ilyen bűn alól feloldozna.

— Nem vitatkozom, — legyintett a levegőbe Albert — nem kenyerem. Nem is értek hozzá. Maga hozzám képest valóságos hittudós. Bevallom, legyőzött, de abba nyugodjék bele, hogy fiaim az én vallásomat fogják követni.

— Kedves Albert, komolyan mondom, kár ezen vitatkozni. Én a törvényeket nem változtathatom meg. Hívó vagyok és engedelmeskednem kell, de maga, Albert, ezt sohasem fogja megérteni. A maguk szemében ez érthetetlen szigor, a miénkben meg aranykötelék, amely összetartja az egész szervezetet.

— Ki tanította magát ilyen bölcseségekre? — kérdezte fáradtan a férfi.

— A káplánunk, akinek ugyan csurgóra áll a

kalapja, mint egy béresgyereknek vasárnap délután, de hogy borotvaéles a logikája, azt meg kell hagyni.

— Ugyan kérem, — mondta fitymáló hangon a gróf — magának a poprádkéri segédlelkész szaktekintély? Egy érdemekben megöregedett prelátus bizonyára okosabb tanáccsal szolgált volna. Miért nem fordult inkább prelátushoz. Remélem, az is akad erre felé.

— No látja, Albert, erre már nem is válaszolok. Nálunk bizonyos kérdésekben a prelátus sem gondolkodhatik másképp, mint a szegény káplán.

A hangulat nagyon elromlott. Hűvös éjtszakai szél fújt a hegyek felől. Sötét felhők gyülekeztek az égboltozaton.

— Látom, itt hiába minden — bólintott Albert és felállt. — Nem is zavarom tovább. Elmegyek. De ha netán meggondolná magát, értesítsen kérem. Repülőgéppel jövök magáért.

Megfogta a leány kezét és ajkához emelte. Aztán a nélkül, hogy elengedte volna kezét, így folytatta:

— Tudja, az a bizonyos Lindendorf Léna, aki négyszáz évvel ezelőtt élt, és akit szintén Ilonkának hívtak, mert hiszen Léna Ilonkát jelent, szakasztott olyan lehetett, mint maga. Tisztelem és bámulom mindkettőjüket. Az ügyünket pedig a jó Istenre bízom. Ő majd elintézi úgy, ahogy a legjobb lesz. Mi valóban csak elrontanók az egészséget.

Mégegyszer ajkához emelte a leány kezét, aztán lassan, fáradtan megindult penziója felé.

Hársfalvi Ilonka úgy állt a pad mellett, mint aki támolyog. Meg kellett fogódznia, hogy el ne essék. De állt rendületlenül. Aztán lassan ő is elindult, de nem a Casino felé frissítőt árulni, hanem elment a telep szélén álló kis kápolnához és sajgó fejét oda-szorította annak viharvert ajtajához. Lassan, szelíden hulltak szeméből a könnyek.

IV.

Amikor az őszi első esős napjai beköszöntek, a poprádkéri fürdőtelep egyik napról a másikra úgy elnéptelenedett, mintha mindenki kihurcolkodott volna belőle. Az éttermek üresen kongtak, a pincérek futva menekültek bőröndjükkel az állomás felé. A Casino nagytermében egymásra hányt székek jelezték, hogy vége a nyárnak és beköszöntött a szomorú, csurgóbajszú őszi. Eső szemergett egész nap és a máskor oly lombos fák ősztővéren remegtek a kegyetlen szélben, mely úgy száguldott a hegyek felől, mintha bosszút akart volna állni a nyár sok öröméért. Fösvény, írigy csősz az őszi, aki csak elvesz a nélkül, hogy a sok elrabolt szépségért adna is valamit. Még a kéményekből felszálló fehér, békés füstre is haragudott. Amint kibújt szegény a kémény kürtőjén, máris belékötött és pillanatok alatt foszlányokra tépte. A fákat addig rázta, amíg csak egy levél volt rajtuk. Felkorbácsolta a tó vizét s akkorákat kiáltott be az ablakokon, hogy még a lámpák pisla fénye is megremegett az ijedelemtől.

A postahivatalban negyedére csökkent a munka. A postáskisasszony ráért olvasni és kissé önmagával is foglalkozni. A hárfa újból munkába állott és behízelgő, zümmögő hangjával teledúdolta a régi házat. Nem törődött a szél haragos ordítóásával, csendes, úri és választékos maradt.

Ilonka, aki újabban szívesen Lénának nevezte magát, ráért nappal is végigmenni a csatakos utakon és szóbaállni a baktató emberekkel. Nem tudott soká otthon maradni. Valami üzte, kergette folyton. Sehol sem találta helyét. Régi, békés nyugalma elillant és lelkét szomorú, esős felhők árnyékolták be. Arca megsápadt, de szemében különös fény csillogott.

A régi nyugalmát megzavarta a messziről jött férfi, aki az ő lelke távának tiszta tükrére rádobta szívét és azóta a tó nem akar megnyugodni.

Eddigi élete csendes és meghitt volt. Az élet apró örömei sok gyönyörűséggel ajándékozták meg. Nagy örömökre nem vágyakozott soha. Mi értelme is lett volna az ő egyszerű életében színes léggömböket eregetni a magasságok felé, amikor ebben a kis faluban senki sem nyúlt volna utánuk. A nyári udvarlók üres bókjai tovaszálltak a lehullott levelekkel és nem maradt utánuk semmi a világon.

Ilonka nemrégén vesztette el szüleit. Mintha csak összebeszéltek volna, majdnem egyszerre tűntek el az életből. Atyja orvos volt és köztisztelőben álló férfiú a vidéken. Egy téli éjszakán lefordult a szánkójával a Poprád jeges vizébe és úgy átfázott, hogy nem tudott magán segíteni. Néhány nap alatt végzett vele a betegség. Hűsége felesége nem bírta elviselni a szörnyű csapást. Hiába sirdogált ágya mellett Ilonka, nem tudta anyját visszasírni az életbe. Egy koratavaszi napon aztán két síron egyszerre nyíltak a virágok.

Az akkori postáskisasszony megelégtelte a szolgálatot és nyugdíjba ment. Helyébe Ilonka került, mert valamiből meg kellett élnie. A kis öröksége hamarosan elfogyott volna, hacsak arra kellett volna hagyatkoznia.

Kezdetben nehezére esett a szolgálat, de aztán úgy megszokta, hogy hiányzott volna neki. A postára járók hamarosan megkedvelték az új kisasszonyt. Szépségével és figyelmességével mindenkit meghódított. Az egyszerű embereknek, akiknek nehezükre esett az írás, megfogalmazta levelüket, ügyes-bajos dolgaikban telefonált, fizetés érte az a tisztelet és szeretet volt, amellyel körülövezték.

A fürdővendégek elutazása után Ilonka sokat volt egyedül. A csatakos idő miatt ilyenkor még kimosdulni se lehetett a szobából.

A penziók legnagyobb részét takarították. Készültek a téli évadra, mert tudták, hogy amint az első

hó leesik, megjelennek a vendégek is silécekkel és szánkókkal, élvezni a tél örömeit.

Ilonka már alig várta a vendégeket. Új arcok, új nevetések egyszeriben megváltoztatták a fürdőtelep szürke életét.

De alig kezdődött el az új évad, hallatlan dolog történt a postán. Valaki postazárás után behatolt a hivatalba és álkulccsal kinyitva a páncélszekrényt, a benne talált három-négyezer pengőt elvitte magával.

Ilonka csak reggel értesült a történetekről. Késébeesve telefonált a csendőrségre és bejelentette, hogy az éjjel mi történt a hivatalban.

A csendőrök azonnal kiszálltak és megindították a nyomozást. Megállapították, hogy a páncélszekrényt nem erőszakkal nyitották ki, hanem kulcsokkal és így nyilvánvalóvá vált, hogy a tettes csak olyan valaki lehet, aki a kulcsok birtokába került.

Másnapra megérkeztek a posta ellenőrei és ugyanerre a megállapításra jutottak.

— A kisasszony nem vigyázott eléggé a kulcsokra, — szolt rá erélyesen a bizottság főnöke — márpedig ilyen körülmények közt a biztosító nem téríti meg az okozott kárt, hanem valószínűleg önnek kell azt megtérítenie.

Szegény Ilonka olyan ártatlan volt, mint az ablak előtt szállingózó fehér hópihék. Könnyekkel telt meg a szeme.

— Miből fogom én ezt megfizetni, — sirt fel keservesen — el kell adnom édesanyám ékszereit.

Az egybegyűlteknak sajnálták, de segíteni nem tudtak rajta.

Közben mindent végigkutatnak s olyan kérdéseket is tettek fel, amiknek az üggyhöz semmi közük sem volt. Néha kiküldték Ilonkát a helyiségből, aztán újból behívták, végül is olyan színezetet öltött a kihallgatás, mintha őt is gyanúba vették volna. A bizottság kimondta, hogy Hársfalvi Ilonkának a vizsgálat befejezéséig nem szabad elhagynia a községet, állásától pedig felfüggesztik.

A vizsgálat eredményéről értesítették az igazgatóságot és további utasítást kértek.

A postát a vizsgálati idő tartamára egy idősebb úr vette át, aki tollszárakkal, karmantyúkkal érkezett és ritkás bajusza alól gúnyos mosollyal kért felvilágosításokat a kisírt szemű leánytól.

Hársfalvi Ilonka nem mert még az utcára se menni, annyira szégyelte magát. Félte, hogy ujjal mutatnak rá az emberek. Szobájába zárkózott és órák hosszat kinézett az ablakon. Nem volt kedve semmihez.

Egy napon aztán Fögler úr, a helyettese mondja neki:

— Csomagja érkezett Pestről. Valami ruhanemű.

Ilonka nem tudta elképzelni, hogy miféle ruhaneműről lehet szó. Ő nem rendelt senkitől semmit s ismerőse sem volt, aki küldhetett volna.

A csomagban három gyönyörű pullover volt, meleg gyapjúharisnyák, két pár finom angórakesztyű és egy valódi skót sál.

— Ki küldhette ezt? — kérdezte a bámuló Fögler úrtól, aki fejcsóválva nézegette a finomabbnál-finomabb holmit.

— Én aztán igazán nem tudom, hogy kivel áll a kisasszony jóviszonyban. Biztosan egy jóbarátja lesz.

— Olyan ismerősöm nincs, akitől ajándékot fogadhatnék el — válaszolt Ilonka. — Vissza is küldöm a feladó cégnek.

— Kár volna az ilyen szép holmit visszaküldeni — rázta a fejét Fögler. — Az ön nevére jött, tehát joggal megtarthatja. Lehet, hogy valami későbbi levél megmagyarázza a dolgot.

Ilonka tanácstalan volt. Nem tudta, mitévő legyen. Egyelőre visszacsomagolta az egészet és eltette a szekrénye aljára. A várva-várt levél azonban csak nem akart megérkezni, hanem helyette újabb csomag érkezett. Kékróka boa volt benne és egy hozzávaló muff.

Fögler úr kidülledt szemmel nézte a drága szőr-

méket és bütykös ujjával simogatni kezdte borostás állát.

Ilonka egyik ámulatból a másikba esett. Még mindig nem tudta elképzelni, ki lehet a titokzatos ajándékok küldője.

— Albert lenne? — tündődött magában. — Így akar talán életjelt adni magáról? Azóta ugyanis, hogy elváltak, Albert még egy levelezőlapot sem írt neki.

De később elhessegette magától ezt a gondolatot. Nem lett volna értelme, hogy Albert ilyen fogásokhoz nyúljon.

Amikor aztán egy-két napig hiába várt a levélre, írt az árut feladó cégeknek és magyarázatot kért tőlük. Postafordultával az a válasz érkezett, hogy hiszen az árukat ő maga rendelte, sőt előre kifizette ellenértéküket, így az ügy részükről teljesen be van fejezve.

Főgler úr ujjai között forgatta a levelet és zöldecs árnyalatú arca egy fokkal fakóbb lett.

— Az ügy zavarosodik — mondotta. — A tisztelt ismeretlenek legalább addig várhattak volna a csomagokkal, amíg a betörési ügy tisztázódik. Az emberek nagyon könnyen félremagyarázhatják az ilyen helyzetet.

Ilonka kedvetlenül rakosgatta vissza a dobozba az ajándékokat, közben ijedten pislogott a póstatisztre.

— Maga olyan furcsán beszél, Főgler úr. Én ebben az egész mókában olyan ártatlan vagyok, mint például maga. Itt valami tévedésnek kell lennie.

— Tévedni egyszer lehet, de hogy két külön cég egy címre tévedjen, azt teljesen kizártnak tartom.

Mekegve nevetett és bütykös kezét le nem vette az álláról.

— A kérdés az, hogy ki járhatott a cégnél az ön nevében — kísérelte meg a további okoskodást a postatiszt és rövidlátó szemét Ilonkára szegezte.

— Ha ezt megmondaná, nagyon hálás lennék érte.

Főgler úrnak nem volt ideje válaszolni, mert kinyílt a hivatal ajtaja és belépett rajta egy prémkabátos

férfi. Lerázta sapkájáról a havat és köszönt. Aztán odalépett a nyitott ablakhoz és bemutatkozott:

— Loverini Alfonz vagyok. Hársfalvi Ilonkával szeretnék beszélni.

Ilonka a belső szobából kikiáltott:

— Rögtön jövök. Szíves türelmét kérem néhány pillanatra.

Fögler úr végignézett a látogatón, aztán az írásai fölé hajolt, de egyik szemét nem vette le róla. Nem árt ilyenkor mindent jól megfigyelni. Sohasem tudhatja az ember, hogy minek veheti hasznát. Azt rögtön megállapította, hogy az idegen nem akárki és hogy jobb szabónál dolgoztat, mint ő.

Ilonka megjelent az ajtóban.

— Itt vagyok. Velem óhajt beszélni?

Loverini kezében tartva sapkáját, kissé meghajolt s újból bemutatkozott.

— Csak azért jöttem, hogy megismerjem, kisasszony.

Ilonka elképzelni se tudta, hogy mit akar ez a sohasem látott úr.

— Nem a betörés ügyében tetszett jönni? — kérdezte.

— Nem, kisasszony — válaszolta a férfi. — Én tisztára azért jöttem, hogy önt személyesen megismerjem.

— Fáradjon akkor beljebb, a szobámba — mutatott Ilonka a lakás felé és bevezette vendégét.

Loverini letette a sapkáját, bundáját s közvetlen modorban, mintha otthon lenne, végignézett a még mindig magyarázatra váró leányon.

— Az egyetemen beállt a téli szünet. Ezt az alkalmat használtam fel arra, hogy eljöjjek ide s önnel, kedves Hársfalvi Ilonka, megismerkedhessem. Én vagyok ugyanis az az ember, aki kutatásaim közben ráakadtam a Lindendorf-család őseire, azaz az ön családjának eredetére. A kutatásaim eredményét tudattam Marienheim Albert gróffal, aki volt olyan szíves és megadta az ön címét.

— Ön ismeri Albert grófot? — kérdezte Ilonka és elpirult.

— A nyáron ismerkedtünk meg és azóta fenntartjuk a jóviszonyt. A múlt héten beszéltem vele utoljára.

— Hogy van a gróf? Mit csinál? Hol van? — kérdezte Ilonka és ő is leült az asztal mellé. — A nyár óta nem adott hírt magáról.

— Az ujságok furcsa híreket közöltek a poprádkéri postahivatalról. Allítólag betörők jártak itt és feltörték a pénztárszekerényt. Ön azóta felügyelet alatt van.

— Szóról-szóra igaz, — válaszolta a postáskisasszony zavartan — pedig az egész ügyben ártatlan vagyok.

— Szóval igaz. Albertet ez a hír nagyon felizgatta. Nyomban meg is bízott, hogy kérdezzem meg, nem lehetne-e valamiben segítségére.

Ilonka szemét halvány könnycsík ezüstözte be.

— Mondja meg neki, ha beszél vele, hogy nagyon köszönöm érdeklődését, de az én ügyem a hatóság kezében van és így türelmesen be kell várnom az eredményt. Mivel azonban a bűntényt állítólag az én kulcsaimmal követték el, a vizsgálat idejére fel vagyok függesztve. Még jó, hogy a csendőr nem fogatott le, mert megtehetette volna. De így is szörnyen szégyenlem magam. Nem merek kimenni az utcára. Félek, hogy ujjal mutogatnak rám az emberek.

Főgler úr a hivatalban ujságot olvasott és kikinézett az ablakon. Néha megcsóválta a fejét, aztán, mint aki nincsen valamivel egészen tisztában, végigsimított az arcán.

— Ki ez a férfi a hivatalban? — kérdezte Lovérini és egészen közel hajolt a lányhoz.

— A központból küldték ki. Engem helyettesít. Miért kérdezi?

— Nem tetszik nekem ez az ember. Van valami az arcán, amit késsel szeretnék lefaragni róla, legjobb esetben drótkefével.

Ilonka szájára tette a kezét és nevetett.

— Eddig nem volt vele semmi bajom. A csúnyságát pedig megszokja az ember.

— Itt lakik ő is?

— Nem, a szomszédos penzióban bérelt lakást. Ez a ház az enyém, — mondotta Ilonka — itt csak az lakhatik, akinek én megengedem. Jelenleg két öreg férj és feleség az albérlőm, náluk étkezem. A lakásért kosztot kapok tőlük, így aztán megvagyunk valahogy.

Loverini cigarettára gyújtott és nagyon jól érezte magát. Körülnézett. Ilonka lakása szép, finom úri otthon volt. Minden darabján látszott, hogy jóízű emberek szereztek valamikor.

— Meddig szándékozik ittmaradni, tanár úr? — kérdezte Ilonka.

— Amíg jólérem magam. De mindenesetre szeretném megvárni ennek a betörési ügynek a végét. Újabb hír nem érkezett a nyomozás eredményéről?

— Járlok itt azóta csendőrök már vagy háromszor — válaszolta a leány. — Újra meg újra el kellett mondanom mindazt, amit előzőleg már elmondtam. Részleteket kívántak. Például, hogy hová szoktam tenni a kulcsot. Akkor jutott eszembe, hogy a kulcsok nem ott voltak, ahová én zárás után tenni szoktam. Ide, ennek az asztalnak a fiókjába rejtem a kulcsokat évek óta. Oda a jobb sarokba teszem és a szalvétámmal letakarom. Amikor pedig másnap reggel értük mentem, a kulcsok középen voltak és rajta a szalvétán. Erre a posta emberei azt mondták, hogy itt nem betörésről, hanem az én vigyázatlanságomról van szó. A tettes nem tört be, hanem egyszerűen elemelte helyéről a kulcsokat és simán kinyitotta velük a pénztárszekrényt. Hát hová tegyem, kérem, a kulcsokat? Az, aki innen elvette, elvehette volna más helyről is. Kilophatta volna akár a zsebemből is.

— És nem gyanítja, hogy ki lehetett az illető? — kérdezte Loverini.

— Fogalmam sincs róla. Éjjel nem lehetett, mert valahány ajtó csak van a házban, az mind belülről volt elrekesztelve. A tolvaj akkor járhatott itt, amikor

zárás után átmentem kissé elbeszélgetni a Casinóba. Az illető álkulccsal bejőhetett a lakásba, megkereste a kulcsokat és felnyitotta a szekrényt. Csak azt nem értem, honnan tudhatta, hol tartom a kulcsokat. Ez az egyik rejtély. A másik az, hogy egy héten belül valakitől már másodszor kapok csomagot. Ma például egy gyönyörű kékróka jött és egy hozzáillő muff.

Loverini szemöldöke feljebb ugrott a homlokán.

— Nem Albert küldözgeti ezeket? — kérdezte Ilonka.

— Nem hinném. Ha ő küldte volna, biztosan megemlítette volna nekem — válaszolta elgondolkozva a tanársegéd. — A feladóvevényről nem lehet megállapítani?

— A feladóvevényen a cég neve szerepel. Irtam nekik és azt válaszolták, hogy én személyesen rendelttem és fizettem ki az árukat. Az igaz, hogy egy hónap előtt Pesten jártam, de ezeket a cégeket nem keresem fel, sőt azt sem tudtam, hogy a világon vannak. Félek, hogy itt valami készül ellenem. Lehet, hogy van egy rosszakaróm, aki így akar bajba keverni. Mindinkább az a meggyőződés érlelődik bennem, hogy a betörés és a csomagok között valami összefüggés van. A faluban mindenki tudja, hogy én szegény lány vagyok, és az ilyen bevásárlások könnyen azt a látszatot keltik, hogy pénzt szereztem valahol. Nagyvilági életet akarok élni. Nem tartom magamat okosnak, de az ilyen lehetőségekre magamtól jöttem rá.

Vissza akartam küldeni a holmikat azonnal, de Fögler úr lebeszélte róla. Azt állítja, hogy majd csak jelentkezik az ajándékozó. Várjak nyugodtan.

Loverini a fejét rázta.

— A feladó nem fog jelentkezni. Magának azonban azt tanácsolom, hogy a dolgokat egyelőre ne hordja. Mindenesetre említse meg az őrmesternek, hogy a gyanút elterelje magáról. Albert grófnak majd én beszámolok a dolgokról, már előre tudom, hogy mennyire odalesz. Rossz bőrben van a gróf úr. Ami-

kor beállított hozzám, alig ismertem rá. Arca beesett és szeme olyan, mintha lázas lenne.

— Még a szüleinél lakik?

— Már nem. Elköltözött tőlük. Most össze-vissza barangol a nagyvilágban. Nincsen nyugta. Hol itt van, hol meg ott. Anyja betegen fekszik egy szanatórium-ban és az öreg gróf meg az inasával, Gáspárral utazgatásban keres vigasztalást. Nekem úgy tűnik fel, hogy kissé terhelt az egész család. Az öreg figyelteti a fiát és jelentéseket küldözget magának. Ennek köszönhető, hogy Albert gróf állandóan bújdosik előle. Mint egy rémregény. Épeszü ember meg sem tudja érteni. Kiöregedett, korhadó fa, megérdemli, hogy kivágattassék.

— Ne mondjon ilyeneket, tanár úr — szolt közbe tiltakozóan Ilonka. — Albert gróf a világ legbájosabb és legszellemesebb embere. Nem korhadt fa az. Az apja beteg, azt elhiszem, de a fiának nincsen semmi baja, legföljebb az bántja, hogy nem akarok a felesége lenni. De akárhogy is vesszük a dolgokat, az egész tragédiának Albert és maga az oka. Ha maguk nem bolygatnák a régi dolgokat és nem nézegetnének a sírok mélyébe, most nem fájna sem az én, sem a maguk feje. Rajtunk töltik ki a bosszújukat azok, akiket megzavartak síri nyugalmaikban. Vártak az alkalomra, hogy közénk üssenek.

En nyugodtan éltem itt és nagyszüleimen kívül más rokonságot nem ismertem. Egyszerre megjelenik Albert gróf és bemutatkozik mint távoli rokon. Kivesz a táskájából egy csomó elsárgult írást és be is bizonyítja rokonságát. Végül valami kincsről beszél, amelynek itt kell lennie valahol a hegyek belsejében.

— Igaza is volt a grófnak — bólogatott a tanáregéd. — Kincs volt a hegyekben, de ma már nincsen. Legföljebb a kincsesláda rozsdás falai vannak meg. Ezért meg nem érdemes fáradozni. De a gróf azért mégsem fáradt hiába. A kincsesláda aranya és ezüstje helyett megtalálta magát. Ez a lelet, azt hiszem, minden aranynál többet ér.

— Ne bókoljon, tanársegéd úr, — háritotta el magától Ilonka a szép szavakat — mert én nem tudom jóvátenni azt a sok keserűséget, amelynek okozója lettem. Kár volt engem belekeverni ebbe az áldatlan ügybe. Azóta boldogtalan vagyok. Elvesztettem szívem békéjét. Félni kezdek, valami belső nyugtalanság állandóan kísért. Erős a gyanúm, hogy ezek a sírjaikban megzavart ősök zúdították ezeket a kellemetlenségeket a nyakamba.

— Nem kell az ördögöt a falra festeni, — mentegetődzött Loverini — de arról biztosíthatom, hogy a mi szellemeink nem rosszindulatúak, sőt talán a legjobbat akarják. Csak nem tudjuk őket megérteni. Ha beszélni tudnának, azt hiszem, percek alatt tisztázódnék a helyzetek.

— Ne beszéljünk ilyesmiről, — takarta be arcát Ilonka — mert éjjel még róluk fogok álmodni. Hol szállt meg, tanársegéd úr?

— A Fehér bárányban. Albert szobáját kaptam meg. Nagyon jól érzem magam benne. Méria asszony kedves nő, csak egy kicsit sokat beszél.

Loverini lassan felállt.

— Megyek. Örülök, hogy megismerhettem. Remélem, hogy még találkozunk. Nagyon örülnék, ha vacsorára vagy vacsora után átjönne egy kis tereferére, sok érdekes dolgot mondanék még el.

Kezet fogtak. Ilonka megígérte, hogy vacsora után majd átnéz és visszaadja a látogatást.

A posta ajtajában Loverini egy borszapkájú nőbe ütközött. Ajka cinóbervörösre volt kifestve és cashana illat áradt a bundájából.

V.

Három vendége volt a Fehér báránynak. Hiába havazott és fagyott, a várvavárt tömeg csak nem akart megérkezni. Méria asszony egészen odavolt. Ha tudta volna, hogy ilyen nehezen indul meg a téli idény, ki sem nyitott volna. Héttagú személyzet és három vendég, kész leégés. Csak az vigasztalta, hogy más penzióban sincs vendég. Szomorúságok idején a káröröm is hoz némi vigasztalást. Udvarias, szép levélben felszólította a tavalyi vendégeket, hogy penziója idén is nyitva van és a régi szeretettel várja a szórakozni és pihenni vágyó mélyen tisztelt vendégeket. De a mélyen tisztelt és nagyrabecsült hölgyek és urak csak nem akartak jönni, sőt attól kellett tartani, hogy még azok is elpárolognak, akik eljöttek.

A cigány olyan fájdalmasan bús nótákat játszott a Casinóban, hogy az egyik úr hozzá lépett és így szólt hozzá:

— Játsszana valami olyat, amire valaki felkérné?

— Hogyne, kérem, tessék csak parancsolni — villant fel a cigány szeme.

— Akkor, kérem, üljön le és játsszék a főpincérrel egy parti sakkot, amíg megvacsorázom. Aztán játszhat tovább, amit akar.

Méria úgy beszélte el az esetet, aminőhöz hasonló még nem fordult elő a fürdőtelep történetében.

Loverini jót nevetett, aztán a társalgóba ment, hogy a grammofonnal szórakozzék. Vacsora után volt és unatkozott. Szerencsére talált a lemezek között néhány franciát, ezeket kezdte leforgatni. Könnyed, francia szellemesség áradt belőlük. Szerette ezt a szellemet. Chevallier énekelt és halk muzsika kísérte. Leült az egyik karosszékre és hogy teljesebb legyen élvez-

zete, szivarra gyújtott. A szivar füstje szállt-szállt és a franciák kedvence énekelt:

N'avez-vuos vu ma petit' cousine? Elle port' ses cheveux longs comme Racine.

A muzsika lágyan, csendesen festegette alá az egyszerű, kedves szavakat. Párisba képzelte magát és színes hangulattal telítődött a lelke. A bohémtanyák, füstös kávéházak, kétes lebújok levegője csapódott feléje és ez most itt fenn, a Fehér bárányban is melengette emlékezését. Néhány pillanatra diáknak képzelte magát és szájában érezte a kesernyés apéritifek ízét. Ez volt a jókedvű, boldog egyetemi évek korszaka, amikor a postás hozta a csekket és neki csak be kellett váltania és elköltenie. Vajjon mi van azokkal az öreg fiúkkal, — tündődött — akik megosztották jókedvét és egyedüli gondjuk művészi hajuk és üres gyomruk volt. A kis kopott bistrók örökös látogatói, a horpadt mellű festők, az örökösen csacsogó lányok, akik összehordták a világ különféle színeit, fényét, illatát, hogy testvéri körben egyesüljenek.

„Ah, ma jolie robe eu crêp-satin” — dalolta feléje a gramofon és szivarjáról a hamu az ölébe hullott.

Egyszerre a cashana illata ütötte meg az orrát. Feleszmélt.

Borzsapkás nő állt a társalgó ajtajában és körül nézett.

— Végre, hogy embert látok — mondotta és beljebb lépett.

Loverini lerázta magáról a hamut és üdvözölte a nőt.

— Ügylátszik, mi ketten vagyunk az egész penzióban — folytatta a nő tört magyarsággal. — Anita vagyok. Egész délután haldokoltam az unalomtól. Kibíratatlan. Az ember mégcsak ki sem beszélheti magát. Egy világítótoronyban nem lehet az élet unalmasabb, mint itt. Bécsben azt mondják, hogy itt szórakozva pihenhet az ember. Hát majd megmondom nekik a véleményemet, ha hazamegyek. Itt legfeljebb unatkozva lehet meghalni. Bridgezik?

Loverini eddig illedelmesen hallgatott. Várta, amíg a hölgynek kifogy a lélekzete.

— Ismerem a kártyát, de sajnos, nem tudok játszani. Nem szeretem a társasjátékokat.

— Hát akkor mit lehet itt csinálni, — sóhajtott fel a nő — a kártya az egyedüli szórakozási lehetőség. Mert ping-pongozni csak nem fogok? — Cigaretttára gyújtott és belesüppedt az egyik fotelbe.

— De remélem, színi szokott?

— Sajnos, azt sem. Üszni tudok és szánkón lecsúszni a hegyoldalakon.

— De hát akkor mit fog itt csinálni, ember? Se sí, se bridge?

— Néha unatkozni is jó — mondotta Loverini és hátradőlt a széken. — Jó a levegőbe nézni, reggel hosszabban aludni, nagyokat sétálni és össze-vissza beszélni mindenfélét.

— Ez magának, uram, jó lehet, de nekem nem — válaszolta a cinóberajkú hölgy.

— Akkor fejtsen keresztrejtvényt. Abból sokat tanul az ember. Fejleszti az általános műveltségét. A keresztrejtvénynek köszönhetem, hogy tudom, mit jelent törökül sajt és ki volt az a gróf, aki az elmúlt évben a vízbe fúlt.

Loverini hangjában enyhe gúny csengett.

— Nem is kell hozzá más, csak egy ceruza és esetleg egy darabka gumi.

Anita sértődötten nézett rajta végig.

— Mi a maga foglalkozása, ha szabad tudnom?

— Tanársegéd vagyok a régészeti szakon, szolgálatára.

— Nem is tudtam, hogy a régészek keresztrejtvényeket is szeretnek fejtegetni.

— Tetszik tudni, kedves Anita Berber...

— Nem vagyok Berber. Az én nevem Anita Lohr.

— Így is jó. Hát akkor, kedves Anita Lohr, szíves tudomására hozom, hogy a régészek azért szeretnek keresztrejtvényeket fejteni, mert azok is rejtvények, hasonlóan azokhoz a régi sírfeliratokhoz, amelyeket

meg kell oldaniok. A különbség a kettő között csak az, hogy a sírfeliratokat majdnem mindig sikerül megoldani, de a keresztretjvényeket nem.

Ekkor lépett a társalgóba Hársfalvi Ilonka.

Loverini felugrott és megcsókolta a feléje nyújtott kezét.

— Engedjék meg, hogy bemutassam magukat egymásnak.

— Ó, már ismerjük egymást — bólintott Anita. — A postán találkoztunk.

A hangulat egyszerűen megváltozott.

— Az utolsó pillanatban állított be, Ilonka — mondotta a tanársegéd. — Az unalomtól már éppen meg akartunk halni. Önagysága nem tud mit kezdeni a hosszú esttel. Remélem, maga tud bridgezni?

Ilonka megvonta a vállát.

— Ha kell, beállok, de őszintén megvallva, kártyázni sohasem szerettem. Ha van időm, inkább olvasok.

— Hát akkor csak szórakozzanak — sóhajtott Anita. — Én átnézek a Casinóba, talán akad ott valaki, aki hozzám hasonlóan gondolkozik.

— Most jövök onnan, — mondotta Ilonka — de ott nemigen akad bridge-partner. Négyen tarokkoznak, ketten sakkoznak, egy nászutas pár pedig egymás kezét szorongatja. Aztán van ott egy öreg gróf, de az a levegőbe bámul. Nem úgy néz ki, mint aki kártyázni szeretne.

Anita tekintete ebben a pillanatban mintha megmerevedett volna.

— Nem tudja véletlenül, hogy a grófot hogy hívják?

— Sajnos, engem nem érdekelnek a grófok — hangzott a válasz. — Különben is majd megismerem. Itt minden út a postára vezet.

— Hát akkor érezzék jól magukat — bólintott Anita. — Én most megyek. De ha ott még unalmasabb, mint itt, akkor visszajövök. Remélem, még itt találom magukat.

— Kicsoda ez a nő? — kérdezte Loverini és utána nézett, amíg csak az ajtó be nem csukódott mögötte.

— Fogalmam sincs — válaszolta Ilonka. — Pénzeslevél érkezett ma számára. Sok pénz. Lesz mit aprítania a tejbe. Vidéki színésznő lehet, kasszírnő vagy magántitkárnője egy mágnásnak. Úgy vettem észre, mintha a gróf nevének az említésére meglepődött volna.

— Maga jó megfigyelő, amint látom — állapította meg a tanársegéd.

— A postán lassan azzá válik az ember. De most ne erről beszéljünk, kedves Loverini, ez nem érdekel engem. Sokkal kíváncsibb volnék, hogy mi történt azzal a Lindendorf Lénával, aki állítólag hasonlított rám.

— Ez a téma nekem is jobban tetszik, de ahhoz kell egy üveg jó bor és két pohárka — mondotta és azonnal meg is nyomta a csengő gombját. — Hogy a hangulat barátságosabb legyen, üljön közelebb hozzám. Nem szeretek nagyon hangosan beszélni. A lámpák felét meg bátran elolthatjuk. A nagy világosság gátolja a lélek képeinek kibontakozását.

A szobalány az üveg bort és a poharakat letette az asztalra, egyúttal eloltotta a lámpák egyrészét.

Loverini színültig töltötte a poharakat és felemelte az egyiket.

— Koccintsunk, Ilonka és igyunk.

A poharak összezsundültek és üresen kerültek vissza az asztalra.

Néhány perc múlva Lindendorf Léna ködszínű alakja kilépett a régmúlt homályából.

VI.

A levegőbe bámuló gróf a Casino egyik sarokasztalánál ült és szivarozott. Szundikált. Szempillája néha felnyílt, aztán lecsukódott. Úgy mozgott valahogy, mintha óramű hajtotta volna. Fehér haja parókaszerűen ülte borzas, öreg fejét. Látszott rajta, hogy külsejével nem sokat törődik.

Anita Lohr, amikor megpillantotta, haragosan pattintott ujjával és megállt előtte.

— Jó estét, gróf úr.

A gróf kivette szájából a szivart és mint akit álmából keltének fel, nézett a nőre.

— Én vagyok, gróf úr. Parancsa szerint jártam el és most itt vagyok. De nem értem, hogy a gróf úr miért jött utánam. Nem így beszéltük meg a dolgot. Majd még összezavar mindent, aztán mindnyájan bajba kerülünk.

A gróf szippantott néhányat, aztán megszólalt:

— De azzal nem bíztam meg önt, hogy a tetteimet bírálja vagy hogy tanácsokat adjon. Én csupán arra kértem, hogy néhány kérdésemre szerezzen választ. Beszélt vele? Hogy áll az ügy? Engem csak ez érdekel. És mit beszélnek róla az emberek?

— Ma érkeztem meg, hogy tudnék ezekre a kérdésekre kereken válaszolni — mentegetődzött a nő. — De már megismerkedtem vele. Most együtt van azzal a tanársegéddel, aki a család történelét kutatja. A kisasszony jelenleg fel van függesztve az állásától. A helyettese ott kártyázik a sarokban. Ha kívánja, idehozom.

— A postáskisasszony nem gyanítja, hogy maga kicsoda? — kérdezte nagyon halkán a gróf.

— Fogalma sincs róla. Engem akkor senki sem

látott. Én az egész idő alatt bent ültem a kocsiban. Leo villámgyorsan dolgozott. Tíz percnél alig tartott tovább az egész.

A gróf a fejét csóválta.

— Szinte hihetetlen. Hogy tudta a férje olyan hamar elintézni? Honnan tudta, hogy hol vannak a kulcsok?

— De hiszen már multkor elmondtam az egészet — sóhajtott fel a nő. — Leo elrontotta a telefonvezetékét és aztán mint hivatalos közeg jelentkezett és megcsinálta. Ott vacsorázott és kilesett mindent. Különben is a szekrénynek olyan primitív zára volt, hogy egy meggörbített dróttal is ki tudta volna nyitni. Leonak minden lakat engedelmeskedik.

A nő egészen közel hajolt a grófhhoz, hogy az minden szavát megértse. De a gróf eltolta magától.

— Most már tudok mindent. Többet ne beszéljünk róla. A pénzt azonban vissza kell adnunk a nőnek. Nem akarom megkárosítani. Maguk a kétszeresét kapták meg díjuknak. Azt hiszem, meg vannak elégedve.

— Ma kaptam meg a pénz második részét. Köszönöm, gróf úr.

A gróf újra mereven nézett maga elé, aztán lassan felállt. Jó éjszakát kívánt a nőnek és rá se nézve, kilépett a teremből.

— — — — —
Anita Lohr másnap reggel az ebédlőben találkozott Loverinivel.

— Volna egy ajánlatom, tanársegéd úr.

— Halljuk. Mi volna az az ajánlat?

— Egy kirándulás. Jobbat el sem tudok képzelni. Hármán kényelmesen elférnénk egy szánkón.

— Ki lenne a harmadik?

— Hát ki lehetne más, mint a postáskisasszony? Amint látom, nagyon összebarátkoztak, pedig úgy tudom, eljárás folyik ellene. Vagy tán tanácsosabb volna, ha kihagynók a játékból? A faluban mit beszélnek róla? Úgy hallottam, hogy egyesek nem állnak vele szóba.

— Hogy mit mondanak róla a faluban, engem nem érdekel — válaszolta a tanársegéd. — Nekem tetszik és ártatlannak tartom. Ha önnek kétségei vannak, ne beszéljen vele.

— Maga nagyon jó pofa, tanársegéd úr. Tetszik nekem. Tegnap is élveztem, amikor packázott velem. Ilyen hangon eddig még senki sem mert velem beszélni.

Loverini ugyan nem emlékezett rá, hogy packázott volna vele, de ez a szó: „pofa”, az adott körülmények között tetszett neki. Kezdte Anitát közelebbről megismerni.

— A kirándulásban benne vagyok és ha kívánja, szölok a postáskisasszonynak is. Remélem, ön sem veszi komolyan bűnösségét. Ő a legbájosabb nő a világon. Majd meglátja, ha megismerkedik vele.

— Magam szölok neki, — válaszolta Anita — úgyis van dolgom a postán.

— De tudtommal Ilonkának nem szabad elhagynia a község területét.

— Majd beszélék az őrmesterrel — nyugtatta meg a nő. — Különben is egy-két órára a tilalom nem vonatkozik.

Anita Lohr elrobogott és Loverini is készülődni kezdett. Lehozta a szobájából a fényképezőgépet. Szép derült idő volt, nyilván módja lesz néhány jó képet készíteni.

Fögler a pénztár ablakánál ült és épp kimutatásokat készített, amikor Anita berobogott.

— Beszélhetnék Ilonkával? — kérdezte.

Fögler a tollszárával a belső szoba felé bökött.

— Tessék csak befáradni, éppen a Pestről érkezett dolgokat mustrálgatja.

Ilonka épp az egyik csomag átkötözésével végzett, amikor Anita berontott a szobába.

— Hallom, hogy ruhákat kaptál Pestről. Ha megkérnélek, megmutatnád?

— Nagyon sajnálom, de már nem bontom ki újra a csomagot. Küldöm őket vissza.

— Miért küldöd vissza? Tán nem tetszenek? — kérdezte Anita, nagy szemeket meresztve.

— Egyik szebb, mint a másik. De mivel én nem rendeltem, a küldő meg nem jelentkezik, hát nehogy később kellemetlenségem legyen, inkább visszajuttatom az egészet a cégnek. Nem szeretem az ilyen titokzatos dolgokat. Te nem küldenéd vissza, ha egy ismeretlen valakitől ajándékot kapnál?

— Ó, bárcsak kapnék, — sóhajtott fel Anita — de nekem nincs ilyen szerencsém. Nekem mindent drága pénzen kell megvennem. De most nem azért jöttem. A ruháidat ugyan nagy érdeklődéssel meg-néztem volna, mert az ember mindig tanul valamit, itt is, ott is elles egy-egy apróságot. A tökéletes dáma ellesett apróságok összetétele.

— A tökéletes dáma szerintem a finom vonal, a finom anyag és mindenekelőtt a halk beszéd — válaszolta Ilonka és felnevetett.

— Telitalálat, drágám. Te éppen olyan kedves pofácska vagy, mint az az antiquárius odaát.

— Az nem antiquárius, szépségem, hanem régész. A kettő nem egészen ugyanaz.

— Értem, értem, de amint tegnap este megfigyelek benneteket, nagyon egymáshoz illő pár lennétek.

— Ezért fáradtál ide, hogy ilyen zöldségeket beszélj, drágám?

— Ó, dehogy. De annyi mellékmondat keveredik az ember beszédébe, hogy közben a főmondatról egészen megfeledkezik. Azért jöttem, Ilonkám, hogy megkérdezzek, nem volna-e kedved egy szánkókirándulásra. A tanársegéd úrral már megbeszéltük a dolgot. Most már csak tőled függ, hogy velünk jössz-e vagy sem. Az idő szép, az út fagyos, farkasoktól meg nem kell félnünk.

Ilonkának már nyelvén volt a visszautasítás, de aztán mintha eszébe ötlött volna valami, hirtelen felderült.

— Nem bánom. Menjünk. A friss levegő talán meg hozza a jókedvemet. Mikor megyünk?

— Azonnal. Most tíz óra, délre itthon is leszünk. Én útrakészen állok. Most te is öltözködj fel, de jól, mert nagyon hideg van. Reggel mínusz tízet mutatott a hőmérő.

— Ez a ruha jó lesz, — nézett magán végig Ilonka — gypjúruha. — Rá a bekecs és kész.

— Ez kevés lesz, drágám. Jó meleg pullovered nincs?

— Van egy öreg, de házon kívül azt már nem hordom.

Ekkor lépett be tollszárral a füle mögött Fögler.

— Elmennek?

— Egy kis kirándulás — lelkenyezett Anita. — De Ilonka nem akar felvenni pullovert.

— Lyukas már és házon kívül nem szoktam felvenni.

Fögler elcsodálkozott.

— De hiszen hozott a posta három gyönyörű pullovert. Miért nem veszi fel valamelyiket?

— Azokhoz a pulloverekhez semmi közöm — szolt mérgesen Ilonka. — Még ma visszaküldök mindent. Eddig is megvoltam nélkülük, ezentúl is megleszek.

— Hát látott már valaki ilyet? — sóhajtott fel Anita. — Ügylátszik, a kislány kissé makacs. Nem enged az elhatározásából. No, de ezen nem múlik, majd adok én egyet kölcsön. Van nekem odaát a penzióban.

Ilonka nem akart a pulloverekre több szót vesztegetni, hát inkább beleegyezett.

— Menjünk.

Loverini a fényképezőgéppel bajlódott, amikor beállítottak hozzá.

Anita a pulloverért szaladt fel a szobájába.

— Fényképezni fog? — kérdezte Ilonka.

— Szeretnék magáról egy-két felvételt csinálni.

— Csak tessék. Van már egész albumra valóm.

— Majd küldünk belőlük Albertnek is.

— Akkor ne is fényképezzen le. Albert a múlté. Kár volna a szunnyadó békét megzavarni.

Anita berobogott.

— Itt van ni, vedd fel. Egészen új, még egyszer sem volt rajtam. Valódi svájci minta.

Ilonka fogta a szép halványzöld ruhadarabot és megforgatta. Szakasztott olyan volt, mint aminőt Pest-ről kapott.

— Nem Simsonnál vetted?

— De ott — álmélkodott Anita. — Éles szemed van.

A vasútállomásnál béreltek szánkót és néhány perc múlva már sebes iramban siklottak a metsző hidegben.

Szép napsütéses idő volt. A lovak patái alatt porzott a hó, a hevedereken andalítóan szóltak a csengők.

Egy óra hosszat siklottak a fagyos úton. Az első vendéglő előtt maguktól megálltak a lovak. Ismerték a szokásokat.

Loverini lekapta a fényképezőgépet és kapásból néhány képet készített.

— Most pedig nézzünk be ebbe az osteriába. — javasolta Loverini. — Kis tízórai nem fog ártani. — Anita lelkesedett.

— No, ugye okos nő vagyok? Mit is csináltunk volna odahaza? Most legalább kivégeztük a délelőttöt. Délután alszom egyet, estére meg majd csak utamba téved valaki, akivel agyoncsaphatom az estét. Bocsásák meg, de én már ilyen vagyok.

Alig ettek néhány falatot, amikor egy újabb szán állt meg a bejárat előtt.

Idős úr lépett be a vendéglőbe egy szolgának látszó férfi társaságában. A szomszéd asztal mellé telepedtek.

Loverini a szolgának látszó férfiban Gásparra ismert. Összezsapta két tenyerét és átköszönt.

— Grüss Gott, Gaspar!

Az inas csodálkozó tekintettel ugrott fel és ájtott az asztalukhoz.

— Milyen kicsi a világ, tanársegéd úr — ámuldozott. — Ki gondolta volna, hogy itt találkozunk?

Anita szörnyű zavarban volt. Az inas őt is úgy üdvözölte, mint akit már ismer.

Anita szótlánul nyújtotta oda neki kezét.

Gáspár tekintete Ilonkára siklott.

— Ha nem csalódom, a postáskisasszony?

— Az vagyok. Honnan ismer? Tudtommal még nem találkoztunk.

— A tanársegéd úr majd bővebb magyarázattal szolgál — válaszolt az öreg szolga és jelentőségteljes pillantást vetett Loverinire. — De most, sajnos, nem maradhatok tovább. A gazdám még megharagudnék rám.

— Ki ez az ember? — kérdezte Ilonka és hol Loverinire, hol meg arra az idős úrra nézett, aki szemben ült vele és le nem vette róla tekintetét.

— Majd elmondom, ha kimegyünk innen — válaszolta kissé zavartan Loverini. — Nagyon váratlanul történt az egész.

Ilonka torkán megakadt a falat. Az az öregember ő lesz — gondolta, de nem merte kimondani a nevét.

Vérhullám csapott az arcába. Megborzongott.

— Menjünk, — mondta egy idő múlva Anita — nem bírom soká ezt a kocsmai levegőt.

Ilonka felállt. Meghúzogatta magán a pullóvert, megigazította kucsmáját, aztán egy utolsó pillantást vetve az öregúrra, kissé szédelegve hagyta el a helyiséget.

— Nagyszerű volt — mondotta Loverini, amint helyet foglaltak a szánon. — Ezt megismételhetjük máskor is.

De Anita nem válaszolt. Rágta az ajkát és arca olyan fehér volt, mintha bekrétázták volna.

A vendéglőben az öregúr elővette a zsebkenőjét és megtörölte a szemét. A hideg szélről most eredtek csak meg könnyei.

Gáspár csóválta a fejét és lelke mélyén mosolygott.

VII.

Fögler az órára nézett. Még két perc hiányzott a hatból. Lassan lehúzta karmantyúját, itatósba törölte tollát, aztán leengedte a pénztár ablakát. A hivatalos idő végetért.

Megmosta a kezét, arcát, kopaszodó fején elsimította gyér haját, aztán a postahivatal utcai ajtaját kulccsal bezárta.

Ilonkának jó éjszakát kívánt és kilépett a házból.

Ilonka egyedül maradt. Egy idő óta félt a magánytól. Nem találta helyét. Máskor ilyenkor folytatta abbamaradt könyvének olvasását, most képtelen lett volna nyugodt rá gondolással csak egy fejezetet is végigfutni.

Ráborult az asztalra. A bizonytalan jövő mázsás teherrel nehezedett lelkére.

Valaki megkopogtatta ajtaját.

— Tessék — mondotta és megigazította zilált haját.

Az ajtó lassan kinyílt s szélesre tárult. A sötét háttérben egy öregember állott levett kalappal, botra támaszkodva. Fehér haja homlokára hullott és bozontos szemöldöke alól két fáradt szem meredt előre.

Ilonka ajkát halk sikoly hagyta el. Hirtelenében azt hitte, álmodik.

Az öregúr becsukta az ajtót, aztán lassan megfordult és az asztalhoz lépett. Kissé meghajolt.

— Azt hiszem, fölösleges bemutatkoznom — mondotta rekedt, fáradt hangon. — Tudja, ki vagyok. Inasom biztosan elárulta.

— Ön Albert gróf édesapja — szólt a leány. — Foglaljon helyet. Minek köszönhetem a szerencsét?

Saját szavai oly idegenszerűen hangzóttak fülébe, mintha más ajkáról röppentek volna el.

— Eltalálta — bólintott a gróf. — Én vagyok Albert édesapja. Azért jöttem, hogy visszakerjem magától a fiamat.

— Amint látom, gróf úr, nagy tévedésben van — válaszolt Ilonka, az öregúrra meresztve szemét. — Én a nyár óta nem láttam a fiát és nem is leveleztünk egymással. Azt sem tudom, hol van.

— Hogy nem látta a fiamat, azt elhiszem, de hogy még mindig a maga rabja, azt a tények mutatják. Ön az oka annak, hogy a fiam elhidegült tőlünk, öreg szüleitől és most össze-vissza bitangol a nagyvilágban.

— A gróf úr most beszél velem életében először — szólalt meg Ilonka és egy lépést hátrált, de már a félelem minden nyoma nélkül. — Először lát engem és vádol a nélkül, hogy ismerne. Amint most a gróf úr, éppoly váratlanul keresett fel annakidején a fia is. Addig azt sem tudtam, hogy a világon vannak. Én az első pillanattól kezdve elzárkóztam előle és soha sem adtam okot, hogy bárki szemrehányással illessen. Gróf úr milyen alapon mer engem vádolni?

A gróf állt és egész testében remegett.

— Ön... ön ellopta tőlünk a fiunk szívét.

— Az ön fia felajánlotta nekem a szívét, de én nem fogadtam el. Ha elfogadtam volna, most már a felesége lennék. A szülők kívánsága szerint jártam el, pedig nem is beszéltem velük. Ezekután mi kifogása lehet még ellenem a gróf úrnak?

A gróf nem bírta tovább az állást, lerogyott az egyik székre.

— Beszélni, azt tud, — mondotta — de ez nem elég. Nekem tettekre van szükségem. Magának el kell tűnnie innen, de úgy, hogy a fiam többé ne találhassa meg. El kell tűnnie az életéből. Érti, mit akarok mondani? Más megoldást nem találok rá. Hogy ezt elérhessem, nem riadok vissza semmiféle áldozattól. Hajlandó vagyok magának ötvenezer pengőt fizetni, ha szótfogad és elköltözik Amerikába vagy akárhová más-hová, de olyan helyre, hogy a fiam ne tudja felkutatni. Így talán megmentem fiamat magunknak. Ha pedig nem

fogad szót, akkor, akkor . . . — nem folytatta. Ráborult az asztalra és úgy maradt mozdulatlanul.

Ilonka sajnálkozva nézte az öregurat, de nem tágitott.

— Sajnos, nem fogadhatok szót, gróf úr. Én itt születtem, itt van a szüleim sírja, itt van a házam, földem. Ezeket még százezer pengőért sem vagyok hajlandó elhagyni. Kivéve, ha egyszer férjhez megyek és a férjem kívánja, hogy hagyjak el mindent és menjek vele. De ez a férj nem az ön fia lesz. Még akkor sem, ha az én vallásomra térne is át. Szülői beleegyezés nélkül sohasem lennék a felesége.

A gróf ezekre a szavakra felemelte vérrel átfutott szemét.

— Hogy az én fiam pápista legyen, így mondta?

— Így mondtam, de hozzátettem, hogy még akkor sem mennék hozzá. A fenyegetéseitől pedig nem félek.

— És ha én arra kérném, hogy maga térjen át a mi hitünkre, ahhoz mit szólna?

— Az én hitem nem kendő, hogy forгатni lehet. Mi katolikusok voltunk és azok is maradunk. Bár a gróf úr ősei is így gondolkoztak volna, akkor most nem állanánk szemben egymással.

— Kipusztul a családunk — sírt fel az öreg gyermek hangon.

— A miénk is, — tette hozzá a leány — de én azért nem sírok. Nem szándékozom Istennel perlekedni. Történjék minden úgy, ahogy ő akarja. Ez volt és ez lesz továbbra is a felfogásom.

Kínos csend nehezedett közékük. Hallani lehetett az öregember ziháló lélekzetét.

— Maga olyan anyagból van faragva, mint mi — mondotta és végighúzva kezét a homlokán, felállt. — Török, de nem hajlik. Megyek. Bocsásson meg, hogy zavartam.

Az ajtó nyitva maradt utána. Ilonka nem kísért ki.

Loverininek még aznap este elmondta az esetet töviről-hegyire.

Anita Lohr azonban másnap elutazott és harmadnapra Ilonkát sürgönyileg felmentették állásától. Az ok: Fontos állás betöltésére nem elég komoly.

Könnyezve vitte el a sürgönyt és mutatta meg Loverininek.

A tanársegéd háromszor is elolvasta, aztán szépen, nyugodtan összehajtotta és letette az asztalra.

— Ne sírjon, Ilonka, majd én kezembe veszem az ügyet és addig nem nyugszom, amíg ki nem harcolom igazát.

— Gyenge maga ahhoz, tanársegéd úr, a gróf kezei messzebbre érnek — szólt a leány és újból sírni kezdett. — A gróf nem fog addig nyugodni, amíg én el nem tűnök a föld színéről. — Ó, Istenem, mit mondanak majd ismerőseim, ha megtudják, mi történt velem. Meg vagyok bélyegezve egész életemre.

Loverini megsimogatta a leány szép szőke haját.

— Hogy mit mondanak majd az emberek, azzal ne törődjék, Ilonka. Minden csoda három napig tart. Az utolsó szót még nem mondotta ki senki. Mi még hátra vagyunk és nem nyugszunk addig, amíg az igazság ki nem derül. Én holnap elutazom. Ha akarja, szívesen magammal viszem. Ellakhatik nálunk, édesanyám nagyon fog örülni.

Ilonka rázta a fejét.

— Nem megyek. Én itt maradok és megvárom az eredményt.

Amikor egy idő múlva a penzióból hazafelé sietett, olyan hideg volt, hogy könnyei megfagytak az arcán. De lelkében már nyugalom volt. Bizott abban a férfiban, aki az imént felajánlotta szolgálatait.

Az éjszakát nyugodtan töltötte.

Loverini másnap el is utazott. Alig várta, hogy Pestre érjen, tele volt izgalommal. Most, hogy kezébe vette a dolgot, végére is akart járni. Meg akarta mutatni a leánynak, hogy benne meg lehet bízni. Újra elővette zsebéből a fényképeket és elnézegette. Anita Lohr nevetve kacscintott feléje. Most látta csak igazán,

hogy milyen közönséges nő volt Anita. Viselkedése, hahotája, erőszakolt modora teljes ellentétben állt az-
zal a másikkal, aki a fényképen mellette állt és hun-
cutkásan mosolygott.

— Finom. Mennyi szeretetreméltóság van benne!
— gondolta Loverini és úgy érezte, hogy ezt a leányt
ő is szeretni tudná. Sőt talán szereti is már. Mert kü-
lönben miért vállalta volna magára a különös feladatot.

Zsebetette a fényképet és gondolatban bocsánatot
kért Alberttől.

— Ne haragudj, pajtás, de úgylátszik, hogy ízlé-
sünk nagyon egyezik.

— Léna, — mondotta egyszer, mondotta kétszer
és miközben a gyors száguldva robogott, hol a gróft,
hol meg a leány arcát látta maga előtt.

— Vajjon hozzám jönne-e, ha megkérném a ke-
zét és vajjon mit szólna hozzá szegény Albert, ha meg-
tudná, hogy baráti bizalmával ennyire visszaéltem?

Másról kezdett gondolkozni.

Pesten első útja a Simson-céghez vezetett. Az üz-
letvezetőt kérte és bemutatkozott neki.

Amikor az üzletvezető megtudta, miről van szó,
egész ideges lett.

— Nem értem, uram, ezt az esetet. Húsz éve va-
gyok a cégnél, de ilyesmi nem fordult elő a prakszi-
somban. Az említett hölgy személyesen járt itt. Magam
beszéltem vele. Ő maga választotta ki az árut és nyom-
ban ki is fizette. Nem értem, miért akarja most az
egészet visszaküldeni.

Loverini benyúlt a zsebébe és elővette a fényké-
peket és az üzletvezető elé tartotta.

— Ezen a képen két hölgyet lát — mondotta. —
A két hölgy közül melyik járt itt? Melyik Hársfalvi
Ilona?

Az üzletvezető megigazította a szemüvegét, aztán
minden gondolkozás nélkül Anita Lohr-ra mutatott.

— Ez volt, kérem, egészen jól emlékszem rá. Erő-
sen festett ajka szinte lángolt és idegen kiejtéssel be-
szélte a magyar nyelvet.

— Köszönöm, uram. Csak ezt akartam tudni — válaszolta Loverini.

Az üzletvezető kíváncsian várta a választ.

— Nos, eltaláltam?

— Az a nő, akire ön rámutatott, az itt járhatott, de az nem Hársfalvi Ilona. Azt Anita Lohrnak hívják. Ha szükségem lenne az ön tanúságtételére, remélem, rendelkezésemre áll?

Az üzletvezető egészen megzavarodott.

— Legnagyobb készséggel, uram.

Loverini a fejére csapta a kalapot és a nélkül, hogy bővebb magyarázattal szolgált volna, elhagyta az üzletet.

— Ezt tehát elintéztam volna, — állapította meg, de nyomban azt kérdezte magától — hol fogom őt megtalálni, hiszen nem tudom a címét.

Ez az új nehézség pillanatokra lelohasztotta lelkesedését. Zsebetett kézzel állt a sarkon és elgondolkodott. — Vajjon mit tenne ilyenkor egy detektív? De fogalma sem volt róla.

— Ej, sürgőnyzők én Méria asszonynak, a Fehér bárányba, talán nála fel van jegyezve a címe.

A legközelebbi postahivatalba betért és feladta a sürgőnyt.

A válasz még aznap megérkezett. Anita Lohr címe: Szerecsen-utca 16.

Loverini beült egy taxiba és elvitette magát a Szerecsen-utcába.

A tizenhatos számú ház csúnya, piszkos bérkaszárnya volt. Érdeklődött a házmesternél, de a házmester nem ismerte Anita Lohrt.

— Pedig itt kell lagnia — erősködött Loverini és mutogatta a sürgőnyt.

— Hiába erősködik, uram — tiltakozott a házmester. — Én ismerem a lakóimat, sajnos, többet is tudok felőlük, mint kellene. De Anita Lohr nincsen közöttük.

Loverini hirtelen a zsebéhez kapott és elővette a fényképeket.

— Nézze meg, uram, ez itt a fényképe. Így talán megismeri. A haja citromsárga és az ajka pipacspiros. A házmester felkiáltott.

— A fényképpel kellett volna kezdenie mindjárt. Hát persze, hogy ismerem. Ez a Fleckné, Fleck Leóné.

A felkiáltásra a házmester felesége is közelebb lépett.

— Igaza van az uramnak, ez itt Fleckné. Most jut eszembe, hogy hallottam már én a másik nevét is. Anita Lohr a cirkuszi neve volt. Mert ezek akrobaták voltak valamikor. A férfi motorbiciklin csinált mutatványokat, a nő pedig műlovarnő vagy ilyesféle volt. De a férfi valami baklövést csinált és ezért kizárták a bandából. Ült is, ha jól emlékszem. A rendőrségen tessék érdeklődni, kaphat felőlük ott részletesebb felvilágosítást.

— Itthon vannak? — kérdezte Loverini.

A házmester megrázta a fejét.

— Ma hajnalban utaztak el mind a ketten. Allandóan utaznak. Többet vannak távol, mint itthon. Anynyit azonban mondhatok, uram, persze csak bizalmasan, hogy sötét emberek. Egyiknek sincs állandó foglalkozása. Hogy miből élnek, rejtély. Pedig, hogy élnek? A nőnek olyan ruhái vannak, mint egy mágnásasszonynak. A pénz néha felveti őket.

Loverini megköszönte a felvilágosítást és hálája jeléül egy tizest nyomott a házmester markába.

Töprengve maradt állva a ház előtt. Nem tudta, hogy mit kezdjen a nyert adatokkal. Fleck úr és neje megszimatothattak valamit és eltűntek.

Gyalogosan indult hazafelé. Másnap első útja a rendőrségre vezetett. A bűnügyi nyilvántartó tisztviselője szívesen állt a rendelkezésére.

Fleck Leó neve szerepelt a kartotékok egyikén, sőt fényképe is megvolt az egyik albumban.

— Ez az, kérem — mutatott a tisztviselő az egyik fényképre. — Kasszafúró. Két évvel ezelőtt szabadult ki. Azóta nem jelentkezett. Eredeti foglalkozása laka-

tos, később akrobata lett és közben betörő. Alvilági neve: Leó.

Loverini megköszönte a felvilágosítást. Az eredménnyel meg volt elégedve. Hogy azonban ezekután mit kellene tennie, nem tudta.

Tizenegy óra felé járt az idő. Sétált egyet a Dunaparton, aztán az egyik belvárosi étteremben megebédelt.

Azon törte a fejét, tegyen-e jelentést a postaigazgatóságon és terelje a helyes útra a nyomozás menetét. De erről a gondolatáról hamarosan letett. Biztosra vette, hogy a zavaros ügyben része van az öreg grófnak is. Az ugyan megérdemelte volna, hogy pellengérré állítsák, de ezt fia szenvedte volna meg, Albert pedig ártatlan volt az egészben. Csak még jobban elmérgesedett volna a helyzet.

Ebéd után rágyújtott egy jó szelelő médiára és elhatározta, hogy felkeresi Albertet. Megbeszéli vele a további lépéseket.

A fiatal gróffal utoljára a Hungáriában beszélt. A gróf az utóbbi időkben nagyon megszerette Budapestet. Lehet, hogy ott is találja.

Nem is csalódott. Amikor beállított szobájába, Albert épp az ebédhez készülődött.

A fiatal gróf meglepődve fogadta barátját.

— Azt hittem, hogy még Poprádkérin vagy. Mi történt, hogy olyan hamar viszontlátjuk egymást?

— Sok érdekes dolog adódott elő — válaszolta Loverini.

— Gyere, menjünk ebédelni — invitálta a gróf. — Közben majd szépen sorjában elmondasz mindent.

— Már ebédeltem, — felelt Loverini — de lemegek veled. A feketét majd együtt isszuk meg.

Albert nem rohanta meg kérdésekkel. Nyugodtan asztalhoz ült és tanulmányozni kezdte az étlapot.

— Mit ajánl, főúr? — kérdezte az öreg pincértől, aki mélyen meghajolva állt előtte.

— Borjúsonka vagdalékot, paprikás mártással. Nagyon finom, kérem, szakácsunk specialitása. Utána

vajban sült karfiolt, majd csokoládé pudingot és végül krémes rétest.

— Jó lesz, öregúr — bólintott a gróf. — Hozza csak. De mindenekelőtt egy májgombóc-levest, lehetőleg két adag májjal. Kedvenc levesem.

A pincér eltűnt és a nyomában azonnal megjelent az italos.

— Hozzon kérem, egy üveg Badacsonyit, abból az évjáratból, mint tegnap este. Maga bizonyára jobban emlékszik rá, mint én. Két poharat hozzá.

Albert hátradőlt és tekintetét Loverinire emelte. Arca sápadt volt s a szeme fáradt.

— Most pedig térj a tárgyra, kedves barátom. Minden szavadat érdeklődéssel hallgatom.

— Detektívnek csaptam fel — szólalt meg Loverini és hirtelenében nem tudta, hogyan is kezdjen mondókájához.

— Akkor biztosan bűnügyről lesz szó. Elfogadtán a betörőt?

— Még nem, — válaszolta mosolyogva Loverini — de nyomon vagyok. Azért jöttem haza lóhalálban, hogy végére járjak a dolognak.

Albert közbeszólt.

— Apám írt, hogy Ilonkát bizonyos mértékben felelősségre vonják és az elveszett összeget megtérítetik vele. Megemlíti többek között, hogy Ilonka pazar holmikat vásárolt magának, amiknek értéke messze felülmúlja jövedelmét. Valaki jelentette is a dolgot az igazgatóságnak. Ez a hír engem is bántott. Honnan volt Ilonkának egyszerre annyi pénze?

Loverini megköszönte a torkát.

— Hát ez az. Erről akarok veled beszélni. Nagyon örülök, hogy édesapád már előre tudatta veled a dolgot s így nem nekem kell előhozakodni vele. Az ügy rendkívül kényes és bonyolult. Ilonkát három nap előtt sürgőnyleg felmentették állásától. Ha nem tudnád, közlöm veled, hogy atyád két napig Poprádkérin időzött. Beszélt Ilonkával és 50,000 koronát ajánlott fel neki, ha véglegesen és kinyomozhatatlanul eltűnik.

Ilonka az ajánlatot visszautasította. A legérdekesebb azonban most következik. Amikor atyád ott volt, ugyanakkor ott tartózkodott egy Anita Lohr nevű műlovárnő, férjezett Fleck Leóné, egy betörő felesége, akit ismert az inasotok, Gáspár és így valószínűleg édesapád is. Ma érdeklődtem irántuk a rendőrségen s igen érdekes adatok birtokába jutottam.

Albert gróf rázta a fejét.

— Nem értem, hogy hozhatod össze apám nevét ilyen rovottmultú emberekkel.

— Azt akarom, hogy világosan láss — mondotta Loverini és még halkabbra fogta beszédjét. — Ez az Anita Lohr megjelent a Simson-cégnél és Hársfalvi Ilonkának adva ki magát, egész sereg finom női holmit küldetett Ilonka címére. Sőt az áru értékét azonnal ki is egyenlítette. Ha most ebből következtetést vonunk, könnyen rájövünk arra, hogy Anita Lohr valakinek a megbízásából járt el. Ami nagyon sokat nyom a latban, — folytatta — a küldemények éppen akkor érkeztek a postára, amikor Ilonka megfigyelés alatt állt. Főgler, a helyettese, valószínűleg gondoskodott arról, hogy felettesei tudomást szerezzenek róla. Nyilvánvaló tehát, hogy a megbízó a betörés gyanúját Ilonkára igyekezett hárítani.

— Naiv kelepce — szólt a gróf és a villát lassan emelgette a szájához. — Ezek szerint a betörés elkövetésével alaposan gyanúsítható Fleck Leó, akinek segítőtársa az a bizonyos Anita volt? Ez a társaság összeköttetésben lenne atyámmal? Szegény atyám!

A pohár után nyúlt és felemelte. Keze láthatólag remegett.

— Értesítetted a rendőrséget? — kérdezte falfehér arccal.

— Nem. Nem is szándékom. De Ilonka érdekében valamit tennünk kellene, mert azzal még nem segítünk semmit, ha mást rántunk a sárba.

Albert gróf csodálatos lelki erővel fogyasztotta el ebédjét.

— A feketére menjünk át a másik terembe, —
mondotta — ott frissebb a levegő.

Mosolygott, majd bizonytalan lépésekkel elindult. Úgy ment, mintha az elfogyasztott két pohár bor megártott volna neki.

Viaszsárga arccal foglalt újra helyet és cigaret-tára gyújtott. Elgondolkozva nézett maga elé, majd lassan felemelte szemét és Loverinire pillantott.

— Köszönöm, Alfonz. Szívességedet nem felejttem el soha. Most már tisztán látom a helyzetet. Atyám elvakultságában annyira ment, hogy megcsúfolva évszázados hagyományainkat, letért a tisztesség útjáról és az alvilág söpredéke közé keveredett.

Beszéd közben lehúnyta szempilláit, mintha szégyelte volna magát.

— Az elkövetett hibákat azonban valakinek jóvá kell tennie. Az a valaki pedig én leszek. Kiengesztelem az igazság szellemét, de úgy, hogy másnak ne ártsak. Még annak a Flecknek is megbocsátok. Ő is eszköz volt atyám kezében. Amit atyám el akart érni, im elérte. Ilonkát nem veszem feleségül, de engem sem nevezhet többé fiának. Úgy eltűnök az életéből, hogy soha többé nem talál meg. Emberfiának el nem árulom, hogy hová megyek.

— Albert, csak nem követsz el valami meggon-dolatlanságot? — szakította félbe szavait az ifjú tudós.

— Nagyon átgondoltam, mit teszek. Ha talán valamikor megtudod, csodálkozni fogsz rajta, de akkor már túlestem mindenem. Nem leszek öngyilkos, ne félj, ahhoz nem volna elég bátorságom, de az emberek számára meghalok. Megútáltam az életet, az embereket és mindent, aminek földszaga van. Elmegyek közületek, emlékem azonban tisztán és becsületesen fog élni barátaim szívében. Az út, amelyre lépek, más, mint amit eddig jártam, kissé szokatlan lesz, de remélem, hogy hamarosan eligazodom rajta. Ilonkának pedig mondd meg, ha majd beszél sz vele, hogy rózsaszínben játszó, fehér báránnyelű volt az

életemben. Az ő révén tudtam meg, mi a szépség, tisztaság és mi az Istenbe vetett rendíthetetlen hit. Az ő acélos jelleme mellett én csak ölomlábban járó fajankó voltam. Istennek más szándékai voltak velünk és nekünk engedelmeskednünk kell.

— Csak nem akarsz szerzetes lenni? — kérdezte elámulva Loverini.

— Megmondtam, hogy tervemet nem árulom el senkinek, — hangzott a válasz — de annyit mégis elmondhatok, hogy a gondolatot te adtad nekem, amikor Eduárd történetét elmesélted. Azóta folyton előttem állt szomorú, szép alakja és úgy éreztem, hogy jóbarátja vagyok. Ő az égben, én itt a földön. Te voltál a közvetítő közöttünk. Te ismertettél meg bennünket. A ferdén álló mérleget tán sikerül most helyrebillentennem.

— De hagyjuk ezt — folytatta. — Beszéljünk a jelenről. Arra szeretnék megkérni, hogy azt a szégyen árvalányt vedd oltalmadba. Én majd gondoskodom róla, hogy szükségét ne lásson. Olyan összeget hagyok rá, amiből át tudja vészelní a nehéz napokat. Nekem már nem kell se pénz, se vagyon, de ő még az élet elején áll, virradjanak hát rá a szomorúságok órái után a vidámság napjai. Amint Ilonkát ismerem, feltételezem róla, hogy a felajánlott összeget azonnal visszaküldené, éppen azért téged kérlek meg, akiben feltétlenül megbízom, hogy kezeld a neki szánt összeget. Légy te végrendeiletem végrehajtója.

— És most még mondok valamit. Ha netán megszeretnéd, amit nem csodálnék, kérd meg a kezét és vedd el feleségül. Biztosra veszem, hogy boldogok lesztek.

Lehúnyta szemét. Két fényes könnycsepp gurult végig arcán.

Aztán kezet nyújtott Loverininek, aki meghatódva hallgatta szavait és megszorította jobbját erősen.

— Most pedig búcsúzom tőled, pajtás. Rövid idő

alatt nagyon megszerettelek. Isten veled. Kívánom, hogy légy szerencsésebb, mint én voltam.

Loverini soká fogta a gróf kezét és amikor Albert már elhagyta a helyiséget, még mindig fogásra tartott kézzel nézett utána.

VIII.

A marienheimeri grófság kastélyára fehér takarót terített a tél. A dermesztő hidegben az életnek nyoma sem látszott. Gáspár, az inas ment végig néha a parkon kosárral a karján, de ő is olyan bánatos arccal, mintha a végét érezte volna.

A grófné betegen feküdt, a gróf pedig botra támaszkodva a hideg folyosókat, szobákat járta. Mintha keresett volna valakit, akinek elmondja aggodalmait. Nem volt nyugta se éjjel, se nappal. Éjtszaka nyitott szemmel feküdt az ágyán és nehezen lélekezett. Néha felült és hörögve köhögött. Elvesztette a játszmát. A kártya ernyedten hullott ki kezéből.

Nappal elüldögélt az ablak mellett és a behavazott tájakat nézte. A fiát várta, hátha egyszerre csak megjelenik és elfoglalja régi helyét az ősi kastélyban. De hiába várta, csak nem akart megérkezni. Jött helyette a postás, behúzott nyakkal, hóna alá szorított tarisznyával és leadta a néhány levelet és ujságot a konyhába.

Gáspár ezüsttálcára rakta a leveleket és gazdája szobájába vitte. A gróf mohón kapott utánuk, de az ismert kedves betűk egyik boritékról sem mosolyogtak feléje.

Egyszer aztán, amikor éppen nem várta, otthon termett a fiatal gróf. Arca fakó volt és beesett. Haja hosszabb a rendesnél. Szeméből hideg elszántság tükröződött.

Gáspár öreges fürgeséggel sietett eléje, hogy segítse kabátját, de Albert odébb tolta a hú cselédet.

— Itthon vannak szüleim? — kérdezte és nyomban be is nyitott atyja szobájába. Kabátján olvadoztak a hópihék, kalapját kezében tartotta.

Az öreg gróf arca hirtelen felderült, de nyomban rá szorongó félelem íródott ki rajta.

Albert úgy állt előtte, mintha részeg lett volna. Nem ült le, nem vetette le kabátját, sőt még kalapját se tette le.

Az ajka remegett, mintha szavakat keresett volna, aztán fáradt, rekedt hangon megszólalt:

— Atyám! Mielőtt elindulnék a nagy útra, amelyről többé nem térek vissza, eljöttem, hogy visszaadjam a nevemet, amellyel egykor megajándékoztatok. Viszszaadom, levetem magamról, mert szégyenlem hordani. Véremmel szeretném lemosni róla a gyalázatot. Nehezemre esik kimondani e szavakat, de meg kell tennem. Az én sorsom már úgyis megpecsételődött. Elmegyek innen, itthagynom ezt a házat, amelyben ifjúságom szép napjait töltöttem és el fogom titkolni, ki voltam. Mindenkinnek megbocsátok és kérem Istent, hogy ő is bocsásson meg nekünk.

— Mit beszélsz itt össze-vissza, fiam? — kiáltott fel az öregúr és kitárt karjait nyujtotta fia felé.

— Nagyon jól tudod, atyám, mi késztet erre a lépésre. Szégyenlek róla beszélni, inkább elmegyek és félreállok utatokból. Hársfalvi Ilonkát nem veszem el. Nem azért, mert rossz hírbe kevertétek, hanem csak azért, mert ezek után nem vagyok hozzá méltó. Mindent tudok. Loverini tanársegéd barátom kinyomozta az igazságot, de nem tett róla jelentést a hatóságnak. Neki köszönhetitek egyedül, hogy az igazságszolgáltatás pallosa nem sujtott le rátok. De tetteddel, atyám, éppen az ellenkezőjét érted el, amit akartál. Elvesztettél, a helyett, hogy megtaláltál volna.

— Atyám, hogy alacsonyíthatad le magad ennyire?

Zsebkendőjébe temette arcát és sírt.

A nagy csendben hallani lehetett az óra ketyegését.

A gróf magába hullottan ült a karosszékében és levegő után kapkodott.

Albert megtörölte a szemét és nyugalmat erőltetett magára.

— Most pedig búcsúzom tőled, atyám. Ne tartóztass, úgysem maradnék.

— Fiam, édes fiam, ne hagyj el, — sírt fel a szó az öregúrból — ne hagyd itt árván öreg apádat.

De Albert már nem válaszolt, megfordult és sietve távozott.

Anyja szobájába nyitott be. A grófné az ágyban feküdt és mosolyogva nyujtotta feléje karját.

— Mi történt veled, fiam, hogy olyan kisírt a szemed? — kérdezte.

— Búcsúzni jöttem, anyám — nyögte és lerogyott az ágy mellé. — Elmegyek tőletek.

— Mit beszélsz? Miért akarsz elmenni tőlünk, hiszen tudod, hogy mennyire szeretünk. Vagy tán megint összevesztél azzal az öregemberrel?

— Hogy miért megyek el, kérdezd meg férjedet. Talán majd egyszer elmondja. Ne halld tőlem ezt a szörnyű történetet.

— Légy boldog, édesanyám és ne szűnjél meg értem imádkozni.

Megcsókolta a grófné kezét és a homlokát, aztán mint az apja szobájából is, szinte futva távozott.

Amikor Gáspár felesége később benyitott a szobába, a grófnő eszméletlenül feküdt az ágyban és olyan volt, mint a halott.

Kinn a grófság végtelenbe nyúló birtokai fölött fehér hópihéek szállingóztak.

A gazdasági udvarban felvonított a kutya és oljába húzódott.

Isten, aki évszázadokkal méri az idők folyását, egy lépést tett az örökkévalóságban.

IX.

Loverinit néhány nap mulva értesítette az egyik bécsi bank budapesti fiókja, hogy tízezer koronás követelése rendelkezésére áll.

Albert beváltotta ígétét.

Loverini még aznap megtudakolta, hogy a poprádkéri postahivatalnak a betörés következtében mennyi kára volt és az összeget kivéve a bankból megjelent az igazgatóságon, hogy kiegyenlítse a kincstár veszteségét. De hamarosan meggyőződött róla, hogy visszafizetni a pénzt sokkal körülményesebb, mint elvinni. Egyik hivatalból a másikba küldték, végül is a vezérigazgató előtt találta magát.

— Érthetetlen, — zsörtölődött a vezérigazgató — hogy ezzel a Hársfalvi Ilonával milyen komédiát csinálnak. Ön éppen a harmadik, aki visszahozza a pénzt. Az első névtelenül küldötte be az összeget, sőt egy mellékelt levélben hosszan kifejtette, hogy a postáskisasszony a betörésben teljesen ártatlan, semmiféle gondatlanság sem terheli. A betörőt egészen máshol kell keresni. A második maga Hársfalvi Ilona volt. Eladta ingósága egyrészét és behozta az elloptott összeget. Pénzét természetesen nem fogadtuk el. Kértem a kisasszonyt, aki egyébként rendkívül megnyerő külsejű hölgy, hogy mondja el nekem az esetet, úgy, ahogy volt, de Hársfalvi kisasszony hidegen elzárkózott. A harmadik most ön. Remélem, ön majd elárul egyet-mást erről a különös ügyről! Nagyon érdekelne.

Loverini udvariasan mosolygott.

— Én nem vagyok hivatott az ügyről beszélni. De annyit mondhatok, hogy Hársfalvi Ilonkát kár volt elbocsátani az állásából. Nem érdemelte meg, hogy ilyen kegyetlenül bánjanak vele.

— De uram, a körülmények ellene szóltak, — védekezett az igazgató — sőt az utólagos jelentések is megerősítették az ítélet helyességét.

— Ez a körülmény csak azt bizonyítja, hogy mennyire nem lehet a mások véleményére adni. Én ismerem Hársfalvi Ilonkát, sőt ismerem az egész ügynek az indítóokait, de mivel az ügygel nem akarok többé foglalkozni, elnézését kérem, ha nem adok róla bővebb felvilágosítást.

Már indulóban volt, amikor valami az eszébe jutott.

— Vezérigazgató úr, nekem erős a gyanúm, hogy Hársfalvi Ilona elbocsátása mögött valami titokzatos személy rejtőzik.

A vezérigazgató arca néhány pillanatra elkomolyodott. Szórakozottan nézett a tanársegédre, aztán egész könnyedén megjegyezte:

— A posta belügyeiről idegenek előtt nem nyilatkozhatom.

— Akkor egyikünk se adósa a másiknak — mondta Loverini és meghajolt.

Mosolyogva váltak el.

Ilonkával azonban valami történhetett, mert a hozzá intézett levelekre nem válaszolt. Loverini egyetlen levelet kapott tőle, a többi felbontatlanul érkezett vissza. Sürgetésére megtudta, hogy Hársfalvi Ilona ismeretlen helyre költözött. Földjét, házát bérbeadta és úgy eltűnt a faluból, mintha a föld nyelte volna el.

— Csak nem ment ez a lány apácának — töprengett magában aggódva Loverini.

A váratlan hír egészen kihozta sodrából. Nem tudott dolgozni, előadásai zavarosak voltak, sehol sem találta a helyét.

— Igazán szerelmes lennék ebbe a lányba? — kérdezte és fejét rázva fel-alá járt a szobában.

Egy szép napon aztán összecsomagolt és felutazott Poprádkérre. De hiába kérdezősködött a postás-kisasszony felől, senki sem tudott okosat mondani.

Fögler már nem volt a postán. Helyén egy idős kisasszony ült, és úgy nézett a kérdezősködő Loverinire, mintha meg akarta volna harapni.

Mint végső állomásra, Méria asszony házába nyitott be.

— Önhöz jöttem, Méria — mondotta a szívélyes üdvözlés után. — Mondja el nekem, mit tud Ilonka utolsó itt töltött napjairól!

Méria asszony a levegővel mosta kezét és vállát vonogatta.

— Sajnos, én sem tudok többet, mint mások. Ilonka egy napon bérbeadta földjét, házáat és búcsú nélkül távozott. Az eset nagyon érdekes. Azt hiszem, erről az ügyről még hallani fogunk. Ilonka körül titkok gomolyognak. Sokat törtem már rajta a fejemet, de magyarázatot adni nem tudok. Először azzal gyanúsították, hogy elemelte a posta pénzét, és a betörés csak álcázás volt. Aztán kisütötték, hogy mégsem ő lehetett a tettes, de a gondatlanság bűnében részesnek találták és ezen a címen elbocsátották. Fögler mondotta el ezt, amikor búcsúzni jött. Most aztán egészen tanácstalanul állok itt.

— Ilonka nem árulta el, hová készül? — kérdezte a tanársegéd, mert még mindig remélt valamit.

— Miért érdekli a tanársegéd urat annyira Ilonka sorsa? — kérdezte Méria és ravaszkásan mosolygott.

Loverini megsimogatta az állát és visszamosolygott.

— Arról talán volt tudomása, Méria, hogy Albert gróf halálosan szerelmes ebbe a lányba, sőt úgy tudom, hogy a kezét is megkérte. Csakhogy a leány nem ment hozzá. A hitét látta veszélyeztetve. A gróf ugyanis nem katolikus.

— Hát a huszadik században még ilyen is előfordulhat? — dülledt ki a szeme Mériának és nyitva maradt a szája.

— Amint a példa mutatja, előfordulhat — bólintott Loverini és folytatta: — Albert gróf megbízott, hogy nézzek utána Ilonkának és vegyem védelmembe.

De amikor hivatásomat akarom teljesíteni, eltűnik előlem. Hogy ezek után mitévő leszek, nem is tudom.

Méria asszony ekkor hirtelen a fejéhez kapott.

— No látja, jó, hogy említette a grófot, valami mégis csak jutott az eszembe. A lavinát egy levél indította el, úgy tudom. Fögler beszélte, hogy amikor Ilonka elolvasta a levelet, sírni kezdett és napokon át alig bírtak vele, olyan búskomor lett. Úgy látszik, hogy ennek a levélnek hatása alatt határozta el magát arra, hogy itthagyni a falut. Ennél aztán többet igazán nem tudok — fejezte be a szavait a jó asszony.

— Hogy a levél honnan jött, nem tudódott ki? — kérdezte Loverini, mert sejtett valamit.

— Nem említettem? Fögler előzőleg megnézte a levelet és a bélyegzőről meg a címeres papírosról megállapította, hogy Marienheimből.

— Vajon ki írhatott neki levelet onnan? — gondolkozott el a tanársegéd.

— Ezt már igazán nem tudom — sóhajtott az asszony és ölébe hullatta két kezét. — De annyit még tudok, hogy Fögler nagyon elcsodálkozott a címzésen. Azt mondta, hogy egy gróftól elvárhatná az ember a helyesírást, a levél tele volt helyesírási hibával.

Loverini összeráncolta a homlokát és egy arasznyival közelebb hajolt Méria asszonyhoz.

— Ha Fögler nem látta az aláírást, honnan tudta, hogy a levelet a gróf írta?

— A gróf címeres levélpapírosa volt.

— Szerintem címeres levélpapíroson akárki írhat. De legkönnyebben az inasa. Azt a feltevést nem fogadom el, hogy a gróf ne tudna helyesen írni.

— Mindenesetre nagyon köszönöm a felvilágosítást, kedves Méria asszony — fejezte be szavait Loverini és felállt. — Búcsúzom is. De megígérem, ha valamit megtudok felőle, értesíteni fogom.

Loverini a legközelebb induló vonattal elutazott.

X.

Loverini váratlanul állított be a marienheimi kastélyba. Megkerülte a nagy épületet és a gazdasági udvaron át nyitott be a konyhába.

Lizi asszony, Gáspár felesége sietve törölte meg a kezét, mert éppen krumplit hámozott és illendő kézfogással üdvözölte a vendéget.

— Kedves Lizi tant, beszélhetnék a férjével? — kérdezte Loverini és leült az egyik székre.

— Ugyan kérem, csak nem tetszik leülni egy konyhaszékre — tiltakozott az asszony. — Fáradjon beljebb a szobánkba, ott majd sokkal jobban elbeszélgethet az urammal.

Gáspár portörölővel a kezében jelent meg a hívó szóra. Amikor meglátta Loverinit, arca hirtelen felderült és a portörölőt a hóna alá csapva, két kézre fogta Loverini ujjait.

— Mivel állhatnak szolgálatára, tisztelt tanársegéd úr?

— Mondja, Gáspár, sajnos nem tudom a vezetéknevét.

— Grock Gáspár, Grock a nevem.

— Így már helyesebb. Hát kedves Grock úr, azt szeretném megkérdeni, mi volt abban a levélben, amit maga Hársfalvi kisasszonynak írt. A kisasszony belebetegedett. Amikor jobban lett, bérbeadta a házát, földjét és úgy eltűnt, hogy azóta senki emberfia nem tudja, hol van.

Grock magatartásán védekezés látszott.

— Én, kérem, semmi különöset nem írtam neki. A levélben csak annyi volt, hogy mivel a kisasszony nem akar eltűnni, hát eltűnt a gróf úr, de úgy, hogy többé vissza se jön. Ügylátszik, hogy a sors úgy akarta, hogy a két szerelmesnek el kell tűnnie.

— Téved, kedves Grock úr, — válaszolta emeltebb hangon a tanársegéd — ha azt hiszi, hogy a gróf úr azért tűnt el, mert a kisasszony maradt. A kisasszony egyáltalán nem törődött a marienheimi kastély lakóival, sőt valószínűleg fogalma sem volt, hogy itt mi játszódik le. De mindenesetre, ha tudta volna, hogy az ő maradása a gróf úr távozását vonja maga után, magától is elment volna. A kisasszony most valószínűleg azért tűnt el, hogy visszahozza otthonába a gróf urat. Nyilván azt hiszi, hogy ha ő félreáll, a kínos helyzet kisímul és minden a rendes mederbe tér vissza.

Az inas az állát vakargatta.

— Nekem erős a gyanúm, hogy ezek ketten valahol találkoztak és fittyet hányva a világnak, összeházasodtak.

— Nem hiszem — szólt halkan a tanársegéd. — Ha ez lett volna a szándékuk, akkor Albert gróf nem bízott volna meg engem, nem küldött volna nekem pénzt, hogy Hársfalvi kisasszonyt a nehéz napokon keresztülsegítsem és amíg másokra szorul, vegyem oltalmamba.

Gáspár ekkor úgy hajtotta le a fejét, mintha valamit megbánt volna.

— Én tanácsoltam a kisasszonynak, hogy tűnjék el — mondotta aztán. — Megírtam neki, hogy az ő lelkén szárad majd, ha a grófnő meghal és a birtok ebgazdaságra kerül. Higgycsuk el, uram, hogy az ember ebben az ügyben már sehogy sem tud eligazodni. Bolondok háza ez, amióta a kisasszony megjelent a színen. Hiába, ő az oka mindennek.

— Kedves Grock úr, maga itt alaposan téved — vette oltalmába a leányt Loverini. — A kisasszony ebben az ügyben egészen ártatlan. Ezt én határozottan mondhatom, mert ismerem az egész ügyet.

De az inas sehogy sem akarta beadni a derekát s tovább ingatta a fejét.

— Ha a kisasszony akkor, amikor ott jártunk, elfogadta volna a gazdámtól az ötvenezer koronát,

most békesség lenne. Így se pénz, se nyugalom. De persze, grófné szeretett volna lenni, mert melyik nő nem szeretne. Mindegyik ilyesmiről álmodik. Kastély, autó, lóverseny, inasok és komornák, akik a parancsait lesik.

Loverini látta, hogy az inassal nem vergődik zöld ágra, ennélfogva nem is vitatkozott vele többet. A gazdája szemével néző inas összekeverte az álomképet a valósággal.

— Albert grófról semmi hír? — kérdezte Loverini, hogy ráterelje a beszéd fonalát.

Grock egy vízszintes vonást húzott portörlőjével a levegőbe.

— Semmi. Ahogy én ismerem, nem is fog az többé jelentkezni. Amit az egyszer kimondott, azt meg is teszi. Nem jó, ha valakinek ilyen megátalkodott természete van. Csapás az, kérem, csapás. Azóta a grófnő napjai meg vannak számlálva — mondotta az orvos. A gróf úr meg olyan, mint a gyermek. Sír és rémképeket lát. Fünek-fának panaszkodik és állandóan lesi a fiát. Erre aztán megjelenik itt férjével az az útálatos Anita Lohr és úgy intézkedik a cselédséggel, mintha köztük volna a gróf úrékhoz. Senki sincs a házban, aki a körmükre ütne. Pedig tetszik tudni, ezek itt lopnak. Finom ezüst- és aranytárgyak egymásután tűnedeznek el. Éjjel pedig a hátsó kapun, amikor már azt hiszik, hogy alszunk, megrakott, hatalmas bőröndöket cipelnek ki és tűnnek el velük az éjtszakában. Kétségbeesve szoltam a gróf úrnak, de hiába volt minden, a gróf úr csak legyintett.

Loverini homlokán erre a hírre lüktetni kezdtek az erek s arcát elöntötte a vér.

— Itt vannak hát? — kiáltott fel.

— Jó orruk van ezeknek, kérem, akár a patkánynak, megérezik, ha süllyed a hajó.

— Kerestem őket Pesten, — mondotta Loverini — de ott nem tudták megmondani, hol vannak. Persze, itt a gróf védőszárnyai alatt biztonságban érzik magukat.

Gáspár a fejét rázta és nagy ívben dobta el magát a portörölőt.

— Nem értem a gazdám, hogy tud ilyen szedett-vedett népséggel összebarátkozni. Ha Albert gróf úr itt lenne, úgy repülnének innen, hogy legföljebb csak piszkos nyomuk maradna itt. Kétségbeejtő helyzet. Szegény feleségemet egyre bosszantják, semmi sem elég jó nekik. Este pezsgő kell az asztalukra, nappal konyak és a legfinomabb szivarok, cigaretták. Mondtam a gróf úrnak, hogy majd szóvá teszem az ügyet a csendőrök előtt, de a gróf úr rám ordított, hogy ne törődjek vele, nem az enyémet lopják. Hát látott már ilyet az ember? Jót akarok, és szidást kapok érte. De a ragyás képit annak a Flecknek, én nem tűröm ezt soká — vágott öklével a levegőbe. — Elcsípem majd őket, amikor teli bőrönddel cipekednek kifelé, és átadom őket a csendőröknek. Ha nem így teszek, a gróf úr még utóbb rajtunk keresi a hiányzó holmit.

Loverini lefogta a hadonászó kezét.

— Azt tanácsolom magának, Grock úr, ne avatkozzék az ügybe, mert még maga is bajba keveredik. Csak elmérgecskéltene a helyzetet. Másképen kell ezeket kifüstölni innen. Bízsa rám, én majd elintézem őket simán. De előbb jelentsen be a gróf úrnál és mondja meg, hogy beszélni szeretnék vele.

— Hosszabb ideig szándékozik ittmaradni, tanárságát elhagyja? — kérdezte az inas.

— Az attól függ, hogy tudok a gróf úrral meg egyezni. Tulajdonképpen csak magával akartam beszélni, de most, hogy ez a Fleck-pár ide csöppent, egész tervem megváltozott.

Lassan haladtak felfelé az emeletre vezető lépcsőn.

— Hol vannak ilyenkor Fleckék? — kérdezte Loverini halkán és körülnézett, hogy nem pillantja-e meg őket valahol.

— Egyszer a padláson, máskor meg a pincében. Mindent átkutatnak. A finom ezüstdolgokat el kellett zárnom, mert egymásután eltűnedeznének.

Felértek a gróf lakosztálya elé.

— Tessék tán mindjárt velem is jönni — mondotta. — Itt a folyosón hideg van.

A gróf íróasztala mellett ülve fogadta Loverinit. A szemében palástolt rémület ült.

Loverini meghajolt előtte és állva maradt az íróasztal előtt.

— Minek köszönhetem a szerencsét, tanársegéd úr? — kérdezte a gróf és az asztal fölött a vendég felé nyújtotta reszkető kezét.

— Azt jöttem jelenteni, gróf úr, hogy Hársfalvi Ilona szótfogadott és néhány nap előtt nyomtalanul eltűnt. Még én sem tudom, hová ment, pedig jóbarátságban voltam vele.

Fuldokló köhögés szakadt fel a gróf melléből és arcára fájdalmas fintor telepedett.

— Előbb kellett volna ezt neki megtennie, nem most — válaszolt az öregúr leverten. — Most már tárgyitalan az egész. Engem már nem érdekel Hársfalvi Ilona kisasszony.

Itt hirtelen megvillant a szeme.

— Vagy tán igényt tart az ötvenezer koronára, amit megígérttem neki?

— Szó sincs róla. Albert gróf küldött a számára tizezer koronát, de azt sem tudom odaadni neki. Nem is sejtem, hogy él-e vagy meghalt. Albert gróf részben jóvá akarta tenni a kisasszonyon esett sérelmet.

Az öregember összeráncolt homlokkal kiáltott fel és keze idegesen kaszálta a levegőt.

— Ne sokat beszéljünk erről az átkozott dologról. Torkig vagyok vele.

Hirtelen felugrott. Loverini azt hitte, hogy neki ront és fojtogatni kezdi, de nem. A gróf beleborzolt a hajába és néhányszor végigment a szobán.

— De úgy kell nekem. Megérdemlem a sorsomat. Miért voltam olyan zsarnok és miért kellett mindenáron az én akaratomnak győzedelmeskednie? Megvert az Isten. Magamon érzem sujtó ostorát. Még a sírban sem lesz nyugtom. Nyakas erőszakoskodásom

halomra rombolta életem egész munkáját, s belezuhantam a magamásta verembe.

— Vigasztalódjék, gróf úr — szólalt meg Loverini. — Azt hiszem, hogy idővel még minden rendbejön. Albert gróf kiadja mérgét és egy napon mint megtérő bárány beállít az atyai házba. A béke helyreáll. Éppen azért azt ajánlanám méltóságodnak, hogy fia örökségét őrizze meg és ne hagyja ebek harmincadjára jutni.

— Hogy vigyázzak rá? — kiáltott fel a gróf sértődötten. — Nem vagyok én már úr a saját portámon.

— Bízsa csak rám, méltóságod, majd én elintézem a dolgot. Minden adat az én kezemben fut össze és én tudom, mit csinálok.

— Nem akarok én törvénszékre kerülni — sutogta az öreg.

— Nem is fog. A postai ügy befejeződött, Fleck üzelmek azonban nem. Én a végére jártam a dolognak és a rendőrségen megszereztem Fleck priuszát. Ez a házaspár régen megérett az akasztófára, de most megjárják. Ha tudomásukra jut, hogy én ismerem viselt dolgaikat, oly csendesek lesznek, mint a halottak. Zsarnolni többé egyikük sem fog merni. Örülni fognak, ha ép bőrrel menekülnek.

A gróf elővette zsebkendőjét és megtörölte vele a szemét. Aztán kezet nyújtott Loverininek.

— Amikor fiam itt volt, említette, hogy ön feljelenthetett volna, de nem tette. Fogadja ezért egy szerencsétlen ember hálás köszönetét.

Kezet szorítottak. Aztán újból Loverini szólalt meg.

— Engedje meg, gróf úr, hogy amíg ezt az ügyet végleg elintézem, itt maradjak a kastélyban.

— Érezze jól magát és maradjon, ameddig csak akar. Örülni fogok, ha becsületes embert tudok a közelemben.

Az ajtóig kísérte.

— Hol találhatnám meg a Fleck-házaspárt? — kérdezte Loverini az ajtó előtt várakozó inástól.

— A folyosó végén, a toronyszobában laknak. Ha parancsolja, szívesen odavezetem — hangzott a válasz.

Loverini meghuzkodta a mellényét és elindult a jelzett irányba. Az inas vele tartott.

— Van revolver az úrnál? — kérdezte Gáspár aggodalmasan. — Ha az ember oroszlánok barlangjába lép, sohase tudhatja, hogy élve kerül-e ki onnan.

— Revolvernél erősebb fegyvert hoztam én magammal — válaszolta önérzetesen Loverini. — Ha azt elsütöm, az oroszlán pillanatok alatt nyúllá változik.

A toronyszoba küszöbén Loverini megkopogtatta az ajtót és választ sem várva belépett.

Grock az ajtó előtt maradt és félve kulcsolta össze a kezét.

Fleck éppen egy ezüsből vert, művészi kivitelű, barokk gyertyatartóban gyönyörködött, amikor Loverini alakja hirtelen megjelent. Úgy jött, mint egy kísérteties jelenés.

Anita a dívánon lustálkodott. Mellette a széken egy üveg francia konyak állt két pohárkával. A dohányfüstöt vágni lehetett volna a szobában.

— Ah! — sikoltott fel Anita és felült. Arcán ijedt csodálkozás rajzolódott.

— Hogy kerül maga ide, Loverini? — kérdezte aztán a festék alatt sárgává torzult arccal.

— Vonattal, asszonyom.

Fleck letette az ezüst gyertyatartót és kérdőn nézett a nemvárt látogatóra. Szemöldöke összehúzódtott és felső fogsorával az alsó ajkát rágcsálta.

— Minek köszönhetjük a szerencsét? — kérdezte és megkerülve az asztalt, szembeállt Loverinivel.

A tanársegéd kezét se nyujtva letelepedett az egyik bársony karosszékre és elővéve cigarettatárcáját, kényelmesen rágyujtott.

— Azt jöttem megkérdezni, — mondotta nagy füstkarikát fújva — hogy uraságtok tulajdonképen mit keresnek ebben a kastélyban?

— A gróf vendégei vagyunk — sietett a magyarázattal Anita és hetykén felvetette fejét.

— Ezt nem hiszem — rázta a fejét Loverini. — A gróf sokkal büszkébb, semhogy körözött betörőkkel barátkozzék.

Anita felsikoltott és férjéhez ugrott.

— Leó, hogy engedheted meg, hogy egy ilyen senkiházi sértegessen minket.

Leó félretolta az asszonyt és egy lépéssel Loverini felé közeledett. Sokkal ravaszabb volt, semhogy azonnal ne látott volna tisztán. Loverini bátor fellépése gondolkodóba ejtette. Ez az ember tudhat valamit és aki valamit tud, azzal kesztyűs kézzel kell bánni.

— Feleségem állítása megfelel a valóságnak — mondotta rekedt hangon, de elfojtott indulattal. — Csakugyan a gróf vendégei vagyunk.

— Nézze, Leó, — fújta feléje a füstöt Loverini — nekem ilyet ne mondjon. Ezt elmondhatja Grocknak vagy a feleségének vagy a falubeli kisbírónak, de nekem nem. Én nagyon jól tudom, hogy maguk kicsodák, kár minden szóért. Megszereztem a priuszu-
kat a pesti rendőrségen. Sőt azt is tudom, hogy arra a postai mókára maguk beszéltek rá az öregurat.

— Nem igaz — vágott a mellére Fleck. — Aki rólunk ezt állította, az hazudott.

Loverini a hamutartóba dobta cigarettája végét.

— Én nem veszekedni jöttem ide magukkal, Leó. Tudtukra adom, hogy tíz percen belül elkotródjanak innen, mert ha nem, akkor átadom magukat a csendőröknek. De nem vihetik magukkal még a saját bőröndjeiket sem. Előbb vissza kell küldeniök mindazt, amit éjszakánkint elhordoztak innen. A sok ezüstöt, aranyat és egyéb drágaságot. Grock pontosan vezette az ellopott tárgyak jegyzékét. Ha csak valami is hiányozni fog, könyörtelen leszek. Öt éven alul nem fogja megúszni. Maga meg, bájos műlovárnő, fogja be a csőrét és hallgasson, mert magával a

Simson-cégnél végzett manipulációi miatt külön kel-
lene elszámolnom.

Anita sírni kezdett és nem tudta, hogy hamarjában mihez kapjon.

Fleck egy gyönyörű szilszkinbundát emelt ki a szekrényből és magára vette.

— A bundát hagyja itt, — parancsolta Loverini — ezt nem magára szabták.

Fleck szó nélkül engedelmeskedett.

— Annyit meg kell hagyni, hogy az úrnak jó szeme van — mondotta és egy kopott kabátot húzott ki a szekrény mélyéből.

Anita fejvesztve nyitotta ki az egyik bőröndöt.

Ezüst evőeszközök és remekbe készült porcellán miniatűrök voltak benne.

— Ezt hagyja csak itt — mutatott a lopott holmokra a tanársegéd. — Mi majd mindegyik darabot visszatesszük oda, ahová való.

Gáspár a sarokból leste őket, amikor feltűrött gallérral kiléptek a szobából és szinte szaladva elhagyták az épületet.

Aztán két tiszta pohárkát hozott és színültig töltötte őket francia konyakkal.

— Erre inni kell, tanársegéd úr — mondotta vígan és öreg szeme derülten ragyogott.

A park kapujánál azonban Fleck visszanézett a kastély felé és megrázta öklét. Ragyás képe izzott a haragtól.

XI.

Loverini az ügyes eljárás után nyomban felkereste a grófot és bejelentette a történeteket. Búszke önelégültség ült az arcán.

— Elintéztem — mondta és helyet foglalt. — Ilyenkor a biztos föllépés félsiker. Anita ugyan hisztérikusan kiabálni kezdett és senkiházinak nevezett, de Fleck leintette. Neki ügylátszik, több tapasztalata van már és így tudta, hogy hasonló helyzetben mint illik fellépni. Megszimatolta a bajt és belátta, hogy ilyenkor az ellenállás csak súlyosbítja a helyzetet.

A gróf kétkedő tekintettel hallgatta a beszédet.

— De ha Fleck rajtam áll bosszút? — mondotta és horpadt melle fölött előre-hátra ingott a feje. — Feljelent a rendőrségen.

— Lehetetlen — hangoztatta Loverini. — Fleck jobban fél a rendőrségtől, mint mi. Örül, hogy ép bőrrel menekült. Az ellopott holmikat azonban nem hagyom nála. Ha egy hét alatt nem küldi vissza, utána megyek. Grocknak azonban el kell készítenie az ellopott holmik névjegyzékét.

A gróf a fejét rázta.

— Nem érdemes. Örüljünk, hogy megszabadultunk tőle. Nekem ez többet ér az ellopott ingóságoknál.

Loverini azonban más nézeten volt.

— Ha könnyen vesszük a dolgot és nem lépünk fel velük szemben erőlesen, egy napon újra megjelennek és folytatják üzelveiket, mert ilyen jó alkalom száz évben egyszer adódik. Még vannak győződve, hogy a gróf úr nem törődik az egésszel. Az ilyen embereket egyszer és mindenkorra el kell némitani, mert különben új erőre kapnak.

Loverini látta, hogy a gróf helyett neki kell gon-

dolkodnia. Az öregúr elvesztette lába alól a talajt és mindenki ben ellenséget látott.

— Egyelőre az ügyet levesszük a napirendről, — folytatta aztán — de ha netán még folytatása lenne, annak elintézését is magamra vállalom.

Loverini ezzel a végmondattal távozni készült, de a gróf visszatartotta.

— Maradjon még egy kevéssé — szólt kérő hangon az öregúr. — Beszélje el, hogy is volt annak a Romuald nevű szerzetesnek az esete. Albert említette, hogy ön talált egy kriptában valami naplót, amely igen érdekes dolgokat tartalmazott a családunkra vonatkozólag. Mondja el, amit tud. Az utóbbi időben sokat gondolkodok ezekre a régmúlt dolgokra. Az egykori Richárd gróf, Albert szerint sokban hasonlít rám, szerintem Albert meg szakasztott olyan figura, mint Eduárd, a későbbi Romuald szerzetes volt.

Loverini helyeslőleg bólintott.

— De Hársfalvi Lénáról sem szabad megfeledkeznünk, — mondotta — mert ő viszont Lindendorf Lénát személyesíti meg. A hasonlat olyan közeli, hogy még a nevük is egyezik. Ha tudtam volna, hogy a gróf urat érdekli az eset, magammal hoztam volna a naplót.

— Milyen állapotban van az a feljegyzés? El lehet olvasni?

— Szakember kell hozzá, az biztos. A nyelvezete alig különbözik a mostanitól, de az írásmód a gyakorlatlan embernek sok nehézséget okoz, különösen a tömördek rövidítés miatt. Ha parancsolja gróf úr, le-másoltatom valamelyik hallgatómossal. Az akkori kéz-írás olvasásához bizonyos gyakorlat kell.

— Másoltassa csak le, kérem, a kiadásokat szívesen fedezem.

Tenyérébe temette arcát és rövid ideig mozdulatlan maradt.

— Milyen szép dokumentum lett volna ez az írás — mondotta később — családi irattárunkban, de most, hogy a fiam elment, nincs sok értelme az egésznek. A meglévő iratok is el fognak kallódni. Ha már én bo-

lond voltam, a fiamnak nem kellett volna annak lennie. Lehetett volna velem beszélni, a meggyőzésnek nem álltam volna ellen. Szép szóval többet ér az ember, mint haraggal. A gyermeknek nem szabad szembe-helyezkedni szüleivel, még akkor sem, ha igaza van.

— Tudtommal Albert gróf szótfogadott — mondotta a tanársegéd. — A bajt a postai betörés okozta. De hogy keveredtek ebbe az ügybe Fleckék?

— A következőkép: Én fűnek-fának elpanaszoltam keservemet. Nem volt nyugtom, maradásom. Bécsben aztán összehozott a sátán ezzel az Anitával. Sokat járt a szája és egyszer vacsoránál asztalomhoz telepedve, felajánlotta szolgálatait. Eleinte kézzel-lábbal tiltakoztam, de végül is meggyőzött.

— Itt nincs más hátra, mint kikezdeni Hársfalvi Ilonka hírnevét — mondotta. — Ha az eset köztudomású lesz, Albert gróf elhidegül tőle. Öreg fejemmel belementem a dologba, sőt még pénzt is adtam nekik a kiadások fedezésére. Tudtam is én nagy elkeseredésemben, hogy hová fog ez az ügy kilyukadni? Sajnos, most már tudom, de jóvátenni az okozott kárt nincsen módomban. Legutóbb, amikor az ügy forrpontra jutott, zsarolni kezdtek és én tehetetlen voltam velük szemben.

Nehezen lélekezett. A beszéd fárasztotta.

— Tegnap említette, hogy a leány is eltűnt — szólalt meg újból.

— Ma mondtam, gróf úr.

— No, persze, hogy ma. Látja, ilyen vagyok. Összezavarok mindent. Nagyon kezdem sajnálni azt a leányt. Nem érdemelte meg, hogy így bánjak vele. Mi őt okoltuk, holott ő ugyanazon az alapon minket okolhat minden szenvedéséért. Sajog a szívem. Tudom, hogy Isten előtt mindezért számot kell majd adnom. Fiatalabb koromban aludt a lelkiismeretem vagy ha néha fel is ébredt, nem sokat törődtem vele. De most éjjel-nappal nyugtalanít és nem hagy pihennem egy pillanatig sem. Próbáltam mással foglalkozni, hogy eltereljem a gondolataimat, de hasztalan minden fára-

dozásom, állandóan kínoz és még álmaimban is betolakszik. Irígylem azokat az egyszerű munkásembereket, akik havat lapátolnak az ablakom alatt és közben füttyürésznek.

Grock lépett a szobába és jelentette, hogy két kolduló nővér van odakinn. Alamizsnát kérnek árva-házuk számára.

A gróf máskor haraggal fogadta az ilyen látogatókat, ma azonban a felháborodásnak nyoma sem látszott rajta. Intett, hogy jöjjenek be.

Két pirosorrú, összefagyott fiatal apáca lépett a szobába. Dícsértessékkal köszöntek és illő távolban álltak meg.

A gróf felállva üdvözölte őket és két székre mutatott, hogy foglaljanak helyet.

— De én protestáns vagyok ám, kedves nővérek, — mutatkozott be — éspedig a mérgesek közül való. Rossz hírem van. Rosszabb, mint aminőt megérdemlek.

A két kis nővérke közül a kisebbik mókásan bigygyesztette le az ajkát.

— Mérgesebbekkel is elbántunk mi már. Először felfortyannak láttunkra, aztán fokozatosan elszáll a haragjuk és végül ők a legjobb embereink. Ha pedig sehogy sem tudjuk rávenni őket az adakozásra, akkor megígérjük, hogy legközelebb arra jártunkban újra meglátogatjuk őket. Ami pedig a gróf úr protestáns voltát illeti, arra azt feleljük, hogy mi sohasem kérdezzük az éhezőktől, milyen vallásúak. Mi tudjuk, hogy a szeretet törvényét minden szenvedő emberrel szemben egyformán be kell tartanunk. Aki a szenvedőkön, betegeken, elhagyottakon segít, az Úr Jézus parancsa szerint cselekszik.

— Hát ez nagyon szép — bólintott a gróf. — Így is van rendjén. Kérjetek és adatik nektek, olvassuk az Írásban, én pedig mindenben alkalmazkodom az Írás szavaihoz. Hány árváról gondoskodnak?

A nővér kihúzta a kezét a kendője alól és úgy fel-emelte, mint aki kitárt kezekkel imádkozik.

— Százhusz, de sokszor van úgy, hogy száznegy-

venet is beszorítunk a házba. Két összetolt ágyon három gyermek alszik.

— Százhusz éhes száj — jegyezte meg elgondolkodva a gróf.

— És mi, nővérek, tizenöten vagyunk — tette hozzá a nagyobbik.

— Így hát százharmincöt éhes száj — mosolygott az öregúr.

— És százharmincöt pár cipő — folytatta a kisebbik — és kabát és harisnya és fa és szén és világítás és lepedő és kőműves és favágó, ó, kérem, sokáig lehetne folytatni ezt a felsorolást, a patikát és orvost is beleszámítva.

— Aztán mindezt össze kell kéregetni?

— Össze. Nincs nekünk se földünk, se vagyonunk, csak abból élünk, amit kapunk. Szent József a védőszentünk és ő még sohasem hagyott cserben bennünket.

— Képtelen lennék koldulni — mondotta a gróf és Loverinire nézett, aki szótlanul ült a helyén és figyelte az eseményeket. — Ehhez külön adottság kell.

— A jó Isten kegyelme kell hozzá, — mondotta a nővér — a nélkül mi sem bírnök ki. De azzal könnyen megy.

— Ha szabadna feltennem egy bizalmas kérdést: mi az ön édesapja?

A nagyobbik nővér a kisebbikre nézett, hogy vajjon szabad-e erre a kérdésre válaszolnia, de az intett neki, hogy csak mondja meg.

— Atyám a császár főlovászmestere volt.

— A császár utolsó főlovászmestere gróf Ehrenberg Guido volt. Csak nem az ő leánya?

— De igen. Ő az édesapám.

A gróf hátradőlt a székén és összecsapta a kezét.

— Tudtommal Guidónak két leánya volt: Mária Terézia és Anna Mária. Maga, kedves nővér, melyik a kettő közül?

— Én voltam Anna Mária. Mária Terézia férjhez

ment. Tetszik talán ismerni az édesapámat? — kérdezte a kedves nővér és felragyogott a szeme.

— Ismerem, valamikor együtt katonáskodtunk az ulánusoknál. Mondja meg neki, kedves Anna Mária...

— Most Imelda a nevem — javította ki a kedves nővér.

— Hát akkor, kedves Imelda nővér, mondja meg az édesatyjának, hogy szívből üdvözlöm és nagyon sajnálom, hogy az elmúlt évek alatt egyszer sem találkoztam vele.

Bólogatott, majd így folytatta:

— De ön, kedves nővér, jobban tette volna, ha szintén férjhez megy, mint a nővére. Ez a foglalkozás igazán nem nevezhető kellemesnek. Végigjárni a falvakat ilyen pocsek időben és zsebrevágni a parasztok gorombaságait, nagy akaraterebe kerül. Mert ahogy elképzelem, valószínűleg nem valami nagy lelkesedéssel fogadják önöket.

A nővérke mosolygott.

— Már megszoktuk. Kezdetben volt csak nehéz, de valahányszor kiutasítottak bennünket, mindig a jó Istenre gondoltunk. Őt sem szívesen fogadták az emberek és ez megvigasztalt, új erőt adott. Az öröm, amit a gyűjtött adományokkal szerzünk, minden kellemetlenséget elfelejtet velünk. Mi vagyunk az árvák kismamái. Megígértük a halott szülőknek, hogy gondoskodni fogunk gyermekeikről és fel fogjuk őket nevelni. Mivel pedig nincs édesapjuk, nekünk kell a szükségeseket összegyűjtenünk.

— Édesatyja nem tiltakozott ez ellen a különös foglalkozás ellen? — kérdezte a gróf.

— Édesatyám szívesen vette kérésemet, amikor előadtam neki, sőt büszke reám, hogy nagyobb urat szolgálok, mint ő.

— Hát látja, tanársegéd úr, — fordult ismét Loverini felé a gróf — ez az, amit sehogy sem tudtam megérteni egész életemben. Hiába, erre születnie kell

az embernek, illetve ahogy mi, protestánsok mondjuk, predestinálva kell lennie.

Fiókjába nyúlt, kivett belőle egy ezrest és átnyújtotta a nővéreknek.

— Jöjjenek aztán máskor is — mondotta. — Mindig szeretettel várom önöket.

A nővér tarsolyába dugta a pénzt, aláíratta gyűjtőkönyvecskéjét és hálásan megköszönte a nagy adományt.

— Ha meghívom önöket, ittmaradnak ebédre? — kérdezte aztán.

— Isten fizesse meg a gróf úr jóságát, — mondotta Imelda nővér — de az egyik falusi gazda már meghívott bennünket. Nem volna illő, ha visszavonnánk ígéretünket és megszorítanánk a jó embert.

— Rendben van kérem, de ha máskor erre a vidékre tévednek, vegyék úgy, hogy máris az én vendégeim. Én leszek szomorú, ha nem így cselekszenek. Lássák meg, hogy az öreg eretneknek is jó szíve van.

Fáradtan mosolygott és különös fény csillant meg szemében.

Amikor a nővérek mögött becsukódott az ajtó, a gróf elgondolkozva meredt íróasztalára.

— Ezek onnan túlról valók és mennyországot hordoznak szívükben. Nem is értem, hogy évek hosszú során át miért is viselkedtem ellenségesen mindennel szemben, ami onnan túlról való. Így nevelt apám, anyám. Egyszerűen azért. Csak most, amikor már ácsolják koporsómat, riadok fel és látom, hogy más-kép kellett volna gondolkodnom. No, de hagyjuk ezt. Ezen már nem tudunk segíteni, sem én, sem ön. De ezek a nővérek abból a lelki teherből, amely már hónapok óta rám súlyosodik, egy jóra való vödörrel magukkal vittek.

Gáspár lépett be a szobába.

— Tálalva van, gróf úr.

— Ebédeljen velem, tanársegéd úr — mondotta a gróf. — Ma talán lesz egy kis étvágyam. A feleségem hogy van? — fordult az inas felé kifelé menet.

— Nincs különösebb változás, gróf úr.

— Mondja meg neki, hogy ebéd után meglátogatom.

XII.

A marienheimi kastélyban Loverini nagyon jól érezte magát. A hatalmas könyvtár és a szokatlanul nagy levéltár minden idejét lekötötte. Rendkívül érdekes középkori iratokra bukkant, azokból az idők-ből, amikor a Zajtaiak férfitagjai kalandos portyázásokon vettek részt távolkeleti országokban. Ezek az iratok akkoriban kerülhettek a marienheimi grófok birtokába, amikor Eduárd otthagya a Zajtai-kúriát és Lénával együtt a hegyek közé menekült. Az utolsó Zajtai elhalálózása után a házat és a birtokot a gróf minden ellenállás nélkül birtokába vette.

Az iratok között talált olyanokat is, amelyek a hegybe rejtett kincsről szóltak és magukba foglalták a kincsek megszerzésének kísérő eseményeit is. Irodalmi csemege volt. Ritkán olvasott valamit olyan feszült figyelemmel, mint ezeket a sárguló pergamenteket.

Rájött azonban arra, hogy Romuald szerzetes leírása nem fedi teljesen a valóságot. Hiányos. Ott a hegyben még kell olyan helynek lennie, amely kikerülte Romuald szerzetes figyelmét. Romuald szerzetes például nem tesz említést arról a szövegről, amelyet márványba vésetett az egyik Zajtai.

A márványtábla sziklába illesztve azon a helyen állt, ahol a kincset elásták. A kincset Stephanus de Zajta rejtette el és valószínűleg ő fogalmazta meg a márványba vésett szöveget is, melyet Loverini az egyik pergamentről le is másolt:

Si de gente nostra es,
Esto benedictus,
Si furis instar sacros tangaris
Nos thesauros, maledicto replearis.

Oratio tua vertatur in maledictum,
Et maledictus vagaris in vita aeterna.

Anno 1405.

Stephanus de Zajta.

(Ha a mi nemzetségünkől való vagy, légy áldott, ha azonban tolvajkézzel nyúlsz kincseinkhez, légy átkozott! Imád váljék átokká és mint átkozott vándorolj az örök életbe.)

Loverini este, vacsora közben, beszámolt az olvasottakról. A gróf szívesen hallgatta a különös történeteket, de közben szidta a fiát és saját magát, és nem tudott megvigasztalódni.

— Hányszor mondtam a fiamnak, — zsörtölődött az öreg — hogy nézzen utána a dolgoknak, de őt nem érdekelte az ilyesmi, inkább festegetett és lovagolt. Aztán egyszer rászánta magát a kutatásra, de akkor a keresett kincs helyett arra a leányra akadt, aki fenekestül felforgatta életünket.

— Ki tudja, hogy nem nagyobb kincsre akadt-e? — mondotta nevetve Loverini. — Akármennyire is haragszik méltóságod arra a kislányra, annak nincs párja a világon. Többet ér az minden kincsnél és drágaságnál.

A gróf felütötte a fejét s valamit mondani akart, de a szóból csak egy bágyadt legyintés lett.

— Lehet, hogy igaza van, fiam. Hogy nem minden-napi leány, magam is tapasztaltam, amikor beszéltem vele. Tudja, hogy mit akar. Ezért is tetszett meg nekem. Szembe mert szállni velem. Sem én, sem a vagyonom nem szédítette meg. Többre tartja azt, hogy katolikus.

— Zajtai-vér folyt az ereiben, tiszta, egészséges vér, mondhatnám: telivér. Nekem is határozottsága tetszik a legjobban. A belső erély és a külső szépség kiegészítik benne egymást.

— Tetszik magának?

— Nagyon.

— Miért nem kéri meg a kezét?

— Mert még nem volt alkalmam rá — válaszolta Loverini. — No, meg azért sem, mert Alberté az elsőség.

— De most már nincs Albert — csapott az asztalra a gróf. — Albert elment és többé nem tér vissza.

— Ilonka is elment, — tette hozzá Loverini — de biztosra veszem, hogy még találkozunk vele. Várni kell ilyenkor, nem tehetünk mást. Majd ha elszáll a dühük, maguktól térnek vissza. Nem lesz értelme a haragtartásnak.

Igy beszélgettek, vitatkoztak esténként, míg nem egy nap sürgönyt hozott a posta. Loverininak haza kellett utaznia. Anyja halálán volt.

Otthon nagy csodálkozására édesanyja maga nyitott neki ajtót.

— Mama, hát te egészséges vagy?

— Miért kérdezed?

— Valaki azt sürgönyözte nekem, hogy azonnal jöjjen haza, mert beteg vagy.

— Hála Istennek, régen éreztem magam olyan jól, mint mostanában — felelt Loverininé. — Tegnap írtam is neked. Nem tudom, hogy ki követhetett el veled ilyen rossz tréfát.

— Igazad van, édesanyám, rossz tréfa volt. — Hirtelen a Fleck-házaspár jutott az eszébe.

Még aznap érdeklődött a Szerecsen-utcai házmesternél a nevezetes pár iránt, de újból azt a választ kapta, hogy Fleckék nem tartózkodnak odahaza. Néhány napig itthon voltak ugyan, de aztán újból eltűntek. Isten tudja, merre járnak.

Egy hét múlva aztán Grock levele tudatta Loverinivel, hogy a Fleck-házaspár ott járt, de a gróf úr nem állt velük szóba. Azt üzenete ki nekik, hogy a felesége halálán van, így hát nincs abban a helyzetben, hogy vendégeket fogadhasson. Fleck dúlt-fúlt mérgében, Anita sóhajtozott, én meg úgy álltam a tollseprővel a kezemben, mintha legalábbis szuronyos puskát szorongattam volna.

— Legalább azt engedjék meg, hogy egy éjszakát

itt töltünk — kérlelte Anita. — De én arra sem voltam hajlandó. Menjenek a nagyvendéglőbe, ott van hely elég, szívesen is látják az utasokat. Abból élnek. — Amikor aztán látták, hogy hiábavaló minden fáradozásuk, lógó orral elhordták magukat. A grófné valóban nagyon rosszul van. Ha meghal, ami nemsokára bekövetkezik, — írta tovább Gáspár — jöjjön le a tanársegéd úr, hogy legyen valaki a gróf úr mellett. Olyan egyedül lesz, hogy még őt is elemészti a bánat, aztán nem tudom, mi lesz velünk, szegény cselédekkel. Öreg napjainkra mehetünk koldulni. Itt lesz a nagy vagyon és nem lesz gazdája. A kastélyt bezárják a hatóság emberei és minket kitesznek az utcára.

Loverini hirtelenében nem tudta, mit válaszoljon.

Az egyetemen megkezdődtek az előadások, munkája nagyon felszaporodott. Nem ért rá foglalkozni olyan dolgokkal, amikhez tulajdonképen nem volt semmi köze.

De esténként, amikor fáradtan letette a tollat, Ilonka jutott az eszébe. Nagyon boldognak érezte volna magát, ha elbeszélgethetett volna vele.

Egy napon Méria asszony írását ismerte fel az egyik levélen. Méria tudatta, hogy Ilonka megjelent Poprádkérin, ha tehát beszélni óhajtott vele, itt az alkalom.

Loverini telefonon kért engedélyt a fölöttesétől és még aznap elutazott.

Ilonkára azonban alig ismert rá. Olyan volt, mint aki halottaiból támadt fel. Arca fehér, ajka vértelen, csak csodálatosan szép szemében volt némi élet.

— Alfonz, — így szólította meg és halvány pír jelent meg arcán — hogy kerül ide, ilyen váratlanul? Honnan tudta meg, hogy itthon vagyok?

— Megkértem valakit, hogy ha megtudja a maga címét, azonnal értesítsen. De mondja, miért nem közölte velem, hogy elutazik? Miért bánt velem úgy, mint egy idegennel, akihez az embernek semmi köze. Maga nagyon jól tudja, hogy milyen nagy tisztelője vagyok és mennyire szeretem magát.

Ilonka szomorúan hajtotta le a fejét.

— Nagyon beteg voltam, Alfonz. Nagyon beteg. Már úgy volt, hogy elköltözőm erről a világról. Talán jobb is lett volna. Minek élnie annak, aki másnak csak bajt okoz.

— Kár erről beszélni. Maga az egész csúf hercehurcában olyan ártatlan, mint jómagam. Az öregúr nagyon bánja már az egészséget. Szívesen jóvátenné viselkedését, ha módjában volna. Különösen azóta, hogy Albert is eltűnt.

— Albert eltűnt? — kérdezte alig hallhatóan Ilonka.

— El. Úgy ment el, hogy soha többé nem tér vissza. Legalábbis atyjának azt mondta. Nem tudta az öregnek megbocsátani, hogy magát oly kínos helyzetbe hozta. Azóta sok minden kitudódott. A postán Anita férje tört be, a ruhavásárlásokat pedig maga Anita végezte, a maga nevében. A ruhaküldésnek az volt a célja, hogy feltűnést keltsen a dolog és az emberek abban a hitben éljenek, hogy maga a lopott pénzből vásárolt. Albert azért haragudott meg apjára, mert az pénzelte a gyanús házaspárt. De most az öregúr nagyon bánja tettét s úgy vettem ki szavaiból, hogy szívesen jóvátenné a súlyos sérelmet. A gróf már nem egészen beszámítható. Anitaék azt tettek vele, amit akartak. Elfogathattam volna őket, de nem akartam az öreg gróftól ilyen piszkos ügybe keverni. Magának azonban, kedves Ilonka, jogában áll kártérítést kérni. Ez volna a legkevesebb, ami magát megilleti és ha a grófnak a tudomására adná, az öreg semmi körülmények között sem zárkóznék el.

— Én nem haragszom a grófra és kártalanítást sem kérek tőle, — mondotta bánatosan Ilonka — de annál jobban sajnálom Albertet. Ki tudja, mi van szegény-nyel? Éppenséggel semmit sem hallottak róla?

— Semmit. Az a gyanúm, hogy egyhamar nem is hallunk. Pedig az édesanyja halálán van. Annyira megviselte az apa és a fia között dúló örökös harc, hogy most ő fizet meg érte életével.

— Mi lesz az öregúrral, ha egyedül marad? — kérdezte Ilonka és őszinte sajnálkozás ült tekintetében.

— Ezen már sokat töprengtem magam is — válaszolta Loverini. — Arra a gondolatra jutottam, hogy legjobb volna, ha maga elmenne a grófhhoz és kibékülne az öregúrral. Erre talán Albert is visszajönne és megjelenne a színen.

— Ezt nem tehetem — válaszolta Ilonka és egy árnyalattal még sápadtabb lett, de aztán hozzátette: — Ha ő hívna, akkor talán lehetne róla beszélni. Ha hivatlanul állítanék be hozzá, tán annyira megrendülne, hogy egészsége is kárát vallaná.

Loverini megsimogatta Ilonka kezét.

— Én adok magának ilyen tanácsot, pedig én is nagyon szeretem magát, Ilonka — vallotta be a tanársegéd. — Ha Albert nem állna utamban, már meg is kértém volna a kezét. De így inkább várok. Majd csak kitisztul valahogy a helyzet. Akkor bátran maga elé merek állni, remélem, nem kapok kosarat.

Ilonka visszahúzta a kezét, de ragyogó szemét nem vette le a tanársegédről.

— Látja, mennyit kell szenvednünk. — Olyan halkán beszélt, hogy alig lehetett hallani szavait. Loverini megkérdezte tőle, hogy nem szenved-e valamilyen hiányt. — Albert küldött az ön részére tízezer koronát. Az a pénz nálam van. Egyrészt magammal is hoztam, hogy a rendelkezésére bocsássam. Albertet nagyon nyugtalanította az a gondolat, hogy a történetek után talán szükségét lát.

De Ilonka a fejét rázta.

— A felajánlott segílyt köszönöm, de nem fogadom el. Tartsa csak meg magának a pénzt és ha egyszer módjában lesz, adja vissza a grófnak. Nekem van anyyim, hogy amíg újból elhelyezkedem valahol, elég legyen.

Loverini nem erőltette a dolgot. Másnap elutazott, de Ilonkával megígértette, hogy ha elhagyja a községet, mindig tudatni fogja új címét.

Loverini azonban alig volt Pesten egy hétig, a gróf sürgönyileg tudatta vele, hogy felesége meghalt. Kéri, hogy ha teheti, jöjjön el hozzá és álljon mellette ezekben a nehéz órákban.

Loverini újból szabadságot kért és az első vonattal elutazott.

Szomorú, lucskos időben érkezett Marienheimba. Egész nap szemergett az eső. Benn, az egykori lovagteremben, égő gyertyák között feküdt a ház egykori asszonya. Hervadt virágok szagával volt tele a helyiség és a falakat fekete kárpit borította.

A gróf néhány hét alatt sokat öregedett. Amikor Loverinit megpillantotta, örömében majd hogy sírva nem fakadt.

Grock és a felesége kisírt szemekkel álltak a terem küszöbén és csoportokban engedték be a falu népét a végtisztességre.

A gróf semmivel sem törődött. Loverininek kellett az ügyeket kezébe vennie.

A kriptát, amely már évek óta várta újabb lakóját, rendbehozatta, kiszellőztette és a szabadon álló koporsókat megszabadította a vastag portól, hervadt koszorúktól.

A temetés után azonnal el akart utazni, de a gróf állapota nem engedte. Az öregúr annyira legyöngült, hogy ágyba kellett fektetnie. A sok átélt izgalom és szomorúság most egyszerre lelkére nehezedett és le sodorta lábáról.

Loverini vagy húsz ujságban közölte a hírt, hogy a grófnő meghalt. Azt remélte, hogy Albert csak tudomást szerez a szomorú eseményről és hazajön. De hiába várták. Nap nap után múlt, Albert azonban csak nem jelentkezett. Hogy ne olvasna ujságot vagy valaki ne közölje vele a szomorú hírt, kizárt dolognak látszott. Márpedig így kellett lennie. Ha Albert, aki annyira szerette az anyját, hírt hallott volna haláláról, minden bizonnyal eljött volna a temetésére.

A temetés napját követő estén Loverini leült a gróf ágya mellé és így szólt:

— Gróf úr, azt a Hársfalvi Ilonkát le kellene hívni ide. Itt volna a helye.

A gróf könyökére támaszkodva felült az ágyában.

— Úgy emlékszem, maga mondta nekem, hogy Ilonka eltűnt és nem tudják, hová lett.

— Azóta megkerült. Sőt már beszéltem is vele. Nagyon beteg volt és valahol szanatóriumban feküdt. Az átélt izgalmak tették beteggé. Ha most lejönne ide, minden egyenesbe kerülne. Ő sem lenne egyedül, a gróf úr sem. Arról meg nem szabad megfeledkezni, hogy az ő ereiben is a marienheimi grófok vére csörgedez.

A gróf visszadőlt a vánkosára és a mennyezetre nézett.

— Albert is emlegetett ilyesfélét, de én nem adtam hitelt szavainak, mert a szerelmes ember mindent kitalál, csak hogy célt érjen. No és mit gondol, ha lehívnam Ilonkát, lejönne?

— Megkérdezhetjük tőle. Bízom benne, hogy nem mond ellent. Ha pedig Albert hírül veszi, hogy Ilonka kibékült a gróf úrral, rövidesen ő is megjelenik a látóhatáron.

A grófot az utóbbi szavak egészen felvidították.

— Látja, fiam, erre már én is gondolhattam volna. Lépjen kérem érintkezésbe azzal a leánnyal és hívja meg nevemben.

Loverini a fejét rázta.

— Ezt nem tartom helyesnek. Ha a gróf úr valóban akarja, hogy lejöjjön, akkor ön hívja meg.

— Hát jó, fogalmazzon meg egy sürgönyt és írja alá a nevemet. A szükséges útiköltséget azonban mellékelje neki. Ezer koronát vegyen ki az íróasztalomból és sürgönyileg küldje el neki. Ne lágson hiányt semmi-
ben.

Loverininek több se kellett. Nyomban megfogalmazta a sürgönyt és maga vitte a postára.

Másnap megjött a válasz:

„Köszönöm a szíves meghívást. Azonnal indulok. Ilonka.”

A jó hírre a gróf azonnal fel akart kelni az ágyból.
— Azt ugyan nem — tiltakozott Loverini. — Elég ideje lesz gróf úrnak holnap is felkelnie. Ilonka legjobb esetben úgyis csak holnap este vagy holnapután reggel érkezik.

Grock véleménye egyszeriben megváltozott Ilonkáról, amikor megtudta, hogy a gróf úr meghívta a kisasszonyt. Albert gróf szobájában elővette a sarokból az Ilonkáról festett képet és a festőállványra tette. Törte a fejét, honnan szerezhetne eléje egy csokor virágot. Mivel a kertben virág még nem nyílt, sürgőnyileg hozatott egy szép csokrot Bécsből.

Ilonka harmadnapra megérkezett.

A vasútállomáson Loverini és Grock várta. A gróf fogatán hajtottak be a park kapuján.

Megható jelenet volt, amikor Ilonka átlépte a kastély küszöbét, amelyen valamikor Eduárd őse lépett ki és szomorú szívvel hagyta ott örökre.

A gróf a lépcsőházban várta vendégét és botjára támaszkodva remegett.

Szép tavaszi nap volt. Grockné a szemét törölgette, amikor Ilonka egyszerű fekete ruhájában megállt a gróf előtt és kezét nyújtott neki. Aztán mélyen meghajolt és mint jólnevelt gyermekhez illik, megcsókolta az öregúr kezét.

A gróf magához ölelte és homlokon csókolta Ilonkát.

— Szép tőled, leányom, hogy meghallgattad a kéresemet és eljöttél az öreg bűnöshöz, aki annyit vétett ellened.

Nem tudott többet mondani. Elővette zsebkendőjét és a szemét kezdte törölgetni. Ilonka lehajtott fejjel állt előtte.

— Legyen ez a ház ezentúl a te otthonod is, leányom, — mondotta azután a gróf — és légy benne boldog, boldogabb, mint én voltam.

Loverini és Ilonka aztán jobbról és balról belekaroltak az öregúrba és felkísérték az emeletre.

Ilonka a meghatódástól alig tudott szóhoz jutni.

De a legboldogabb talán a Grock-házaspár volt. Ragyogott a szemük s a gond sötét felhői tovaszálltak fejük fölül.

Ilonka ottlétének első pillanatától kezdve úgy viselkedett, mint aki valójában hazajött. Gondjaiba vette az öregurat és úgy bánt vele, mintha a saját édesapja lett volna. Hálósobája szomszédos volt az övével s így éjjel is mellette lehetett, ha szüksége volt rá.

Loverini látván, hogy őrá többé nincs szükség, bejelentette, hogy elutazik.

— Elmegyek — mondotta. — Nem szeretném, ha elöljáróim a sok mulasztásért megneheztelnének rám.

Ilonka kérte, hogy legalább még néhány napig maradjon, amíg ő jobban megismerkedik a helyzettel, de Loverini hajthatatlan maradt.

Amit azonban sem Ilonka, sem pedig a gróf nem tudott elérni, azt meghozta egy váratlan esemény.

Loverini az elutazását megelőző éjjel szokásához híven ágyában olvasgatott. Éjfél felé járt az idő és éppen el akarta oltani a kis lámpát, amikor a folyosóról lépések neszt hallotta.

Hirtelenében azt hitte, hogy Elvira asszony szelme látogatott el ismét a kastélyba. Talán ki akarja fejezni örömét a fölött, hogy Ilonka a ház lakója lett. De ezt a gondolatot nyomban kiverte a fejéből és felkapva az éjjeliszekrényen heverő revolvert, úgy, ahogy volt, kiugrott a folyosóra.

A nyitvahagyott ajtón kiszűrődő fény egy álarcos férfit világított meg, aki sietve igyekezett a sötétbe veszni. Loverini azonban eléje ugrott és megállásra szólította fel. A férfi megállt, de abban a pillanatban revolver dördült és nyomban rá egy második lövés verte fel a csendet.

Az álarcos férfi hangtalanul esett össze, de Loverini is úgy érezte, hogy kisiklik a lábai alól a föld, aztán mintha feneketlen mélységbe zuhant volna.

Mikor magához tért, ágyában feküdt és a falu orvosa hajolt föléje.

— Reméljük, hogy életben marad — mondotta az orvos és a beteg pulzusát tapogatta.

A gróf egy székbe ült, az ágy végében Ilonka foglalt helyet.

— Mi történt? — suttogta Loverini. — Hogy kerülök ide, az ágyba, hiszen nem is voltam beteg?

A gróf közelebb hajolt hozzá és szinte kiabálva mondta:

— Fleck járt itt. Betört a kastélyba és magára lőtt. De ő is megkapta a magáét. Nem is fog többé az mások otthonába ablakon keresztül bemászni.

Loverini kezdett tisztába jönni a helyzettel. Intett, hogy érti, de nyomban újra elvesztette eszméletét.

— A golyó megsértette a tüdejét — magyarázta az orvos. — Ilyen esetben az orvosi tudomány is tehetetlenül áll. En egyedül, segítség nélkül, nem merném megoperálni. Ilyen állapotban meg szállítani nem lehet a beteget. Útközben meghalna. Mindenesetre tanácsos volna a szülőket értesíteni.

— Csak édesanyja él — mondotta Ilonka. — Őt majd korán reggel értesítem.

Loverini napokon át élet és halál között lebegett. Nem tudta, mi történik a házban, hogy csendörök járnak ki-be és jegyzőkönyveket vesznek fel. Grock elemében volt. Amit csak tudott, mindent elmondott a csendöröknek, úgyhogy mire Loverini jobban lett, már nem is voltak vallomására kíváncsiak.

A gróf Bécsből hozatott orvost és semmiféle áldozattól nem riadt vissza. De az orvosok nem tartották szükségesnek az operációt. A vérzés megszűnt, minden remény megvolt arra, hogy a beteg felgyógyul.

Loverininé Ilonkával együtt virrasztott a beteg ágya mellett. A szeretet két angyala már pusztá jelenlétével is jó hatással volt a betegre.

Loverininé kötögetett, Ilonka meg felolvasott és ilyenkor a gróf is bejött a szobába, hogy meghallgassa a szelíd történeteket.

A beteg csak a lehető legkevesebbet mozoghatott, de különben is olyan gyengeség tartotta megszállva,

hogy a könyvet tartani sem bírta volna. Mozdulatlan-ságra volt ítélve.

Egy nap azután felülhetett az ágya szélére és mosolyoghatott. Ezt a nagy engedményt az orvos különös kegyének tekinthette.

Fleckről sohasem beszéltek. Ilonka nem hozta elő, Alfonz meg nem kérdezősködött. Fátyolt szerettek volna borítani rá mindannyian.

A sok éjjelezés azonban meglátszott Ilonkán. Halvány színe sehogy sem akart eltűnni arcáról és félő volt, hogy egy napon majd ő dől ágynak. Nem volt étvágya és gyakran meglátszott a szemén, hogy sírt.

Loverini tudta, mi ennek az oka, tudta, hogy Albert képe nem akart elhalványodni a leány lelkében. Nem említette ugyan soha, de Loverini érezte, hogy állandóan rá gondol, még akkor is, amikor vele beszélget. Ledönthetetlenül erős falként állt közöttük.

Alfonz szépeket szeretett volna szavakba foglalni, lelkében felgyült érzéseket, de nem volt hozzá bátor-sága. Ilonka olyan volt, mint egy hűvös márvány-szobor.

Közben a tavasz nyárrá változott. A nappalok melegebbek lettek, a méhek részeg bódultságban röpködtek egyik virágról a másikra. A szél halk orgona-melódiát sodort magával, amelyet valahol messze egy bánatos tündér játszhatott ködorgonáján.

Alfonz a nyugágyán pihent, kedvenc helyén, a fenyőerdő szélén. Fedetlen mellén a nap pajzán sugara játszadozott.

Ilonka mellette ült egy kövön és verseket olvasott.

— Mit szól ehhez az utolsóhoz, Alfonz? — kérdezte Ilonka és ölébe hullatta a könyvet.

— Olvassa el, kérem, még egyszer. Olyan jó volt hallgatni. Magának felolvasónőnek kellene lennie, annyi lágyság és báj van a hangjában. Még a kevésbbé jó szöveget is elfogadhatóvá tudja tenni.

Ilonka fellapozta a könyvet és olvasni kezdte a verset:

Sivár sivatagnak szép virága voltál,
Borús éjtszakáknak meleg mécsese,
Néma, nagy országnak büszke királynője,
Hangtalan mezőknek éji éneke.
Olyan jó volt egykor közeledben lenni,
Édes pihenés a robotok után,
Csillaghímes vágyó boldogságra lelni
Fehérvitorlás őszi éjtszakán.
Úgy tudtál nevetni, úgy tudtál szeretni,
Te Gangesz-parti, szűzsziromú virág,
Szomorú szívembe boldogságot vetni,
Mint tavasszal nyíló, dús cseresznyeág . . .

Ilonka hangja elcsendesedett és egy-két pillanatra abba is hagyta a felolvasást. Mintha valami az eszébe jutott volna. De aztán végigsimított a könyv lapján és folytatta:

Mosolyod olaj volt, szent, drága kenet,
De mit ért, ha mindig izzásra esett,
Pára volt az, mely gyorsan tova illant,
S mint halál-jaj a múlásba veszett.
Oly kevés, de mégis Lázárnak elég volt,
Életörömhöz gyönyörű nyitány,
Hogy a búcsúzó dalt mindig csak más zengje,
És én álmaimban őrt álljak csupán.

Ilonka elhallgatott és szomorkás mosollyal nézett Loverinire.

— Nekem is nagyon tetszik ez a vers. A költő tudta, hogy mit akar mondani és meg tudja értetni magát az olvasóval is.

Alfonz hanyatt feküdt nyugágyán és a felhők járásában gyönyörködött.

— Ez a vers mind a kettőnk számára íródott — mondotta egy hosszú fűszállal játszogatva. — Én magát énekelem benne, maga meg Albertet. Meghatóan szép szomorújáték ez. Az élet Lázárjai vagyunk valóban, rabszolgái az elérhetetlennek. Tudom, hogy a maga lelke tele van Albert képével és tudom, hogy

maga éppen úgy nem tehet róla, mint én, akinek viszont a szívében a főhelyet a maga képe foglalja el. Ne haragudjék, hogy ezt így nyíltan megmondom, de úgy érzem, hogy könnyíteni kell a lelkemen, mert ez az érzés ólomsúlyként nehezedik rá. Sokszor, ha már nem bírom a belső gyötrelmeket, lehúnyom a szemem és arra gondolok, milyen jó lehet az Isten, ha már maga, Ilonka, olyan jó.

Ilonka megsimogatta a férfi kezét.

— Úgy sajnálom magát, Alfonz, de Albert képét nem tudom kitépni szívémből. Amíg élek, mindig csak rá fogok gondolni.

A nyugágy szélére hajtotta fejét. Alfonz lehelletkönnyen húzta végig ujjait aranyló haján.

Alfonz állapota közben állandóan javult és lassan gondolnia kellett a búcsúzásra is. Édesanyja már elutazott, most már rajta volt a sor.

A gróf annyira megszerette Ilonkát, hogy úgy bánt vele, mintha a lánya lett volna.

— Neked itt kell maradnod, leányom, amíg csak élsz — mondogatta. — Várni fogod a fiamat, mert egyszer csak hazakerül az a hűtlen gyermek. Ha már az anyja temetésére nem jött el, az enyimén biztosan megjelenik. Akkor aztán ne engedd el magadtól. Légy a felesége és legyetek boldogok.

Igy beszélt, amikor Alfonz elbúcsúzott tőlük és megköszönte a sok jót, amiben részesítették.

— Neked meg azt mondom, fiam, — folytatta a gróf — hogy az én házam a te házad is. Amikor csak kedved leled benne, eljöhetsz. Itt van a másik otthonod. Szeretlek titeket, mert ti is szeretettel voltatok irányomban. Vízet adtatok, amikor szomjaztam, megigazitottátok a vánkost fejem alatt és megbocsátottátok bűneimet, amelyekkel szomorúságot okoztam nektek.

Meghatódás vett erőt mindnyájukon. Richárd gróf nem bírta soká szárazon, elővette nagy zsebken-dőjét és tapogatni kezdte a szemét.

Loverinit aztán kikísérték a vasútállomásra és addig integettek utána, amíg csak a vonat el nem tűnt szemük elől.

XIII.

Távozása után a kastélyra mélységes csend borult. A gróf már nem Gáspárral járt sétálni, Ilonka foglalta el helyét. Karját a gróf karjára fűzve együtt lépegettek a fűvel benőtt utakon. Lassan lépegettek, hosszakat hallgattak, aztán elnyelte őket a kastély sötét kapuja és az egyik ablakon lámpafény szűrődött ki a sötét éjtszakába.

Igy ment napról-napra, minden különösebb változás nélkül. A faluban már úgy ismerték őket, mint akik hozzátartoznak az esti kép hangulatához.

Egyik este, mikor éppen litániára szólalt meg a torony harangja, a templom előtt haladtak el.

Ilonka megállt és a templom nyitott ajtajára mutatott:

— Nem mennénk be egy kissé megpihenni, Richárd bácsi? Litánia lesz s én már olyan régen nem voltam litánián, pedig odahaza sohasem mulasztottam el.

Richárd gróf nagyot nézett a különös kérésre. Egyideig remegett a feje a kérés súlyától, de aztán bölintott, mintha egészen természetesnek találta volna a dolgot.

— Mehetünk — mondotta és lassan, ünnepélyesen átlépte a többszázéves templom kopott küszöbét.

Szürke homály töltötte be a templom belsejét és fáradt virágillat húzódott meg a boltívek alatt.

— Gyermekkoromban jártam itt utoljára — sutogta a gróf és állva maradt az ajtóban.

— Menjünk beljebb — kérlelte Ilonka és kezét a karjába öltve lépésről-lépésre beljebb vezette a templom hajójába.

Az olvasójukat zörgető öreg nénikék épp szállingózni kezdtek a templom felé. Majdnem a szemük

esett ki, amikor az első padban megpillantották a grófot, a szigorú földesurat, aki eddig arról volt nevezetes, hogy ki nem állhatja a katolikusokat. Vajjon ki lehet mellette az a szőke leány, akinek olyan az arca, mint egy Madonnáé.

A szőke leány összetett kézzel térdelt, a földesúr pedig mereven ült az első padban és az oltárra nézett, mintha onnan integetett volna valaki feléje.

Az első Richárd grófot látta tán, aki kiszakította magát az Egyház ölelő karjaiból vagy Elvira aszszonyt, aki bolyongva jár kísértetni a régi falak közé vagy Eduárdot, akinek menekülnie kellett apja igazságtalan haragja és bosszúja elől vagy tán az öreg plébánost, akit Viatoris Szidónius emberei halálra sebeztek és arccal fektettek le az oltár lépcsőjére.

A történelem pillanatok alatt végigcikázott előtte. Észre sem vette, hogy közben az oltáron meggyulladtak a gyertyák, feje fölött megszólalt az orgona és a plébános elfoglalta helyét az oltár lépcsőjén.

Richárd gróf csak ült és úgy nézett az oltár égő gyertyáira, mintha faragott szobor lett volna. Öreg arcán ezer redő rajzott, szemöldöke és bajusza kibozontosodott arcából és magas homloka belesímult megöszült, fehér hajába.

Ilonka olyan volt mellette, mint a tél mellett a tavasz.

Az imádkozó pap hangja feléjük szállt az oltártól:

— Istennek szent Anyja — Szűzeknek szent Szüze — Csodálatos Anya — Kegyes és irgalmas Szűz — Bölcsesség széke — Örömünk oka. — és a népmélységes áhitattal mondogatta: — Könyörögi éretünk!

A gróf ült és még mindig mozdulatlanul nézte az oltár aranyló angyalait.

— Dávid király tornya — Elefántcsontból való torony — Hajnali szép csillag — Betegek gyógyítója — Szomorúak vigasztalója — imádkozta tovább a pap és a templom tele volt a szívekből feltörő könyörgés szavaival.

A litánia véget ért. A plébános visszavonult a sekrestyébe, de a gróf még mindig nem mozdult. Már nem figyelte az oltárt oly mereven, mint eddig, szeme csukva volt és ajka úgy mozgott, mintha imádkozott volna.

Ők voltak ketten az utolsók, akik a templom kapuján kiléptek.

— Köszönöm, lányom, hogy elhoztál ide — mondotta hazamenet. — Régen nem pihent a szívem anynyira, mint most. Az én megfagyott, hideg szívem. Majd jövő szombaton, ha Isten éltet, újból eljövünk, talán akkor már veletek tudok imádkozni.

Ilonka ettől a naptól kezdve már nemcsak Albertért imádkozott, hanem az édesapjáért is. Valóságos dolgokról ritkán beszélt a gróffal. Nem akart bizalmával visszaélni, sem abban a színben feltűnni, mintha meg akarná téríteni. A jó Istenre bízta az ügyet, ő csak imádkozott.

De azóta nem mulasztottak el egy szombati napot sem. Az első padot a nép az ő számukra tartotta fenn.

Ilonka közben bejárta az egész kastélyt és ismerkedett a helyiségekkel, régi bútorokkal, elhagyott zugok titkaival. Egy ilyen portyázáson talált a padláson egy ősrégi Mária-képet. Sötét, poros, piszkos kép volt, de lehozatta és maga látott neki a tisztításnak. Meleg vizet hozott a konyháról és szappannal megmosta a képet. A víz olyan fekete lett, mint a szurok. Háromszor kellett vizet váltania, amíg az arcvonásokat tisztán ki lehetett venni. A Szent Szűz karjai közül kifehérlött a kis Jézus, amint apró, kis báránycákát szorongat. Nagyon-nagyon régi kép lehetett. Foltok és égési nyomok látszottak rajta. De mindezzel nem törődött. Bevitette a képet a szobájába és mécesest gyújtott eléje.

A gróf nem lepődött meg a kép láttán. Hosszan elnézte, aztán kijelentette, hogy a képet restaurálni kellene, mert szép munka s jobb sorsot érdemel. Hozzátette:

— Amint látom, házamba lassan visszatér Elvira

asszony szelleme. Ez a régi kép őt juttatja eszembe. Nagyon örülök, hogy így történt, talán ezentúl én is nyugodtabb leszek már.

Odalépett a képhez és megsimogatta. Ha ujjai hegyén az ajka lett volna, ezt a simogatást bátran csóknak lehetett volna nevezni.

Ettől az időtől fogva a kép előtt állandóan égett a mécses. Szűz Mária évszázados tekintetével nézett le az előtte megjelentekre.

A nyárból lassan őszt lett és a szél mint haragos házmeister csapott végig seprőjével a hervadó levelek közt. Por kavargott a levegőben és vízterhes esőfelhők súlyosodtak a magasban.

A hosszú séták megrövidültek és a kályhákba egy napon beköltözött a tűz.

Richárd gróf legszívesebben a kályha mellett ült és olvasgatott.

Karácsony hetében egy délután megérkezett édesanyjával Alfonz.

— Eljöttünk néhány napra — mondotta Loverini-né a maga bájos, fiatalos mosolyával. — Olyan egyedül vagyunk otthon és fiamnak nem volt nyughatnékja, mindenáron itt akarta eltölteni szent karácsony ünnepét.

A gróf magához ölelte mindkettőjüket.

— Okosabbat nem is tehettek volna, mint hogy eljöttek. Egyedül nagyon szomorkodtunk volna ugye, Ilonka lányom? Én már végigvászorogtam valahogy ezt az életet, de sajnálom ezt a kislányt, akinek semmi szórakozása sincs ebben az Isten háta mögötti faluban.

— Ne sajnáljon engem, apóka, — szólt közbe Ilonka — én még egyetlen napig sem unatkoztam és nem mondanék igazat, ha azt mondanám, hogy unom magam.

Alfonz elnézte a lányt és úgy látta, hogy az komolyabb lett. Alig észrevehető, finom bánat tükröződött arcáról. Tartása, mozgása kimértebbé vált, a régi fürge mozgás helyébe is kimérség költözött. Min-

den szavának súlya volt és mosolya, felnevetése melankólikus színezetet öltött.

Alfonz a lány finom kis kezét ajkához emelte.

— Maga nélkül szomorú lett volna a karácsonyom, Ilonka — mondotta. — Látni akartam és közelségére vágyakoztam.

Ilonka lesütötte a szemét és elpirult.

— Jó katolikus embernek karácsonykor nem illik szomorkodnia, még ha egyedül van is. Hogy utaztak? Mi ujság Pesten? Már olyan honvágyam volt néha, hogy ki sem tudom mondani. Hiányzik a hazai szó. Majd tavasszal hazaugrom néhány napra és teljesítem magam az otthoni levegővel. Csak most tudtam meg, hogy mi az igazi értelme a honvágynak.

Grock hatalmas fenyőfát szerzett és beállította a szalónba.

— Karácsonyfa nélkül semmit sem ér a karácsony — mondotta. — Éveken keresztül nem volt karácsonyfánk, most aztán pótoljuk a mulasztottakat.

Különféle csecsebecsét, cukrot hozatott Bécsből és maga is nekilátott a fa díszítésének. Ilonka és Alfonz segítettek neki. A fa olyan szép lett, mint egy falusi menyecske. Csillagszórók, ragyogók ékeskedtek ágain. Alig maradt rajta ténylegi üres hely.

Karácsony este aztán vacsora után a gróf kijelentette, hogy valamennyien elmennek az éjféli misére.

— Tudom, hogy szívesen veszitek ezt az elhatározásomat. Ma olyan kedvemben vagyok, hogy másoknak is örömet akarok szerezni. Ajándékot már adtunk egymásnak, hogy kimutassuk szeretetünket egymás iránt, de ezek az ajándékok nem komoly értékek. Pillanatnyi örömet okoznak, a ránk gondolás jólesik, aztán elhalványodnak és beleolvadnak a hétköznapi szürkeségébe. Sok karácsonyt értem már meg, tudom, hogy minden úgy van, ahogy mondom. De ha én ma elmegyek veletek a templomba és letérdelek a jászol elé, szívetek igaz vígsággal telik meg és amíg éltek, nem felejtitek el, hogy én, az öreg

eretnek, leborultam a jászol nagysága előtt. Nagy utat tettem meg az utóbbi időben, kimondhatatlanul nagy utat, nem csoda, ha elfáradtam. Senki sem beszélt rá. Senki sem akart megtéríteni, magától jött ez az érzésem, mint ahogy magától buggyan ki a víz a forrás mélyéből. Ha észrevettem volna, hogy valaki térítő szándékkal közeledik felém, megkeményedtem volna, mint a cement a vízben, de így magam elhatározásából teszem, amit teszek és azt hiszem, hogy eljárásomban senki sem találhat kivetni valót. Megváltoztam, nem tagadom. Akik eddig ismertek, aligha ismernének rám. Feleségem elment, fiam elhagyott és én itt maradtam a rájuk való emlékezés súlyos terhével. Ha Albert látná, mi lett belőlem, biztosan visszatérne az atyai házba és lesimítaná homlokomról a gond redőit.

Törölgetni kezdte a szemét és álla mellére hajlott.

Ilonka szeme ragyogott, aztán hirtelen felugrott és megölelte a gróft.

— Ez a legszebb karácsonyi ajándék, amit kaphattam — mondotta és zsebkendőjével ő is törölgetni kezdte az öregúr szemét.

— De aztán melegen öltözzék ám fel, apókám, mert kinn hideg van.

— Bízd csak rám, lányom — bólogatott a gróf a leány vállán pihentetve a kezét. — Ha vadászaton órák hosszat, térdig érő vízben el tudtam állni egy vadkacsáért, a templomban is kibírom.

Szán várt rájuk a kapu előtt. Ilonka a gróf mellett foglalt helyet.

Szilaj éjtszakai repülés volt egész útjuk s a hó porzott a lovak patái alatt.

A gróf nem akart az első padba ülni, pedig az egész padot az uraság számára tartották fenn. Beült a falusiak közé, olyan ember kívánt lenni, mint a többiek.

A gróf másnap ezer koronát küldött a plébánosnak azzal, hogy ossza szét a szűkölködők közt.

A plébános még aznap személyesen jött el meg-

köszönni a nagy adományt. Ismerték egymást, de csak amolyan köszönő viszonyban voltak egymással. A gróf sohasem járt a parókián, a plébánosnak meg semmi keresnivalója sem volt a kastélyban.

Ilonka egy üveg konyakot hozott és két pohárral együtt az asztalra tette.

Koccintottak.

— Hány éve van itt, plébános úr? — kérdezte a gróf.

— Jövőre lesz huszonöt — válaszolta a plébános.

— Akkor itt volt végre az ideje, hogy közelebbről is megismerjük egymást — mondotta a gróf, visszatéve a konyakos pohárkát az asztalra. — Egy idő óta valahogy úgy alakult a helyzet, hogy csupa katolikus él körülöttem s most, hogy itt van ez az Ilonka leány is, megváltozott a gondolkozásom. Tudja, plébános úr, hogy mi a különös ebben a leányban? Megmondom. Ez úgy prédikál, hogy nem beszél. Ilyent még nem láttam. Szerintem ez a leghatásosabb prédikáció.

— Hogy csinálja? — kérdezte a pap.

— Valahogy kiárad belőle, mint kályhából a meleg, virágból az illat, meggyújtott lámpából a fényesség. Kisugárzik a szeméből, finom beszédjéből. Tudja, nem is csodálom, hogy a fiam szerelmes lett belé.

A pap bólogatott.

— Ez az isteni kegyelem működése — szólalt meg a plébános, amint a gróf elhallgatott. — Egyházunk szentjeinek is nagyrésze életében sohasem prédikált. Tetteik és tiszta életük beszélt helyettük. Ilonkát különben is már van szerencsém ismerni, sokszor látjuk egymást a templomban.

— Ha ez a lány nem kerül az életembe, — folytatta Richárd gróf — mint jégszívű ember fejeztem volna be az életemet. Megfagytam volna a saját lelkem jégvermében. Hozzáteszem, ha észrevettem volna, hogy térítgetni akar, maradtam volna a régi. Mert mi Marienheimiak már olyanok vagyunk, hogy inkább

törünk, mint hajlunk. Ilonka különben családunk másik ágából származik.

— Önök rokonok, gróf úr? — kérdezte álmélkodva a pap.

— A Hársfalvi-ág évszázadokkal ezelőtt kivált a mi családunkból. Azok katolikusok maradtak, mi meg protestánsok lettünk. Most, hogy a fiam kiásta a mult lomtárából ezeket az adatokat, látjuk, hogy a katolikus ágból egyedül Ilonka él, a mienkből pedig én és a fiam. Ha aztán mi is meghalunk, a Marienheimi- és a Hársfalvi-családok története lezárul.

— Albert grófról semmi hír? — kérdezte a karosszék mélyéből a pap.

— Semmi. Azt hiszem, hogy én már ebben az életben nem találkozom vele. Megbántottam nagyon, szinte kegyetlenül és Albert most inkább törik, mint hajlik. Pedig elmennék hozzá, ha tudnám, hol van s kibékülnék vele. Nem hiszem, hogy meg ne puhulna a szíve. Én is olyan fajta vagyok, mint ő, de a végén csak meg tudok bocsátani.

A pap még egy ideig elüldögélt, majd amint a beszéd fonala megszakadt, elbúcsúzott. A gróf barátságosan kezét szorított vele s az ajtóig kísérte.

A lépcsőházban Ilonkával találkozott.

— Sok szépet hallottam magáról, lányom — bókolt. — Személyesen is meggyőződtem róla, hogy a gróf úr kimondhatatlanul szereti magát.

Ilonka tiltakozott.

— Richárd bácsi elfogult velem szemben. Rajtam kívül nincs senkije, ennélfogva rám pazarolja egész szeretetét.

Grock este azzal a hírrel jött haza, hogy másnap többen kirándulnak a faluból St. Michaelre. Elmegy a tanító, a segédjegyző, a postás leánya, az orvos felesége és még néhány idegen, akik a nagy kocsmában szálltak meg. Fenn alszanak a menedékházban és másnap jönnek le.

— Menjünk el mi is — javasolta Alfonz. — Elég

erősnek érzem már magam az ilyen útra. Az embernek utóvégre nem kell rohanvást mennie.

Ilonka azonban hallani sem akart a kirándulásról.

— Akármennyire is jól érzi magát, nem tanácsolnám, hogy ilyen megerőltető túrára vállalkozzék. Mit csinálna, ha előntené a vér? St. Michaelre felmászni nem gyerekjáték. Ilyen túra gyakorlott, edzett embereknek való, akik ismerik a hegymászás csínját-bínját. Hegyre nemcsak fel kell mászni, hanem le is kell róla jönnie az embernek. Az pedig sokszor nehezebb, mint rákapaszkodni. Megfelelő ruhánk sincs. Olyan izomlázat kapnánk, hogy felérne egy kisebb betegséggel.

— De hiszen nekünk nem kellene felmennünk a hegy tetejére. Ott van valahol a Havasi gyopár nevezetű vendéglő, — jegyezte meg Alfonz, aki nagyon unta már az egyhelyben való topogást.

— A Havasi gyopárig is megvan az út jó négy óra — szólt közbe Grock. — Ott ketté válik. Az egyik tovább vezet a hegyek közé, a másik pedig bekanyarodik Kultschach felé. Néhány évvel ezelőtt jártam arra Albert gróf úrral. De nyáron mentünk, amikor a szabadban tölthettük a nap legnagyobb részét. Lovon mentünk. Felejthetetlen élmény volt.

— Mehetnénk kocsin — javasolta Alfonz.

— Akkor inkább szánkón — szólt közbe Ilonka, aki lassan kezdett megbarátkozni a gondolattal.

Nyomban meg is egyeztek. Grock azt az utasítást kapta, hogy Jörg, a kocsis fogjon be idejében.

Másnap jó melegen felöltözködtek és Jörggel a bakon megindultak a Havasi gyopár felé.

— De aztán vigyázzatok ám magatokra — figyelmeztette őket a gróf, akinek az egész kirándulás nem valami nagyon volt ínyére. — Nem is tudom, mit csinálok egész nap nélkületek. Megesz az unalom.

A társaság egyes tagjai már hajnalban gyalogszerrel indultak el. A hátizsákokat és siléceket szánkón vitték előre.

— Látja, ezek siléceket is visznek magukkal — mutatott Ilonka a szánkóra. — Tud maga sielni?

— Még nem próbáltam, — kedélyeskedett Alfonz — de valószínűleg hamarosan megtanulnám.

A kirándulók közül néhányan szintén szánkón rövidítették meg az utat.

Kissé borús, téli reggel volt. Fagyott. A szánkó nesztelenül siklott a havon és csak a lovak prüsszkölése és a csengetyűk csilingelése törte meg a csendet.

Alfonz nagyon jól érezte magát. Ilonka közelsége boldogsággal töltötte el. Úgy érezte, hogy ez a cobolybundába bújt lány hozzá tartozik. A jó Isten is azért teremtette, hogy az ő felesége legyen. Csak ne lett volna köztük állandóan az a láthatatlan üvegfal, amely elválasztotta őket egymástól. Ilonka kedves volt, vidám, de hiányzott belőle az, amit szerelemnek neveznek. Most is egymás mellett ültek, beszélgettek, nevetgéltek, mégis távol voltak egymástól.

Loverini sokat gondolkozott már ezen a helyzeten s azt kérdezte magában, érdemes-e neki ezért a lányért küzdeni. Esténként elhatározta, hogy szép csendesen kilép Ilonka életéből és nem zavarja többé. De amikor reggel újból megpillantotta a leányt, éjtszakai elhatározása pillanatok alatt semmivé foszlott s úgy érezte, hogy a lány nélkül el sem tudná képzelni életét.

A szánkó gyors iramban nyelte a távolságot. Fínom hókristályok vágódtak az arcukhoz. A falu házai messze maradtak mögöttük, a hegyek oldalait borító fenyveserdők pedig közeledtek.

Ilonka zsebre tett kézzel dőlt hátra a szánkóban s arra gondolt, hogy lehetne megosztani szívét a két férfi között, ha már kettőt hozott útjába a sors. Albert ködbevesző alakja állandóan előtte lebegett. Gyakran, amikor Alfonzal társalgott, pillanatokig azt hitte, hogy Alberttel beszélget. Ő volt az első férfi, aki teljesen betöltötte szívét és érezte, hogy soha többé nem fogja tudni akaratát megszabadítani tőle. Sajnálta Alfonzot, mert őt is szerette. Olyan jó

volt hozzá és olyan önzetlenül fáradozott érte, mégis szívében nem talált helyet számára. Ha néha meghittelen beszélgetett vele, utána megfájdult a lelkiismerete, mintha Albert emlékét bántotta volna meg.

Hegynek vitt az út, a lovak hirtelen lassították az iramot.

Az út mellett befagyott hegyipatak medre kísérte őket. Nyúl szaladt át az úton, aztán hirtelen szarvas termett előttük. Megállt az út közepén, aztán úgy eltűnt, mintha a föld nyelte volna el.

Az út két oldalán meredeken magaslott égnek a hegy.

Jörg hátraszólt:

— Ez az út legveszedelmesebb része. Ha felülről megindul a hó, akkor az utas könnyen a végítélet napján ébred csak fel.

— Akkor siessünk — biztatta a kocsist Ilonka. — Ép bőrrel szeretnék hazakerülni.

Jörg megsuhogtatta ostorát.

— Itt nem tanácsos biztatni a lovakat, mert könnyen árokba vagy patakba sodródunk. Sok a vízmosás és a ló is könnyen kitörheti a lábát — magyarázta Jörg és szorosabbra fogta a kantár szarát.

A hágó végén ismét kiszélesedett előttük a látóhatár. A lovak minden nógatás nélkül gyorsítottak. A szél hófelhőket fújt mögöttük a magasba.

— Mintha repülnénk — mondotta Ilonka és Alfonzra nézett, aki csendesen ült a helyén. — Milyen kár, hogy a jó Isten nem adott az embereknek szárnyat. Többet volnék a levegőben, mint a földön. Fenséges érzés lehet a mélységek fölött szabadon lebegni.

— Nekem ilyen kívánságaim nincsenek — válaszolta Alfonz. — Megelégszem a gondolat szárnyalásával is, azzal nagyobb távolságokat repülhetek be.

Katlanszerű völgy szélesedett előttük. Messze a túlsó oldalon vígan pipázó kéményével feltűnt a nyerskőből épült Havasi gyopár épülete.

— Két óra alatt tettük meg az utat — nézett a

karórájára Alfonz és lerázta bundájáról a hópelyheket.

St. Michael hóval borított csúcsai ködbe veszttek.

A szánkó szélesebben siklott a mélybe. A lovak megérezték a korcsma közelségét és iparkodtak minél előbb odaérni.

A vendéglő ivójában vagy tizen ültek. Elszánt, gyakorlott turisták valamennyien.

A segédjegyző nagy hangon üdvözölte Ilonkáékat, amint beléptek.

— Velünk tartanak szintén? — kérdezte és jókedvűen rázta meg Ilonka kezét.

— Nem vagyok hegymászó — mentegetődzött Ilonka. — A tanár úr pedig még nem elég erős az ilyen túrára.

— Hát aki nem szokta meg, annak nem is ajánlatos — szolt közbe a tanító, akinek olyan piros volt az arca, mint a félig érett paradicsom. — A barométer állásáról ítélve ma nem ússzuk meg simán a dolgokat. Vihar van kilátásban. Odafenn pedig egy viharos nap egyenlő a hideg purgatóriummal, ahogy erre felé nevezi a nép. Ember legyen, aki megküzd vele.

Ilonkáék végigkezeltek a jelenlévőkkel, aztán néhány barátságos szót váltva velük, leültek az egyik félreeső asztal mellé, teát, szalámit, vaját rendeltek és elkezdtek jóízűen falatozni.

Ilonka elragadó volt. Megkente Alfonz kenyerét vajjal, meg is sózta neki, majd eléje tette a szalámitálat, hogy kezeügyében legyen minden.

Ez a szolgálatkészség is hozzátartozott Ilonka ama sajátságaihoz, amelyek oly vonzóvá és ellenállhatatlanná tették személyét.

Újabb társaság érkezett. Leemelték vállukról a hátizsákokat és helyet foglaltak.

— Nézzen oda, Alfonz, — mutatott Ilonka az imént érkezettek felé — Anita Lohr ül ott. Vajjon hogy kerülhetett ez ide?

Loverini a jelzett irányba nézett és kissé elsápadt.

— Valóban Anita Lohr. Ügylátszik, ez a szörny sehoggy sem akar ettől a vidéktől elszakadni.

Jó kedvüknek egyszerre vége szakadt. Ügy érezték mind a ketten, mintha a halott Fleck jelent volna meg közöttük, hogy bosszút álljon rajtuk.

Anita mintha észre sem vette volna őket. Mályvaszínű hátizsákja mellette hevert a padon. A társaságban ő vitte a szót, mindenki őt figyelte. Közben evett és nagy kortyokban itta a teát. Be kellett hozniok a késést.

A vezető összeverte tenyerét.

— Indulás, hölgyeim és uraim. Nagy út áll előttünk, nincs időnk hosszabb pihenésre. Majd a menedékházban alhatnak reggelig.

Felcihelődtek. A hátizsákok felkerültek a vállakra. Anitának úgy sikerült kijutnia a teremből, hogy egy pillantást sem vetett Loveriniék asztala felé.

— Ki volt ez a különös nő azzal a mályvaszínű hátizsákkal? — kérdezte Alfonz a vendéglőst.

— Nem ismerem — rázta a fejét a vendéglős. — Holmijáról ítélve jobb házból valónak kell lennie.

A pincérlány közbeszólt:

— Egy özvegyasszony, a férjét vadászaton lőtték agyon. Éppen az előbb mesélte el.

Ilonka és Loverini kis időre egyedül maradtak az ivóban. A pincérlány lesöpörte az asztalt, helyretolta a székeket és kivitte az üres poharakat.

A szomszédos helyiségben kocsisok boroztak. Jörg is köztük volt.

— Ügylátszik, hogy mi ettől az Anita Lohrtól sohasem fogunk megszabadulni — mondotta Ilonka kedvetlenül. — Richárd bácsi ugyancsak bevásárolt vele.

— Ónagysága nem tudja elfelejteni az aranyjuezi szép napokat, amikor azt tehetett a kastélyban, amit akart. Azt hiszi, hogy azok még egyszer felvirradnak rá.

— Ha maga elmegy és Anita egy szép napon megjelenik a kastélyban, tehetetlen leszek vele szemben. Richárd bácsi nem teszi ki a szűrét.

— Ne féljen, majd kiteszi Grock — vigasztalta őt Loverini.

— Grock sem tehet semmit, ha Richárd bácsi megengedi neki, hogy a kastélyban tartózkodjék. Jól tudja maga is, hogy Richárd gróf nem egészen beszámítható. Anita nagyon ravasz nő, még utóbb engem is kítúr innen.

— Hát csak próbálja meg. De különben álljon a sarkára és szálljon szembe vele, magának nincs mitől félnie, de neki van. Ha a rendőrség megtudja, hogy miben sántikál önagysága, úgy kitoloncolja Ausztriából, mintha soha itt sem lett volna.

— De akkor majd kiabálni kezd és Richárd bácsi benne lesz a pácban.

Loverini egy ideig gondolkozott, csak aztán válasszott.

— Szerintem legokosabb volna érintkezésbe lépni a rendőrséggel és mindent elmondani úgy, ahogy történt. Ezzel a lépéssel kihúznók a gyékényt Anita lába alól. Mert önagysága biztosan erre épít mindent. Ki akarja használni utolsó ütőkártyáját. Ha ő nem érheti el a célját, ne érje el más sem. Természetesen a rendőrségnek csak akkor kellene szólni, ha szükség van rá. Addig minden lehetőségre felkészülten várni kell. Az öregurat és Grockot jó lesz előre figyelmeztetni. Látja, végső eredményében mégis csak jó volt, hogy kijöttünk ide.

Hirtelen elsötétedett.

Jörg lépett az ivóba.

— Vihar közeledik. Ha most elindulnánk, tán még idejében hazaérünk — jelentette a pipáját szorongatva.

— Akkor induljunk azonnal — ugrott fel Ilonka.

Loverini kifizette tartozását és felvette bundáját.

Kinn haragos, jeges eső csapott arcukba.

— Percek alatt hogy megváltozott az idő — mondotta Ilonka és elhelyezkedett a szánkón.

Jörg a lovak közé vágott. A jóllakott állatok heves iramban ereszkedtek neki az útnak. A szél épp szembe sivitott s felkavarta a havat, úgyhogy lassítani kellett.

— Jobb lett volna megvárni a vihar végét — mondta Alfonz kiáltva, mert a halk beszédet elkapta a szél.

Ilonka behúzódott a bundájába. Még az orra hegye sem látszott ki belőle.

A hágóban a szél ereje csökkent, de viszont olyan sötétség lett, hogy csak lépésben tudtak előbbre jutni. A vihar a fejük fölött száguldott. Sírt, zúgott az egész erdő s a toronymagas fenyők vészesen hajladoztak a rájuk nehezedő szél nyomása alatt.

Egyszerre, mintha összedőltné volna a hegy, a magasból nagy robajjal lezuhant valami. A csengetyűk elhallgattak a lovak nyakán és a szél tovább viharzott a magasban. A szánkónak az utasokkal együtt nyoma veszett. Hatalmas hógörgeteg borította az egész utat.

Néhány percig semmi sem mozdult. Aztán Loverini feje bújt ki a hóból.

Kétségbeesés és rémület ült az arcán. Segítségért kiáltott, de a viharban ki hallotta volna meg segítségért kiáltó szavát. Feje fedetlen volt és csupa hó. Ledobta magáról a bundáját és puszta kézzel túrni kezdte a havat. Szörnyű munka volt. Homlokáról csakhamar patakzott a veríték.

Nemsokára rá kihúzta a hóból Ilonkát. A leány eszméletlen volt. Lefektette a hóra és dörzsölni kezdte az arcát. De azután csakhamar abbahagyta a munkát és újból a hótömegbe vetette magát. Jörgöt véres arccal vonszolta ki a görgetegből, egy faág kettéhasította a fejbőrét. De eszméletén volt, csak hirtelenében azt nem tudta, mi történt vele.

— Mi van a kisasszonnyal? — kérdezte és nyomban rázni kezdte a még mindig alétan fekvő Ilonkát.

— Menjen, nézze meg, mi van a lovakkal — szóló Loverini. — A kisasszonnyal majd elbajlódom én.

Szerencsére a lovaknak nem történt bajuk, de szörnyen megijedtek. Összerogyva feküdtek a hóréteg alatt s csak akkor vergődtek talpra, amikor friss levegő csapta meg orrukat.

Jörg arca tiszta vér volt. Ellepte egész arcát és homlokát. Dolgozni sem tudott tőle rendesen.

A lovak hamarosan kirántották a szánkót a hótömegből. Loverini felemelte a még mindig aléltan fekvő Ilonkát és visszatette a szánkóba.

Kimondhatatlanul boldog volt, hogy segíthetett rajta. Lehajolt hozzá egész közel és megcsókolta egyszer, kétszer, addig, amíg Ilonka ki nem nyitotta szemét.

— Mi történt?

— Lavina zuhant ránk — mondta kimerülten Alfonz és fázni kezdett. Ekkor vette észre, hogy nincs rajta a bundája.

Leugrott a szánról és megkereste. Jörg ezalatt rendbehozta az összegubancolódott szíjakat és elindította a szánt.

Mire kiértek a hágóból, a vihar szünőben volt, de hóval vegyes eső szitált.

XIV.

Holtrafáradtan érkeztek haza.

Ilonkát azonnal lefektették, mert jártányi ereje sem volt. Jörgöt az orvos kötözte be. Loverini borlevest főzetett magának és ő is nyomban ágyba bújt.

Percek alatt kórházzá változott a ház. Loverininé egészen oda volt.

— Tüdőgyulladás lesz ennek a vége — siránkozott. — Szegény fiam, az egyik bajból kilábolt, most aztán még nagyobb baj szakadt rá.

Ilonka arca tüzelt.

— Reméljük, hogy meghűlésen kívül más baja nem lesz — mondotta az orvos és el nem mozdult az ágy mellől.

Loverini másnapra kialudta fáradalmait. Jörg olyan turbánnal jelent meg a konyhán, mint egy török basa, de Ilonka állapota súlyosbodott. Láza harminckilencen felül járt.

Richárd gróf úgy járt-kelt a házban, mint a bolygó szellem. Most, amikor ez a leány az élet és halál mezsgyéjén állt, látta igazán, hogy szereti Ilonkát.

— Doktor úr, — könyörgött — mentse meg! Nincs rajta kívül senkim a világon.

Az orvos vigasztalta az öregurat és váltig hajtogatva, hogy ami tőle telik, mindent megtesz.

Két napig a beteg szinte eszméletén kívül volt. Lázálmai voltak. A ház népe felváltva virrasztott mellette.

Harmadik nap végre kinyitotta szemét és inni kért. Hideg teát adtak neki néhány kanállal. Utána nyomban elaludt.

Loverini mellette ült és elnézte lihegő száját, csepeges ajkait. Megsimogatta haját és kedveskedő szavakat sugdosott fülébe.

Ilonka hirtelen kinyitotta a szemét és zavaros tekintettel nézett Alfonzra.

— Albert, te vagy itt? — kérdezte és reszkető kezét Alfonz felé nyújtotta. — Hol voltál eddig? Anynyit szenvedtem miattad, hogy ki sem tudom mondani. Nem volt szép tőled, hogy szó nélkül eltűntél s hírt sem hallattál magadról. De nem haragszom rád. Nagyon szeretlek, Albert, tán jobban, mint az életemet.

Közben Alfonz kezét szorongatta s tekintete a bizonytalanságba révedt.

Loverini szomorúan ült mellette és határozott. Amint Ilonka állapota megengedi, azonnal elutazik és nem alkalmatlankodik többé. Rájött, hogy minden küzdélme hiábavaló erőlködés lenne.

A gondos ápolás és az orvosi tudomány Ilonkát visszasegítette az életbe. Egy heti vergődés után az orvos kijelentette, hogy a krízisen túlesett és megvan minden remény a gyógyulásra. Eltart ugyan négy-öt hétig a betegség, de a jelek szerint gyógyulása teljes lesz.

A boldog gróf úgy sürgölődött Ilonka ágya körül, mint egy pesztonka.

Loverini azonban édesanyjával együtt búcsút mondott a háznak.

A gróf tartóztatta őket, sőt Ilonka is szinte sírva fakadt, amikor megtudta, hogy elmennek.

— Alfonz, maradjon itt — mondotta. — Az egyetemen még nem kezdődött meg a tanítás.

De Loverini csak a fejét rázta.

— Munkámat befejeztem s így nincs rá okom, hogy itt maradjak. Éljenek békességben és kerülje el házuk táját minden szomorúság.

— Miért beszél egyszerre így, Alfonz? — kérdezte Ilonka és felült az ágyban. — Megbántottam magát vagy pedig Richárd bácsi mondott olyat, ami nincs kedvére.

— Szó sincs róla — mentegetődzött Alfonz. — Maguk a legjobb szívvel voltak hozzám. A hiba bennem volt.

— Nem értem. Miért nem beszél világosabban?

— Szavakkal úgysem fejezhetném ki. Vannak dolgok, amiket meg kell az embernek éreznie. Ne is kérdezzem, mert úgysem válaszolnék. Én kilépek az életéből, élhet tovább álmainak és várhatja vissza Albertet. Mert egyszer majd csak megjelenik és akkor helyrehozhatatlan hiba lenne, ha itt lebzselnék maga körül.

Ilonka felemelt keze lehanyatlott. Mire kinyitotta lecsukott szempilláit, Alfonz már nem volt a szobában.

Mélységes csend borult a szobára. Ilonka szeméből lassan szivárogni kezdtek a könnyek.

A gróf a kályha mellett ült és a levegőbe nézett. Grock mogorván járt szobáról-szobára és mindenkivel zsörtölődött.

Jörg a konyhában üldögélt és harmonikázott. Mind a két szobalánynak egyszerre udvarolt. Ő volt a legboldogabb ember az egész kastélyban.

Ilonkát a betegség nagyon megviselte. Amikor felkelt az ágyból, olyan volt, mintha ködből lett volna. Szélben libbenő fátyolként járt szobáról-szobára.

Míg Alfonz a közelében tartózkodott, állandóan Alberten járt az esze. Most, hogy Alfonz nem forgolódott körülötte, hiányzott neki. Érezte, hogy sokkal jobban szereti Loverinét, mintsem gondolta volna. Maga elé képzelte, magyarázott neki, védekezett és bizonyított, hogy ő nem tehetett mást, csak amit tett. Látta be, hogy az embernek becsületbeli kötelességei is vannak.

Az orvos azt tanácsolta a grófnak, hogy három-négy hétre küldje le Ilonkát az olasz Rivierára. Gyenge a tüdeje. Ilyen roham után az ember nem lehet eléggé elővigyázatos.

— Ha Ilonka egészsége megkívánja, beleegyezem — mondotta egészen elkedvetlenedve a gróf. — De előre kijelentem, hogy amíg haza nem jön, én leszek a legboldogtalanabb ember a világon.

— A gróf úrnak sem ártana, ha vele menne — jegyezte meg az orvos. — Itália ilyenkor a legszebb.

A gróf szomorúan hajtotta le fejét.

— Eleget utaztam én életemben. Elég volt a látnivalókból. Azért utazni, hogy meghosszabbítsam életemet, nem szándékozom. Legszívesebben meghalnék. Legalább egyszer és mindenkorra vége lenne ennek a siralmas életnek.

Az orvos nem erőltette a dolgot. Ilonka azonban néhány nap múlva elutazott Capri szigetére és onnan küldözgette haza naponként levelezőlapjait, amelyeken tudatta, hogy nagyon jól érzi magát.

Pedig az egész szigeten ő volt a legszomorúbb. Majdnem egész nap nyugágyon feküdt és nézte a mélységesen kék tengert. Loverini kedves verseskönyvét magával vitte. Azt a verset, amely akkor annyira tetszett Alfonznak, betéve is megtanulta. Csak most, amikor az események már a mult homályába kezdtek burkolódzni, értette meg a költemény igazi szépségét.

Sivár sivatagnak szép virága voltál,
Borús éjtszakáknak meleg mécsese,
Néma nagy országnak büszke királynője,
Hangtalan mezőknek éji éneke . . .

A könyv kiesett kezéből. Nagyon sajnálta Alfonzot. Megértette, hogy Alfonznak azért tetszett ez a vers annyira, mert egészen rájuk illett.

— Ketten voltak és mind a ketten kiléptek életemből.

Két gyönyörű, színes lepke keringőzött felette, lenn a mélyben, egy nagy óceánjáró hajó túlke bődült a csendbe.

Amíg Ilonka lenn a tengerparton álmaival küzdött, azalatt egy vasárnap délelőtt, amikor a fél ház templomban volt, beállított a kastélyba Anita Lohr.

Megállt a lépcsőházban és körülnézett, hogy nem lát-e valakit. Aztán sietve felhaladt a lépcsőn és benyitott a gróf szobájába.

— Jó reggelt, gróf úr! — köszönt rá és az íróasztalig meg sem állt.

A gróf kezéből kiesett a Szentírás.

— Madame Fleck, hogy kerül maga ide? Mi keresnivalója van nálunk a történtek után?

— Csak nem veszi zokon egy régi munkatársától, hogy felkeresi? — kérdezte a nő.

A gróf levegő után kapkodott.

— Nekem nincs önnel semmi beszélgetnivalóm.

— De van nekem. Az utóbbi időkben sok említésre méltó dolog történt velem — folytatta és ledobva bekecsét, belevetette magát az egyik karosszékre. Aztán cigarettát halászott elő tarsolyából és rágyújtott.

— Szeretnék egy ideig ittmaradni a kastély falai közt — mondotta és nagy füstfelhőt fújt a mennyezet felé. — Férjem halála óta borzasztó elhagyatottnak érzem magam, rászorulok egy kis vigasztalásra. Szörnyű állapot fiatalon özvegyiségre jutni.

— Engem nem érdekel a maga özvegyi sorsa — kiáltotta a gróf. — Még egyszer tudtára adom, hogy az én házamban önnek semmi keresnivalója nincs. Azt hiszem, elég világosan fejeztem ki magam. Ha ez sem elég, akkor inasommal vezettetem ki.

Anita arcán gúnyos mosoly ült. Szép lassan szívt a cigarettáját.

— Remélem, hogy ezeket a bős szavakat nem mondotta komolyan, gróf úr? — válaszolt Anita, a cigarettát a hamutartóba nyomkodva. — Mert azt csak nem tagadja, hogy némi közünk van egymáshoz.

— A történtek után semmi közünk egymáshoz.

— Ha tán elfeledkezett volna, kissé felfrissítem az eseményeket.

A gróf kezei ökölbe szorultan rezegtek az íróasztalon.

— Tragédiánk elindítója ön volt, gróf úr — jelentette ki a nő. — Ha akkor nem kever bennünket ebbe a piszkos ügybe, akkor még ma is élne drága férjem és én boldog feleség lennék. Halálosan szerelmes voltam az uramba.

Az öregúr felfortyant.

— Nem én kevertem magát abba az ügybe, hanem éppen maga beszélt rá engem. Azt a galád, alávaló gondolatot maga adta nekem és én, öreg számár, fej-jel estem a verembe. A maga férjét akkoriban nem is ismertem.

— Én éppen az ellenkezőjét állítom — sóhajtott fel Anita.

— Maga a férjéhez hasonlóan büntetett előéletű, ennél fogva állításaiban joggal kételkedhetik az ember.

Anita újabb cigarettát vett elő és rágyújtott.

— Gróf úr, — szólalt meg, amint az öreg elhallgatott — érdemes nekünk így hadakoznunk? Fogjunk kezét és szívjuk el a békepipát. Valljuk be, hogy egyikünk sem ér többet a Deákné vásznánál. Én így vétektem, maga meg úgy. De én ezekután sem akarok lógva maradni a levegőben. Velem is kell valaminek történnie. Miből éljek meg? Férjem halálát maguk idézték elő. Nyugdíjam pedig sajnos, nincsen.

— Itt nem a maga férje vesztette életét, hanem az a betörő, aki feltörve az ablakot, behatolt a házba, hogy folytassa megkezdett lopásait — jelentette ki a gróf kidülledt szemekkel. — De nem is lőtték volna le, ha először ő nem süti rá fegyverét a tanársegédre. Aki mit keres, azt meg is találja.

Anita hangjából gúny csendült ki.

— A férjem éppen olyan szándékkal tartózkodott a házban, mint a tanársegéd. Ne gondolja, hogy Lovérini önzetlenül cselekszik.

— A tanársegéd urat én hívtam ide, de a maga férjét nem. Férje éppúgy betolakodott ide, mint most maga.

Anita felállt és néhány lépést tett a szobában.

— Vitatkozással nem érünk célt — állapította meg. — Nyugodt, higgadt beszéddel sokkal többre megyünk. Nekem már nincs mitől félnem, a férjem pedig nem vonható felelősségre. Önt azonban, gróf úr, mint értelmi szerzőt, még felelősségre vonhatja a bíróság.

— Ne mentegetődzék, mert éppen elég van a ro-

vásán. A ruhákat ön vásárolta és a hamis nevet is ön mondta be. Ez is a maga szabadalma volt. Nekem ilyen ravasz gondolat eszembe se jutott volna.

— De a gróf úr adta hozzá a pénzt — nevetett fel Anita. — Egy húron pendülünk.

A gróf kimerülten dőlt hátra. Rosszullét környékezte.

— No, látja, kár így felizgulni — rázta a fejét Anita és egészen közel lépett a grófhhoz. — Még megüti egy ilyen rohamában a guta, aztán mi lesz? Albertre már úgysem számíthat. Az nem jön többé vissza.

A gróf tágranyitotta szemét és végső erejét összeszedve felállt.

— Honnan tudja ezt olyan határozottan?

— Hogy honnan tudom, az az én titkom. Bővebben majd akkor nyilatkozom, ha úribb módon beszél velem és úgy kezel, ahogy megérdemlem. Most tehát arra kérem, engedje meg, hogy néhány napig ittmaradjak. Elfogyott a pénzem és hirtelenében nem találok más megoldást.

— Meg akar zsarolni?

— Gróf úr, térjen már észre és ne sértegessen folyton. Hát úgy festek én, mint aki zsarolásra tudja adni a fejét? Higgye el, én vagyok a leghűségesebb barátja és jóakarója. Nekem nincsenek hátsó gondolataim.

Ebben a pillanatban lépett a szobába Grock. A postát hozta.

— Jó reggelt, Gáspár — köszöntött Anita a bámuló inasra. — Éppen jókor jött. Vegye gondozásba a gazdáját, mert amint látom, rosszul van.

Gáspár ledobta a postát az íróasztalra és gazdájához ugrott.

— Mit segíthetek, gróf úr? — kérdezte rémült aggodalommal.

A gróf kinyitotta bágyadt tekintetű szemét. Melle zihált s keze remegett.

— Hozz egy kis vizet és vezess a másik szobába.

Grock azonnal hozta. A gróf ivott pár kortyot.

Az inas aztán a hóna alá nyúlt gazdájának s átsegítette a szomszéd szobába.

Anita egyedül maradt az íróasztal mögött. Majd hirtelen megkerülte az asztalt, kihúzta fiókját s belemarkolva, egy csomó papírpénzt rejtett a zsebébe. Aztán visszaült a helyére s újabb cigarettára gyujtott. Várt. Munkája már nem volt sietős.

Amikor néhány perc múlva Gáspár visszajött, felállt a karosszékből és mintha minden a legnagyobb rendben lett volna, kijelentette, hogy egyideig a kastélyban marad.

— A bőröndjeimet hozassa el, Gáspár és a szobámat fűtse be. Ilyen állapotban nem hagyhatom a gróf urat egyedül. Valakinek csak kell mellette lennie.

— Én a maga bőröndjeit nem hozatom el, — jelentette ki Gáspár — mert magának itt semmi keresnivalója nincsen. Inkább szólok majd a csendőrségen, azok talán elszállítják valahová.

— Menjen vissza a gróf úrhoz és kérdezze meg tőle — mutatott Anita az ajtóra. — Velem ne folytasson eszmecserét. Nem vagyok kíváncsi a maga véleményére. Ha pedig nem fogad szót, majd én nézek be a gazdájához, de azt nem köszöni meg.

— A gazdámhoz nem megy be, mert maga hamarosan a sírba vinné a szegény öregurat. Éppen maga hiányzott neki.

E pillanatban kinyílt a hálószoza ajtaja és a küszöbön a gróf jelent meg.

— Vezesd a nagyságos asszonyt a szobájába — mondotta és mind a két kezével az ajtófélfába kapaszkodott.

Fleckné megvető pillantást vetett az inasra és szó nélkül kilibegett a szobából.

XV.

Grock bosszúsan vágta ki a konyha ajtaját. Viaszsárga volt az arca a méregtől.

— Képzeld, asszony, itt van megint az az átkozott Fleckné — ujságolta és úgy hadonászott a portörlővel, mintha kard lett volna. — De én ki nem szolgálom. Görbüljek meg, hacsak egy pohár vizet is beviszek neki. Inkább elmegyek. A komisz fajzatja, hogy ilyen nem tud kipusztulni a világból. Mindjárt értesítem Loverini urat és megkérem, hogy jöjjön el, ő majd rendet csinál. Mert ez még a vánkost is kilopja a fejünk alól.

Az új hír hallatára Grockné ijedtében leült.

— Ez az asszony nem fér a bőrébe — sápítózott Grockné. — Mindenáron ide szeretné befészkelni magát. De a gróf urat sem értem. Miért nem értesíti a csendőröket? Ez nem a mi dolgunk, hanem az övé. Milyen jögon mer ez a nőszemély így viselkedni?

— A gróf annyira felizgatta magát, hogy belebetegedett — folytatta Gáspár. — De valami olyat is mondhatott neki ez a persona, amivel levette az öreget a lábáról. A gróf maga utasított, hogy vezessem a nőt a szobájába. Mondhatom, ebben a házban meg kell az embernek örülnie.

A gróf annyira rosszul érezte magát, hogy hű inasa orvost hivatott.

— Ki izgatta fel megint az urat? — kérdezte az orvos.

— Fleckné, kérem — válaszolta Gáspár. — Annak a csirkefogónak a felesége, aki az elmúlt évben ide betört és olyan botrányt okozott, hogy még az ujságok is írtak róla.

Az orvos elcsodálkozott.

— Lehetetlen. Csak nem az a nő, aki a nagy kocsmában lakik és a feleségemmel kirándult.

— Én nem tudom, hogy önagysága kivel rándult ki, — rázta a fejét az inas — de hogy ez annak a betörőnek a felesége, az biztos. Sok furcsa dolgot mondhatnék róla. Nem merek beleavatkozni a dologba, mert a gróf úr mindenben engedelmeskedik neki. Mondja, kérem, doktor úr, nem lehetséges, hogy ez a nő hipnotizálja a gróf urat?

— Nem tartom valószínűnek, — mondta az orvos — de valami furcsaság lehet a dologban.

Anita ezalatt kirakosgatta bőröndjeit és berendezkedett. Mivel pedig Gáspár a csengő szavára nem jelentkezett, maga ment le a konyhára, majd a kamrába és felvitt a szobájába egy üveg finom francia konyakot. Meghagyta, hogy ebédjét a szobájában tálalják fel, mert amíg a gróf úr jobban nem lesz, a szobájában fog étkezni.

A gróf tehetetlen volt Anitával szemben. Újból félni és rettegni kezdett. Az idegen nő a halál közelségét jelentette számára.

Anitát pedig nem érdekelte a gróf állapota. Ő elérte célját, többre nem vágyott. Magára öltötte selyem pizsamáját és a konyakos üveget a székre téve lustálkodott a kereveten.

Grock sürgönyére még aznap megjött a válasz. Loverini tudatta az inassal, hogy nagyon sajnálja az esetet, de hivatalos elfoglaltsága miatt nem jöhet.

Grock vigasztalan volt. Felesége nem győzte vigasztalni.

— Ha a gróf megtüri, mit bánt akkor téged. Végezd a dolgodat és ne törődj semmivel.

Gáspárt ez a megjegyzés csak még jobban felingerelte. Törni, zúzni tudott volna, annyira erőt vett rajta a harag.

— Megfojtom ezt a bestiát — sziszegte és nem találta helyét a hatalmas épületben.

A helyzet néhány nap múlva még rosszabbra fordult. Megérkezett Fleckné fivére és a nélkül, hogy en-

gedélyt kapott volna a gróftól, ő is beköltözött a kastélyba. A gróf csak akkor szerzett róla tudomást, amikor a férfi parancsolgatni, sőt követelődzni kezdett.

— Ki engedte meg neki, hogy beköltözzék a házamba? — kiáltott Grockra a gróf, mintha bizony ő lett volna az oka mindennek.

— Én nem. Én nem merek beleavatkozni semmibe — vonogatta a vállát Gáspár. — Egyszer megpróbáltam, akkor a gróf úr összeszidott, hogy semmi közöm hozzá, végezzem a magam dolgát. Pedig, tetszik tudni, a férfi aligha fivére a nőnek. Az éppen olyan gangszter, mint Fleck Leó volt. Semmi jó sem néz ki belőle. Szép lassan ellopkodnak mindent, aztán a végén még majd ránk gyujtják a házat. Én, kérem alászan, el vagyok készülve mindenre.

A gróf végighallgatta szolgáját, aztán felkelt a kerevetről és botjára támaszkodva benyitott Anitaék szobájába.

A megszokott kép fogadta. Anita a kereveten cigarettázott, fivére a körmét piszkálgatta.

— Kicsoda ön és mit keres a házamban? — kérdezte és botjával a férfira mutatott.

— Ez a bátyám, gróf úr, Fritz Lohr — sietett a felvilágosítással Anita. — Azért kérttem ide, mert Albertre vonatkozólag felvilágosítást tud adni.

Fritz Lohr szélesvállú, benőtt homlokú, bozontos üstökű férfi volt, olyan ökölrel, hogy ökröt is le tudott volna vele ütni.

A gróf haragja egyszeriben elpárolgott. Gyerekes mosoly rajzolódott ki arcán. Majdhogy sírva nem fakadt.

— Tud valamit a fiamról? — kérdezte és közelebb lépett a férfihoz.

Fritz Lohr szélesen ívelő matrózlépésekkel a grófhoz lépett és megrázta a kezét.

— Marseilleben beszéltem vele, mielőtt áthajózott volna Oranba.

— Nem értem. Mi keresnivalója lenne a fiamnak

Afrikában? Mert ha jól értettem, azt mondta, hogy Oranba ment.

Fritz Lohr leült az egyik szék csücskére és könyökével a térdére támaszkodva nevetett. Aranyfogai kicsillogtak vastag ajkai közül.

— Jól értette, gróf úr. Marienheimi Albert gróf valóban Afrikába hajózott. Mégpedig mint francia légiónárius.

— Mit beszél, ember? Albert francia légiónárius lett? — kiáltott fel a gróf és a szívéhez kapott.

— Sajnos, a dolgon nem lehet változtatni. Ha nem saját magam beszéltem volna vele, el se hinném. Húgom, Anita, említette, hogy a gróf eltűnt, így maradt meg neve az eszemben. Egy hónappal ezelőtt dolgom akadt Marseilleben, mert hat évig magam is szolgáltam a légióban, akkor került kezembe a behajózottak névjegyzéke és ott olvastam nevét. Grófi címét nem használja. Felkerestem a hajón, de sajnos, beszélni nem tudtam vele, mert úgy be volt állítva, hogy tehetetlenül feküdt a priccsen. Mielőtt a légiónáriusok behajóznak, néhány órára kimehetnek a városba elbúcsúzni a leányoktól, ilyenkor aztán úgy leisszák magukat, hogy félig eszméletlenül keverednek fel a hajóra és Afrikáig ki sem józanodnak. De én addig ráztam, amíg ki nem nyitotta a szemét és rám nem nézett.

— Mondom neki: Mit üzen haza?

— Azt válaszolta: Boldog ünnepeket kívánok mindenkinek és ha megérem, akkor hat év múlva viszontlátjuk egymást.

A gróf sírva borult az asztalra.

Anita sokatmondóan pislantott Fritzre, mintha csak meg akarta volna dicsérni tekintetével.

— Nem kell ezért kétségbe esni, gróf úr — mondotta anyáskodó hangon Anita. — Hat év hamarosan elmúlik és Albert gróf egyszerre csak beállít majd.

Ezeket a szavakat az öregúr már nemigen hallotta. Zavart tekintettel egyenesedett fel és úgy nézett körül, mint aki nem tudja, hol van.

— Kísérjen valaki a szobámba — mondta fuldokolva. — Nagyon rosszul érzem magam.

Fritz Lohr belekarolt az öregúrba és a szobájába vitte.

— Mi történt megint? — kiáltott fel Grock, aki éppen rakosgatott a szobában.

— Láthatja. Ehhez aztán igazán nem kell magyarázat. Fektesse le és menjen orvosért.

A gróf végigdőlt a kereveten. Arca olyan sápadt volt, mintha nem lett volna benne élet.

Grock melléje kuporodott és hidegvizes zsebkenővel dörzsölgetni kezdte arcát.

Kis szünet után a gróf kinyitotta szemét és fátyolos hangon megszólalt:

— Sürgőnyözzetek Ilonka kisasszonyért. Tudásatok vele, hogy azonnal jöjjön haza. Beszélni szeretnék vele, mielőtt meghalok. Aztán menjen el valaki a jegyzőért és a plébánosért, azokhoz is van pár szavam. Utasításait befejezve, ismét lecsukta szemét. A nagy csendben csak a tüdeje hörgése hallatszott.

A ház nyugalma pillanatok alatt felfordult, csak Anita Lohr és Fritz volt nyugodt. Anita szobáról-szobára sétált. Kinyitotta a szekrényeket s kihúzkodta a fiókokat. A grófnő bundái, prémjei nagyon tetszettek neki. Csak azt sajnálta, hogy az ékszereihez nem tudott még hozzáférni.

Az orvos ráta a fejét, amikor meglátta a beteget és gyilkosoknak nevezte azokat, akik ilyen kegyetlenül felizgatták az öregurat.

Be is rontott Anitáék szobájába, de ott senkit sem talált. Csak üres üvegek és halomra gyúlt cigaretta-csutkáék jelezték, hogy az imént még voltak a szobában.

Anita és Fritz az orvos távozása után a könyvtárszobából bújtak elő. Úgy haladtak végig a folyosón, mintha a világon semmi sem érdekelné őket.

Ilonka harmadnapra megérkezett. Jó színben volt, csak az utazás fáradalma látszott meg rajta.

— Hogy van a gróf úr? — kérdezte Grocktól, mert ez érdekelte a legjobban.

— Kissé jobban érzi magát — bölintott a derék ember. — Folyton azt kérdezzéti, hogy meg tetszett-e már érkezni. Itt járt tegnap a plébános és a jegyző is. Az öregúr megváltoztatta végrendeletét.

Ilonka első útja a beteg szobájába vezetett.

— Megjöttem, Richárd bácsi — kiáltotta az ajtóban és az ágynál termett.

A gróf szeme felcsillant.

— Csakhogy itt vagy, gyermekem. Már azt hittem, hogy nem is látlak többél A sír széléről rántottak vissza.

— Mitől lett egyszerre olyan rosszul, Richárd bácsi?

— Azok a gonoszok izgattak fel — mondotta és belefenyégetett a levegőbe.

Ilonka még nem tudta, hogy távolléte alatt a házban mi történt.

— Kik azok a gonoszok? Nem értem.

— Hát Anita Lohr meg a bátyja. Azok vannak itt megint és zsarolnak, lopnak. Az első nap, hogy Anita beállított, nyolcszáz vagy ezer koronám eltűnt íróasztalom fiókjából. Mégcsak nem is követelhetem rajta. Pedig más nem vihette el. A férfi még akkor nem volt itt.

Ilonka hitetlenkedve rázta a fejét.

— Hogy lehet valakj ennyire erőszakos! — patogott. — Egyszer már kidobtuk őket! Aztán milyen baj volt a férjével! Most aztán a nő megint idetolja a képét és még a bátyját is idehozza. Hát ez aztán több a soknál! Én nem kezdek veszekedni velük, hanem egyszerűen jelentést teszek a csendőrségen és megkérem az őrmestert, hogy szabadítson meg tőlük bennünket. Nekünk már semmi közünk egymáshoz. A tett elkövetője halott, ennélfogva senkinek sincs mitől félnie.

A gróf szelíden megérintette Ilonka karját.

— Itt azonban másról is szó van, leányom. Fritz

Lohr, Anita bátyja, Marseilleben beszélt Alberttel és azt állítja, hogy fiam belépett az idegen légióba.

Ilonka egyideigéig elgondolkozva nézett a grófra, aztán tagadólag rázta a fejét.

— Richárd bácsi, ezt én nem hiszem. Fritz Lohr hazudott. Honnan ismerte volna éppen Fritz Lohr Albertet? Én ebben Anita kezét látom.

— Fritz Lohr azt állítja, hogy a kaszárnya irodájában kezébe került az új legiónáriusok listája és azon olvasta Albert nevét. Csak azt nem tudom elhinni, amit még elbeszéléséhez fűzött. Azt állítja, hogy Albert teljesen részeg volt. Márpedig Albert sohasem ivott, kivéve azt az egy-két pohárka bort, amit néha ebéd közben elfogyasztott.

— Hivassa ide, Richárd bácsi, azt a Fritz Lohrt. Beszélni szeretnék vele — kérte Ilonka.

A gróf intézkedett és Fritz Lohr néhány perc múlva beállított a szobába. Szilvórium párájával telt meg a levegő.

— Mit kíván tőlem, gróf úr? Amit tudtam, már elmondtam. Többet egy szót se tudok.

Ilonka végignézett rajta és csak akkor szólalt meg, amikor Fritz tanulmányozását befejezte.

— Ön azt állítja, hogy beszélt a gróf úr fiával?

— Úgy van. Tán kételkedik benne, kisasszony?

— Nem arról van szó. Arra volnék kíváncsi, hogy annak az Albert grófnak, akivel maga állítólag beszélt, milyen színű volt a haja? Milyen a szeme és alacsony vagy magas növésű volt-e? Ha három-négy férfi arc-képét megmutatnám, meg tudná-e mondani, hogy melyik közülük a gróf?

Fritz Lohr megrázta a fejét, mintha csak egy légy röpült volna a fülére és azt akarta volna elhessegetni.

— Hogy milyen volt a hajaszíne, nehezen tudnám megmondani, — válaszolta — mert a regrutáknak nullás géppel levágják a haját. Hogy pedig milyen volt a szeme, azt azért nem tudom, mert olyan részeg volt, hogy a szemét ki se tudta nyitni.

Ilonkának ezeket az érveket el kellett fogadnia.

A gróf nyitott szájjal figyelt, mert minden szó érdekelte. De Ilonka nem hagyta abba a vallatást. Összehúzott szemöldökkel kérdezte tovább:

— Ebben magának igaza lehet, de ha feltételezem, hogy így van, akkor lesz szíves és megmutatja nekem az útlevét. Kíváncsi vagyok, hogy mikor járt maga Franciaországban? Különben igazolja magát. Mutassa meg az iratait, mert én nem hiszem, amit állít.

Lohr arca pillanatok alatt elvörösödött. Két szeme mint a duplacsöví pisztoly, meredt Ilonkára.

— A kisasszony kételkedik bennem?

Ilonka felállt és egy lépéssel közelebb lépett a férfihoz.

— Igen, kételkedem. Ha öt perc alatt nem lesznek itt az iratai, akkor a csendőrségen teszek jelentést.

Lohr ökölbesorult keze szétnyílt, aztán mintha valami hirtelen eszébe jutott volna, sarkonfordult és elhagyta a szobát.

Richárd gróf tapsolt.

— Kitűnően csináltad, leányom.

Ilonka ajka remegett az izgalomtól. Torka egészen kiszáradt.

— Ne féljen, Richárd bácsi, elbánok én ezekkel.

Alig fejezte be a szavait, amikor feldúlt arccal berontott a szobába Anita.

— Miféle háborúságot csinál itt, kisasszony? — kiáltotta. — Nem tudja, hogy a gróf urat nem szabad izgatni? Meg hogy a bátyám igazolja magát? Hát rendőr maga vagy mi?

— Én a halál angyala vagyok, semmi körülmények között sem rendőr.

— Mi köze magának ehhez az egész ügghöz? — kiáltozott tovább Anita. — Én éppen olyan jögn vagyok itt, mint maga.

A gróf közbe akart szólni, de Ilonka leintette.

— Maradjon csendben, Richárd bácsi és ne avatkozzék társalgásunkba. Majd elintézem én egyszer és mindenkorra ezt a kérdést.

Gáspár lépett be most a szobába, hatalmas furkós-
bottal a kezében.

— Segíteni jöttem, ha netalán szükség lenne rám
— mondotta és készenlétbe helyezkedett.

— Vezesse ki ezt a személyt és rakja csomagjait
a kapu elé.

Gáspár bólintott. Ez a beszéd már a szája íze sze-
rint való volt. Karonragadta a visongó Anitát s kivon-
szolta a szobából.

Anita segítségért kiáltozott a folyosón, de bátyja
nem jelentkezett.

— Itt még vér folyik — mondotta a gróf és ret-
tegő szemmel nézett Ilonkára.

— No, majd intézkedem, hogy ne folyjon — mon-
dotta és újból magára kapva kabátját, kiszaladt a ház-
ból. Néhány perc múlva két csendőrrel tért vissza.

A vallatás nem tartott sokáig. Fritz Lohr-ról ki-
sült, hogy Fritz Knoll a neve és foglalkozása cirkuszi
birkózó. Legionárius sohasem volt. Ezután Anitára ke-
rült a sor. Grock ugyanis bejelentette, hogy a méltósá-
gos úr íróasztalának fiókjából nyolcszáz korona eltűnt
azon a napon, amikor Anita Lohr bekvártélyozta ma-
gát a kastélyba. Megkérte a csendőrőrmestert, hogy
erre az ügyre is derítsen világosságot. Anita Lohr
ugyanis kijelentette, hogy azért költözött a kastélyba,
mert elfogyott a pénze.

A két csendőrnek több se kellett. Nekiláttak a
munkának. Kinyitották a hatalmas bőröndöket és meg-
lepődve tapasztalták, hogy a jeles emberpár mi min-
denfélét összehalmozott. Az egyikben prémek voltak.
Grocknak szinte elállt a lélekzete, amint a szőrméket
megpillantotta.

— De hiszen ezek a megboldogult grófné holmijai
— hápogta. — Hogy kerültek ezek ide? Aztán ezek a
csipkék, ezek az ezüstkanalak és villák! Uram Isten,
ez mind a miénk, őrmester úr — és nevetni kezdett.

— Milyen jó, hogy kissé széjjelnéztek.

Egyik csendőr megtalálta a nyolcszáz koronát is.

A nyomozás ezzel befejeződött. A bőröndök ott-

maradtak, Anita Lohrt pedig barátjával együtt a községházára kísérték.

Az egykor oly szelíd és félénk Ilonkára rá sem lehetett ismerni. Erélyes és bátor volt. Parancsolt, intézkedett, határozott. Még a csendőrök is engedelmeskedtek neki.

Másnap, amint a ház rendje a megszokott kerékvágásba lendült, Ilonka kijelentette, hogy Richárd bácsinak is le kell vele utaznia Olaszországba.

Az öregúr eleinte tiltakozott. Hivatkozott arra, hogy ő fáradt és beteg, de Ilonka nem engedett.

— Itt, ebben az öreg bagolyfészekben az ember akarva, nem akarva megbetegszik. Ott lent napsugár és élet vár reánk.

— De ha közben megjönne Albert, — kérdezte az öregúr szorongva — mi lesz akkor?

— Akkor ő is utánunk jön. Biztosítom Richárd bácsit, hogy Olaszországban Albert is jól fogja magát érezni.

Egy hét múlva az utazási iroda megküldte a jegyeket és Ilonka belekarolva az öregúrba, megindult Olaszország felé.

XVI.

A tavaszból nyár lett, a nyárból ősz, egyik hónap a másik után tűnt el az idők sodrában. A húszéves Ilonkából huszonötéves komoly hajadon lett. A grófság birtokállományának igazgatása az ő kezében futott össze. Reggeltől estig tele volt munkával. Már nem ábrándozott, nem olvasott verseskönyveket. Számadások fölé hajolt, számlákat ellenőrzött, tárgyalt kasznárokkal, gazdatisztekkel, veszekedett az adóhivatalokban és este olyan fáradtan feküdt le, mintha egész nap fát vágott volna.

A gróf második gyermekkorát élte. Órák hosszát elüldögélt íróasztala vagy az ablak mellett és leste a halált. De nem volt nap az életében, hogy Albertre ne gondolt volna. Még mindig várta a hűtlen fiút, aki oly súlyosan sebzett szívvel távozott az atyai házból. Úgy érezte, hogy addig nem hal meg, amíg még egyszer keblére nem ölelheti a nyakas, keménykötésű gyereket.

Loverini írt egyszer-kétszer évenként, tudatta, hogy él, sőt egyszer arról is beszámolt, hogy egyetemi magántanárrá nevezték ki.

Ilonka ilyenkor pár napon át szórakozottan végezte munkáját és többször is elolvasta a levelet. Lelke mélyén kissé neheztelt Loverinire, mert az egyetlenszerűen sem látogatta meg és nem volt kíváncsi arra, hogy az egykori postáskisasszony mit csinál, vajjon még most is úgy gondolkozik-e, mint régebben.

Kora hajnalban lóra ült és kilovagolt a földekre. Puhaszárú csizmájában, kis vadászkalappal a fején úgy festett, mint egy diák. Sok környékbeli fiatalember szívesen tette volna neki a szépet, de Ilonka olyan hűvös volt, mintha üvegből lett volna. Minden feléje áramló szempillantást át engedett sugárzani magán, de egyiket sem ölelte magába.

Grock betegeskedett és így új inast kellett fogadni helyébe. Az öreg méltán megérdemelte a pihenést.

A faluban aratóünnepre készülődtek. Július volt, a nyár teljes pompájában mutogatta bájait.

Az aratólányok és legények ünneplő ruhát öltöttek. A majorok népe színes virágokkal tarkított búza-koszorúkkal, énekszóval, rigmusokkal készült üdvözölni a gróft és a kisasszonyt.

Már nem dolgoztak. Mindenki az ünnepre készült.

Ezen a reggelen lassú lépésekkel haladt végig a falun egy fehérekámzsás, fiatal pap. Jobbra-balra nézetgetett és fogadta a nép köszönését. Egyesek megálltak előtte, aztán mint akik nem hisznek a saját szemüknek, beszaladtak a házba, hogy hírül adják a nagy hírt. De mire kiérték újból az utcára, a fehérekámzsás már eltűnt a kastély parkjának kapuja mögött.

Végighaladt a sárga, homokos úton, néha megállt, majd egyszerre elővette a zsebkendőjét és megtörölte vele a szemét.

Johann, az új inas éppen a lépcsőt söpörgette, amikor a fehérekámzsás a kastély kapujába ért.

— Adjon Isten — köszönt és megemelte kalapját.

— Mit óhajt a tisztelendő úr? — kérdezte az inas és egy pillanatra abbahagyta a munkát.

— A gróf úrral szeretnék beszélni — válaszolta a pap szerényen, szinte alázatosan.

Az inas, méltóságának tudatában rosszalólag rázta a fejét.

— Nagyon sajnálom, de a gróf úr ilyen korán még nem fogad. Tessék úgy tíz óra felé jönni.

A pap állt egy ideig és mosolygott. Aztán kis idő múlva ismét megszólalt:

— Nem szeretnék visszamenni a faluba. Engedje meg, hogy addig itt, a kapu melletti szobácskában, leülhessek.

— Hát azt éppenséggel megteheti a tisztelendő úr — válaszolta Johann és tovább söpört.

A fehérekámzsás bement a portás fülkéjébe, elővette az imakönyvét és lapozgatni kezdte.

Vagy tíz perc múlva megszólalt:

— Mondja, kérem, hozna nekem a konyhából egy kis reggelit, ha szépen megkérném? Egész éjjel utaztam s bizony megéheztem.

Az inas bólintott.

— Hát azt éppen hozhatok. Teát parancsol vagy kávét?

— Mindegy nekem, csak valami harapnivaló is legyen hozzá.

Johann nemsokára már hozta is a reggelit. Kávét és egy jó darab kalácsot.

A barát még alig evett néhány falatot, amikor lovaglóruhában, kesztyűjét húzogatva Ilonka lépkedett le a lépcsőkön. Elhaladt a portás fülkéje mellett és véletlenül benézett a nyitott ajtón. Egy pillantás volt az egész, de épp elegendő ahhoz, hogy elálljon a lélekzete. A lovaglópálca kiesett a kezéből és a következő pillanatban már ott állt a pap előtt.

— Albert! — kiáltotta és könnyekkel telt meg a szeme.

Albert lassan felemelkedett, zsebkendőjébe törölte a száját és úgy nézett Ilonkára, mint Jairus nézhetett a leányára, amikor az halottaiból feltámadott. Aztán suttogva bújt ki száján a szó.

— Ilonka!

Johann bámulva nézte a jelenetet és nem tudta elképzelni, miről lehet itt szó.

Újra Albert szólalt meg:

— Hogy kerül maga ide, Ilonka?

— Eljöttem, hogy helyettesítsem a fiút, amíg visszajön.

Albert megkerülte az asztalt és Ilonka elé állt.

— Nem értem.

Ilonka megfogta Albert kezét és magával húzta.

— Menjünk ki innen. Ez nem arravaló hely, hogy ilyen dolgokról beszéljessünk.

Lassan haladtak felfelé a lépcsőn. Egymásmellett lépkedtek, de már végtelenül nagy távolság választotta el őket egymástól.

A gróf szobájának ajtaja előtt megálltak.

— Várjon itt, kérem, amíg előkészítem édesatyját a nagy eseményre — mondotta Ilonka. — Nagyon gyenge már, minden izgalomtól kímélnünk kell.

Albert újra elővette zsebkendőjét és megtörölte nedves homlokát. Ilonka megjelenése egészen megzavarta. Mindenre számított, csak arra nem, hogy Ilonkát itt találja. Szomorkás mosoly játszadozott arcán, aztán be sem várva a leány visszatértét, lassan lenyomta a kilincset és benyitott a szobába.

A gróf az íróasztala mellett ült és Ilonka éppen akkor ejtette ki Albert nevét, amikor az meg is jelent az ajtóban.

A gróf felkiáltott és remegve indult fia felé. De Albert megelőzte és visszanyomta a karosszékre.

— Édes fiam! — sirdogált az öregúr és két kézre fogva a gyermek fejét, csókolgatni kezdte.

Amikor a kimondhatatlan öröm első hulláma átviharzott rajta, végignézett a fián.

— Mi lett belőled, Albert? Pap lettél?

— Dominikánus vágyok, édesapám. Remélem, nem haragszol, hogy ezt a pályát választottam. Nagy fájdalomban akkor csak a kolostor falai közt találtam felzaklatott szívemre balzsamot.

A gróf nem tudott fiával betelni. Nézte szép piros, üde arcát, különös formára vágott haját és hosszan megsimogatta habitusának fehér szövetét.

— Nem haragszom, fiam. Ha Istent akartad szolgálni, csak szolgálj. Nemesebb pályát nem választhatnál volna. Nála nagyobb urat szolgálni úgysem lehet. Megnyugszom Isten akaratában. A Marienheimi grófok ezzel visszatértek abba a régi Egyházba, ahonnan valamikor négyszáz évvel ezelőtt kiváltak. Ezen már senki sem tud változtatni. Valamennyien csak eszközök vagyunk Isten kezében. Így kellett befejeződnie családkunk történetének, hogy az egykor megsértett igazság elégtételt nyerjen.

De nagyon sajnállok benneteket — fordult aztán

Ilonka felé. — Bánt, hogy ezekután már nem lehettek egymásé.

Ilonka megtörölte a szemét és kezét nyujtotta Albertnek.

— Remélem, hogy azért továbbra is szeretni fogjuk egymást. Jó testvérek leszünk.

— Úgy van, Ilonka, szeretni fogjuk egymást, mint két jó testvér.

Aztán atyja felé fordult.

— De engem, édesatyám, már ne szólítsatok Albertnek. P. Raymund a nevem. Albert nincs többé.

A hangulat engedett feszültségéből. Mind a hárman egymásmellé ültek a dívánra.

Albert ekkor hirtelen a fejéhez kapott.

— Édesanyámat még nem is üdvözöltem — mondotta és felállt.

Kínos csend suhant közük. A gróf Ilonkára nézett, Ilonka meg a grófra. Albert ebből a kétségbeesett mély hallgatásból megértette, hogy édesanyja nincs az élők sorában.

— Meghalt anyám? — kérdezte és lehajtotta fejét. Szégyelte kibuggyanó könnyeit. Aztán harmadszor is elővette zsebkendőjét és beléje temette arcát.

Ilonka kiszaladt a szobából és Albert hazatérésének hírével fellármázta az egész házat. Néhány perc múlva minden épkézláb ember ott tolongott a folyosón, hogy lássa a fiatal grófot.

Az öreg Gáspár botra támaszkodva sántikált végig a folyosón és a csoport elére állt, hogy üdvözölje a ház hazatért urát.

De nem beszélhetett. P. Raymund odalépett hozzájuk és mindegyikükkel kezét fogott.

— Örülök, kimondhatatlanul örülök, hogy viszontlátlak benneteket. Nagyon messze voltam, de most hazajöttem, hogy első szentmisémet itt mondjam el a falunkban. Meghívlak mindnyájatokat, legyetek vasárnap a templomban és részesüljetez papi áldásomban.

Gáspár még aznap megsürgönyözte a nagy ese-

ményt Loverininek és megkérte, hogy feltétlenül jöjjön el a nagy ünnepségre.

Az aratóünnepből a földesúr fiának ünneplése lett.

Este a környékező hegyeken örömtüzeket gyújtottak és mozsarakat durrogtattak. A marienheimi grófságban évszázados szokás volt, hogy minden nevezetes örömnünnepen megszólaltak a puskaporral töltött mozsarak.

A plébános magához ölelte paptársát és alig tudott tőle elválni.

Az első szentmisén megjelent az öreg gróf is. Ott ült az oltár előtt karosszékében és az egész mise alatt le nem vette tekintetét fiáról.

Loverini Ilonka mellett térdelt és határtalan boldogsággal volt tele a szíve.

A szentmisét ünnepi ebéd követte, amelyen a gróf tudatta a fiával, hogy Ilonkát örökbefogadta. Kifejezte azt az óhaját, hogy Albert a birtokot szeretettel ossza meg vele.

— Én lemondok a részemről, édesatyám — jelentette ki Albert a gróf szavai után. Nekem már földi vagyon nem kell. Szegénységet fogadtam és fogadalmamat be is akarom tartani.

Egy hónapig volt otthon. Bejárta a vidéket, teleszívta magát a régi, régi emlékekkel, aztán tudatta mindenkivel, hogy visszatér Rómába.

Az utolsó éjtszakán, amelyet az atyai házban töltött, különös álma volt.

Megjelent előtte az éjféli órák szellemvendége, a fehérköntösű asszony és megállt előtte. Megszámlálhatatlanul sok gyertya égett alakja körül. Kezdetben nagy komolyság ült tekintetében, aztán nézésének keménysége lágyulni kezdett, végül oly szelíd lett, mint olajfestményeken a gyermekével játszó Madonnáé. A körülötte égő gyertyákat kezének legyintésével sorban eloltotta s amikor már csak egy maradt, azt a kezébe vette, magához szorította és mintha beléje olvadt volna, egész alakja hirtelen lángbaborult. Egy

pillanatig vakító fényességgel telt meg a szoba, aztán hirtelen minden eltűnt.

Albert szeméből kirepült az álom.

— Zajtai Elvira volt itt — suttogta és keresztet vetett magára. Búcsúzni jött tőlem, tudtomra akarta adni, hogy többé nem tér vissza.

Reggelig le sem húnyta a szemét.

Hajnalodott. A függönyökön besurrantak az első halvány fények s az ágya fölött izzani kezdett a mozaikkép, amelyről a kis Jézussal a karján szelíden mosolygott le a Maria dell Fiore.

XVII.

Albert távozása után Ilonka úgy érezte, hogy a lelkére nehezedő nyomasztó szorongástól megszabadult. Albert alakja napról-napra éteribbé vált és a szerelem érzése köddé foszlott szívében.

Hirtelen honvágy hatalmasodott el rajta. Hazakiváncsozott a magyar hegyek és rónák közé.

Loverinivel Pesten találkozott.

— Jöjjön velem Poprádkérre, — mondotta neki — meg akarom nézni házamat, földemet, meg akarom simogatni almafáimat és meg akarom szoritani Méria asszony kezét. Jöjjön velem, büszke férfi, akit csak azért szeretek, mert olyan, amilyen.

Loverini nem kérette magát. Elutaztak Poprádkérre, onnan pedig Marienheimba és megtartották esküvőjüket abban a templomban, amelynek lépcsőjén egykor halva feküdt a falu első vértanúja, a plébános.

